

Riksdagens snabbprotokoll

2024/25:44

Torsdagen den 5 december

Kl. 12.00–19.57

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 14 november justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprovningssnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot av riksdagen

Till Valprovningssnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Nils Larsen (MP) utsetts till ny ledamot av riksdagen från och med den 2 december 2024 sedan Elin Söderberg (MP) avsagt sig uppdraget och riksdagen godkänt detta (prot. 2024/25:41 § 2).

Valprovningssnämnden har enligt 14 kap. 30 § vallagen (2005:837) denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.
Stockholm den 4 december 2024

Svante O. Johansson
ordförande

/Fredrik Björksten
sekreterare

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält Lars Beckman som suppleant i arbetsmarknadsutskottet och att Miljöpartiets partigrupp anmält Nils Seye Larsen som ledamot i näringsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i näringsutskottet
Nils Seye Larsen (MP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Lars Beckman (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:234

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:234 Revisionsplikt för bolag och Skatteverkets verksamhet
av Peder Björk (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 januari 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2024

Finansdepartementet
Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag
Johan Ndure
Departementsråd

Interpellation 2024/25:238

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:238 Risk för legalisering av barnäktenskap i Irak
av Lotta Johnsson Fornarve (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2025.

Skälet till dröjsmålet är att Statsrådet har andra åtaganden.

Stockholm den 4 december 2024

Utrikespartementet
Maria Malmer Stenergard (M)

Enligt uppdrag
Klas Molin
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:239

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:239 Regeringens prognoser för svensk ekonomi
av Mikael Damberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 januari 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:242

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:242 Kostnadsökningarnas effekter för svenska barnfamiljer
av Mikael Damberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 28 januari 2025.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM10 Förordning om fiskemöjligheter i EU:s vatten i Nordostatlanten och i vissa vatten utanför EU COM(2024) 506 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2024/25:58 till konstitutionsutskottet

Motioner

2024/25:3271 och 3279 till justitieutskottet

§ 7 Rättsväsendet

Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU1

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2024/25:1 delvis)

föredrogs.

Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Vi ska i dag debattera och diskutera utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Det är en debatt vi har haft många gånger tidigare. För er som följer den för första gången, till exempel ni på åhörarläktaren, tänker jag inleda med en sammanfattning eller en repetition, om man så vill.

För det första: Sverige har gått från att ha varit en av världens mest homogena och trygga och minst korrupta länder till att vara ett land där gängkriminalitet och organiserad brottslighet blir alltmer tongivande. Att situationen är mycket allvarlig verkar de flesta partier vara överens om. Än en gång: Det räcker dock inte att vara överens om att vi befinner oss i ett allvarligt läge. Relevant är också varför det ser ut som det gör. Det är självklart av betydelse när vi ska diskutera vad vi kan göra för att på allvar hantera problemen.

För det andra: En stor majoritet av dem som ligger bakom gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten har en annan bakgrund än den svenska. De kommer inte minst från dysfunktionella länder i Mellanöstern och Afrika. Det gäller även fenomen som förnedringsrån, överfalls- och gruppvåldtäkter samt den accelererande islamiseringen. Många av dessa människor hör till kriminella grupper som arbetar målmedvetet med att nedmontera våra institutioner och nedmontera och bekämpa vårt öppna, trygga och demokratiska samhälle.

För det tredje: Att det har kunnat bli så här är en direkt följd av en medveten politik som tidigare regeringar har fört och tvingat på det svenska folket. Det är en följd av mångkulturalism, och det är en följd av massinvandring. När man tar emot väldigt många människor från länder med ett demokratiskt underskott och utbredd korruption och där man inte har samma tilltro som vi har till myndigheter, till staten, till polisen eller till demokratin som system skapar det självklart problem. Det blir problem i form av utanförskap, segregation, våld och otrygghet men också gängkriminalitet och organiserad brottslighet.

För det fjärde: Eftersom det här till stor del är ett importerat problem måste invandringen självklart minska kraftigt om vi på allvar ska ta tag i problemen, som Sverigedemokraterna ofta påpekar. Men vi måste också utvisa så många grovt kriminella utlänningar vi kan; det spelar ingen roll vilket land de kommer ifrån. Har man inte medborgarskap i Sverige och begår brott ska man ut – konsekvent.

Om vi inte gör detta spelar det ingen roll hur bra kriminalpolitik vi än har; vi kommer att misslyckas. Så allvarlig är situationen i dag. Eftersom vi dessutom har kunnat se hur gängkriminella värvas till så kallad islamistisk extremism, som någon tidning beskrev det, måste såklart också kampen mot islamismen fortsätta och tas på betydligt större allvar än i dag.

Nu vet vi till exempel att det finns gängkriminella som har rekryterats av underrättelsetjänsten i Iran för att begå olika former av grova våldsbrott här i Sverige. Det är helt galet! Det är helt galet att en diktatur kan vända sig till i det här fallet svenska medborgare –

vilket många av dessa människor tyvärr är – som delar diktaturens sunkiga och antidemokratiska åsikter och be dem utföra våldsdåd här i Sverige.

Därför måste vi slå hårdare mot de grupper som försöker använda Sverige och vår demokrati som en tummelplats för sitt ordningsstörande och sin kriminella och demokratihotande verksamhet.

Fru talman! Tidöpartierna arbetar hårt för att nå de mål som vi trots allt ställer upp i betänkandet. Det handlar kortfattat om att minska brottsligheten och öka människors trygghet, både den upplevda och den faktiska. Men det handlar också om att verka för en hög rättssäkerhet och rättstrygghet. En viktig del av detta handlar självklart om att den som begår ett brott också blir dömd för detta och att straffet står i proportion till gärningen – detta samtidigt som brottsofferperspektivet självklart skärps.

Men situationen är allvarlig. Den upplevda otryggheten är fortsatt hög samtidigt som vi ser en ökning vad gäller anmälda brott, antal sprängningar och det dödliga våldet i största allmänhet. Det är klart att det är ett misslyckande för hela samhället.

Det finns dock saker som är positiva. Vi ser nu hur antalet poliser antligen ökar. Vi har en något högre uppklaringsprocent vad gäller grova brott kopplade till organiserad brottslighet. Det dödliga skjutvapenvåldet har minskat, och det verkar minska även i år. Vi får hoppas att denna försiktigt positiva trend håller i sig.

Positivt är också att vi har en regering som samarbetar med Sverigedemokraterna inom ramarna för det vi kallar Tidösamarbetet. Vi är överens om att det är prioriterade frågor att bekämpa gängen och den organiserade brottsligheten. Vi har också fått flera viktiga lagändringar på plats.

Fru talman! I februari trädde lagen om preventiva vistelseförbud i kraft, vilket gör det möjligt att begränsa kriminellas möjlighet att vistas på vissa platser även om man inte är dömd för något brott.

Det har visat sig vara väldigt bra att vi antligen fick denna lagstiftning på plats. Bara några veckor efter att lagen trädde i kraft kunde vi läsa i medierna om ett vistelseförbud i Rågsved, där ett antal kriminella individer hade portats från att vistas på tunnelbanestationen, i centrum och vid ett antal skolor. Vi kunde läsa att boende och näringsidkare vittnade om ett lugnare område och att kunderna hade börjat komma tillbaka.

I september rapporterades att det då fanns 80 sådana förbud i hela landet, primärt riktade mot gäng i Stockholm och Göteborg. Framför allt rapporterades också att detta har haft en märkbar effekt, som man uttrycker det, och lett till färre skjutningar och sprängningar.

I november fick vi en ny förverkandeslagstiftning på plats. Bara under den första veckan rapporterade polisen om 56 ärenden om självständigt förverkande och om beslagttaget gods till ett värde av över 10 miljoner kronor. Det handlade om motorcyklar, bilar, klockor, väskor och kontanter. Det är fantastiskt!

I juni meddelade polisen att man som en konsekvens av dels ett förändrat arbetssätt, dels en ny

lagstiftning hade avvärjt nästan 200 grova våldsbrott sedan 2023. Polisen pekade då särskilt på säkerhetszonerna och på vistelseförbudet, som jag nu har nämnt, men också på lagen om preventiva tvångsmedel som trädde i kraft i oktober 2023.

Redan i februari i år, alltså bara några månader efter den nya lagens ikraftträdande, meddelade polisen att man hade kunnat förhindra flera grova brott med hjälp av just de preventiva tvångsmedlen. Det handlar alltså om hemlig avlyssning och hemlig dataavläsning mot personer som kan antas vara på väg att begå grova brott, inte minst då – än en gång – skjutningar och sprängningar.

Jag vet att Tullverket inte ligger på vårt bord. Det är ändå en viktig fråga, och jag vill bara kort nämna att uniformerad tullpersonal nu kommer att ha rätt att bära skjutvapen. Vapen har köpts in, och utbildningen har påbörjats. Jag tror att det här är jätteviktigt. Det handlar om att höja personalens säkerhet, för de har varit en utsatt grupp i många år. Men det handlar också om att Tullverket måste och kan vara en viktig del i kampen mot gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten. Det gäller att stoppa så mycket vi kan innan det kommer in i Sverige.

Jag ska kort också ta upp den inre utlänningskontrollen, för den är värd att nämna. I september rapporterade polisen att man vid en enda insats som pågick under tre dagar, där man kontrollerade utländska medborgares rätt att vistas i Sverige, bland annat hittade 31 personer som togs till Migrationsverkets förvar.

Här kommer vi förmodligen att få en betydligt bättre och effektivare lagstiftning på plats, vilket kommer att göra nytta på riktigt. Det finns alltså väldigt mycket positivt, trots allt elände.

Jag vill avsluta med att peka på ett förslag som Sverigedemokraterna har tagit fram och som nu hanteras inom ramen för Tidösamarbetet. Det handlar om framtagandet om en särslagstiftning för gängkriminella, som är en viktig fråga för oss. Vi menar att genom en sådan lagstiftning kan vi rikta insatserna direkt mot de individer som allvarligt hotar vårt samhälle. Gängkriminella skulle till exempel kunna övervakas med obligatorisk fotboja och med utgångsförbud. Deras ekonomiska makt skulle kunna strypas genom bidragsspärningar, näringsförbud och granskning av bankkonton. Nyrekrytering till gängen skulle kunna straffas hårdare. Fängelsestraffen för de grövsta brotten och de grövsta brottslingarna skulle kunna bli ännu längre. Vi menar att införandet av en sådan särslagstiftning mot gängkriminella öppnar upp för mängder av förslag som skulle kunna göra livet mycket svårt för de här individerna. Det är där jag menar att en stor del av kampen måste tas.

Trots alla problem vi ser och allt elände som händer finns det ändå positiva tendenser, så jag tror att vi ändå kan se förhållandevis positivt på framtiden.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet och tackar för ordet.

Anf. 2 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Tidöpartierna utlovade ju en rivstart mot gängkriminaliteten. Men i flera avseenden fortsätter det åt fel håll. Att det går i rätt riktning, som vi fick höra här, tror jag inte är vad många svenskar känner igen sig i just nu.

Vi socialdemokrater har sedan ett år tillbaka aktivt drivit behovet av en svensk maffialag liknande RICO-lagstiftningen, som varit mycket framgångsrik i att bekämpa maffia och organiserad brottslighet i USA. Vi har avsatt 5 miljoner kronor i vårt budgetalternativ för att få till stånd en utredning av de centrala beståndsdelar som finns i RICO-lagstiftningen och som saknas i Tidöavtalet och helt enkelt se över hur de skulle kunna implementeras i en svensk rättstradition.

Den 11 oktober lade vi fram fyra konkreta punkter som vi menar att regeringen måste ha med i sin utredning, närmare bestämt ett kollektivt straffansvar för den kriminalitet som begås av en kriminell sammanlutning, givetvis med skärpta straff för brotten, ett utökat kronvitnesssystem för att få fler att ange gängtopparna i utbyte mot lägre straff, att möjliggöra åtal mot juridiska personer för att komma åt maffians företagande men också göra det straffbart att göra business med maffian och att se över hur berörda myndigheter ska jobba med lagen.

Samma dag som vi presenterade dessa punkter meddelade Sverigedemokraterna å sin sida att de drog tillbaka sin egen motion beträffande gängkriminaliteten. Jag vet inte om det var så, men många tolkar det som att det hade att göra med de medieuppgifter som gjorde gällande att det fanns kopplingar mellan Sverigedemokraternas partiledning och gäng och gängtoppar och att deras förslag möjligtvis skulle kunna slå tillbaka mot dem själva.

Jag undrar helt enkelt om Rikard Jomshof anser att Sverige behöver en svensk maffialag. Om ja, varför röstade man nej till vårt förslag och drog tillbaka sin egen motion?

Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010. En av de första frågor som vi började driva stenhårt var just en RICO-lagstiftning, eller som vi kallar den DIKO-lagstiftning – det finns många ord för den. Redan 2011–2012 lade vi fram ett färdigt förslag. Vi tog fram ett program som vi lade fram här i riksdagen. Alla röstade emot det, även Socialdemokraterna. Det fanns då inget som helst intresse av att stödja förslaget.

Det visar än en gång att Sverigedemokraterna gång på gång har varit betydligt bättre på att förutse vilka problem som skulle följa på den politik som inte minst Socialdemokraterna bär ansvar för. Det är ett faktum att Socialdemokraterna röstade nej till våra förslag.

Nu sitter vi i Tidösamarbetet. Det är bara att titta på Tidöavtalet för att se att gängkriminaliteten och den organiserade brottsligheten är väldigt högt prioriterade frågor. Det är helt uppenbart att de förslag som vi har kommit överens om är betydligt mer långtgående än de

som Socialdemokraterna någonsin tidigare har presenterat. Vi ligger alltså i framkant även där. Vi arbetar redan med detta.

Vad gäller motionen drog vi tillbaka den för att i stället hantera den inom ramarna för vårt samarbete, och det gör vi nu. Vi har kommit överens om att särslagstiftning för gängkriminella ska diskuteras, och jag hoppas att vi når långt med det. Jag tror att vi har närmare 50 olika förslag som är betydligt mer långtgående än den copy-paste-produkt som Socialdemokraterna har tagit fram, där man har tittat på vad vi sverigedemokrater gjorde för mer än tio år sedan. Vi vill gå betydligt längre, och vi kommer att gå betydligt längre. Det visar bara att Socialdemokraterna inte bara har huvudansvaret för att det ser ut som det gör, utan att ni alltid är sist på bollen. Vi jobbar redan med det här.

Anf. 4 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att det är ett parti i Sveriges riksdag som nu lägger fram förslag om en svensk maffialag, och det är Socialdemokraterna. Och när vi gör det röstar Sverigedemokraterna emot det. Det är också fakta, Richard Jomshof.

Jag vill vara tydlig med att jag tycker att mycket av det som regeringen gör mot gängkriminaliteten är bra. Vi är överens om en hel del. Det vore ju konstigt om jag inte tyckte det, eftersom det mesta som regeringen har fått på plats hittills under mandatperioden är sådant som vi socialdemokrater påbörjade. Men någon svensk maffialag är det ju de facto inte.

Det som har varit framgångsrikt i USA är det samlade greppet men också flera centrala beståndsdelar som faktiskt saknas i Tidöavtalet.

Richard Jomshof talar emot sig själv, för först säger han att en svensk maffialag redan hanteras inom Tidöavtalet, men i nästa andetag säger han att en svensk maffialag kommer i nästa Tidöavtal. Med andra ord finns den inte i nu gällande Tidöavtal, eller hur?

Det har inte tagits några initiativ till att se över möjligheten att åtala juridiska personer eller att utdöma kollektivt straffansvar för samtliga i en kriminell organisation. Men om det nu är så att Sverigedemokraterna och regeringen har hört sammat Socialdemokraternas förslag är det bra. Det kan bara tyckas vara lite barnsligt att man inte klarar av att erkänna det. Men det är bra om det kommer. Om Richard Jomshof kan lova att regeringen och Sverigedemokraterna kommer att påbörja ett arbete med att införa en svensk maffialag lovar jag att jag ska välkomna det.

Anf. 5 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag kan också konstatera många saker, fru talman. Jag kan konstatera än en gång att vi lade fram ett förslag om en RICO-lagstiftning redan 2011–2012. Alla röstade emot den, även Socialdemokraterna.

Jag kan konstatera att det inte finns något parti som så här långt har gått så hårt åt gängen som vi nu gör inom ramarna för Tidöavtalet. Jag kan också konstatera att vi har en särslagstiftning för gängkriminella,

som vi kallar den. Det är närmare 50 förslag som Sverigedemokraterna har tagit fram och som vi just nu diskuterar inom ramarna för vårt samarbete. Detta arbete pågår alltså redan.

Vi kan gå tillbaka till förra mandatperioden, och det här är intressant. Oppositionen, alltså regeringen och Sverigedemokraterna som nu samarbetar med regeringen, tvingade fram en lång rad tillkännagivanden. Det var på grund av dessa tillkännagivanden som det sedan började hända lite smågrejer från den socialdemokratiska regeringens sida, vilket sedan ledde fram till en hel del förslag, men många urvattnade. Dessa fick vi sedan ta tag i och göra betydligt bättre, för de var inte speciellt bra. Vi gör alltså betydligt mer, och jag kan konstatera att Sverigedemokraterna oftast är först och Socialdemokraterna sist på bollen.

Bara en liten avslutande kommentar till detta med kopplingar till gäng. Det är intressant, för det finns inget parti som har sådana kopplingar till kriminella gäng som just Socialdemokraterna. Det finns ju en lång rad avslöjanden även på personliga plan. Vi har ju socialdemokratiska ledamöter här i riksdagen i dag som har nära släktingar som är grovt kriminella. Vi vet till exempel att det finns socialdemokrater som har haft nära kopplingar till olika former av kriminella gäng, inte minst mc-gäng. Om det är något parti som har enorma problem vill jag påstå att det är Socialdemokraterna. Det spelar ingen roll om vi talar om lotteri-verksamhet eller enskilda skandaler i Stockholms kommun. Det är inte bara islamisterna som har lyckats infiltrera partiet utan även de gängkriminella.

Anf. 6 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag kommer från Norrköping, en stad som drabbats hårt av våldsvågen det senaste året. Jag har ärligt talat tappat räkningen över antalet skjutningar och sprängningar. Vi har vant oss vid helikopterna över hustaken. Jag och mina grannar har själva fått erfara hur det känns att vakna upp till nyheten om en skarpladdad bomb på lekplatsen där våra barn brukar leka. Vi har fått läsa i lokalpressen om dödslistor på högstadieselever – listor som cirkulerar i sociala medier som en del av gängkrigen, där bland annat en pojke avrättats mitt i ett radhusområde. För en dryg månad sedan skedde ytterligare en skjutning där skytten var 14 år och en 18-åring fick föras till sjukhus med livshotande skador. I våras ägde en brutal skjutning rum i en av våra shoppinggallerior.

Det hänsynslösa våldet, som också drabbar så många oskyldiga svenskar, har blivit vardag. Nattens skjutningar och sprängningar får rubriker i morgontidningen men är redan passé till kvällsnyheterna. Men över hela vårt land lever i dag vanligt folk med en rädsla för våld i sin absoluta närhet. Sverige har blivit otryggt.

Samma månad som skjutningen på Mirum Galleria i Norrköping hittades 40-åriga Nora död i sin lägenhet i grannstaden Linköping. En man som hon haft en relation med misstänks ha mördat henne. För mer än en

kvinn i månaden slutar ett förhållande med mord, ofta i samband med att hon försöker lämna mannen.

Fru talman! Den socialdemokratiska kriminalpolitiken vilar på två huvudsakliga prioriteringar: att stoppa gängkriminaliteten och att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Var 20:e minut, dygnet runt, anmäls en kvinnomisshandel. Långt fler utsätts för fysiskt, psykiskt, sexuellt och ekonomiskt våld. Det är oacceptabelt. Detta våld måste både förebyggas och bestraffas.

Under många år har Socialdemokraterna steg för steg sett till att vi fått fler poliser, bättre verktyg och strängare straff, bland annat på kvinnofridsområdet. Samtyckeslagen, som gör det tydligare att sex som inte är frivilligt är förbjudet, utgör en av milstolparna och ett paradigmskifte i synen på våldtäkt. I regeringsställning skärpte vi straffen för flera sexualbrott, överträdelse av kontaktförbud och grov kvinnofridskränkning. Vi kriminaliserade hedersförtryck, och tjej- och kvinnojourerna fick ökat stöd.

Det var bra reformer, men det räcker inte. Socialdemokraterna vill se en nollvision och en kriskommission mot mäns våld mot kvinnor. Vi vill införa ett tidsbestämt straff med särskild utskrivningsprövning för återfallsvåldtäktsmän som bedöms vara benägna att begå nya övergrepp. Vi vill att regeringen slutar dra fötterna efter sig när det kommer till att få en ny brottsofferlag på plats och att kriminalisera psykiskt våld. Vi förutsätter också att regeringen skyndsamt ser till att ta fram en proposition för att göra det enklare att meddela kontaktförbud i enlighet med förslagen från den utredning som vi socialdemokrater tillsatte i regeringsställning. Så länge kvinnor utsätts för våld har vi nämligen inte gjort tillräckligt.

Fru talman! Vecka efter vecka vaknar vi upp till rapporter om nya skjutningar och sprängningar. Föräldrar har fått springa i panik med ungarna under armen från platser där skjutningar skett mitt på ljusa dagen. I gallerior och köpcentrum känner sig de anställda inte längre säkra på jobbet. Hederliga medborgare i ut-satta områden ligger sömnlösa av oro för att deras barn ska dras in i gängens vidriga klor. Det här är Sverige av i dag. Vi befinner oss i en nationell kris. Det är uppenbart att ingen regering, vare sig den förra, den förrförra eller den nuvarande, har lyckats bryta gängkriminalitetens framfart.

Svenska folket ställer med rätta höga krav på att politiken ska agera och lösa problemet. Många har dessutom haft höga förhoppningar om att en vändning snabbt skulle komma med Tidöregeringen med tanke på det höga tonläget och de löften som utfästes innan valet.

När halva mandatperioden har gått är det dock smärtsamt tydligt att Sverigedemokraterna och regeringen har misslyckats med att vända utvecklingen. I flera avseenden går det till och med åt fel håll: Fler oskyldiga svenskar drabbas och påverkas i sin vardag. Våldet blir allt grövre och kryper allt längre ned i åldrarna. Bara det senaste året har antalet barn under 15

år som misstänks vara involverade i mordärenden ökat med 200 procent.

Så här kan vi inte ha det. Det kan inte fortsätta på det här sättet. Politiken måste fortsätta flytta fram samhällets positioner och agera snabbt och resolut.

En del säger att vi socialdemokrater inget gjorde under åtta år. Har vi verkligen rätt att säga någonting nu? Jag vill verkligen inte fastna i det som har varit. Jag tycker att det är vår skyldighet att blicka framåt och lösa problemen. Men jag vill ändå bara kort föra till protokollet att vi faktiskt gjorde en hel del. Vi skärpte ett åttiotal straff, kriminaliserade ett trettiotal nya gärningar, satsade historiskt mycket på polisen, införde obligatorisk häktning vid grovt vapenbrott och initierade den största reformen på 60 år, för att citera justitieministern, med den förverkandelag som nu ger polisen bättre möjlighet att beslagta gängens brottsvinster – för att nämna några saker.

Trots det är jag den första att tillstå att vi borde ha gjort ännu mer, ännu tidigare och ännu snabbare. Det var uppenbarligen inte tillräckligt.

Det är också uppenbart att det som nu krävs inte bara är mer utan ett helt nytt angreppssätt. Det är absolut nödvändigt att fortsätta det arbete med skärpta straff och satsningar på polisen som vi påbörjade och som Tidöregeringen har tagit vidare. Det är exempelvis därför vi socialdemokrater säger att vi vill fortsätta bygga ut polisen. Vi har ett nytt mål om 50 000 anställda varav minst 34 000 ska vara polisutbildade med ökad lokal närvaro. Det är också därför vi säger att regeringen skyndsamt måste ge polisen möjlighet till realtidskameraövervakning med ansiktsgenkänning.

Min poäng är dock att enbart den typen av insatser inte kommer att räcka. För att de ska få effekt krävs också en bredare ansats för att sätta dit gängledarna, som alltför ofta går fria. Också nyrekryteringen måste brytas. Det innebär att politiken måste tänka större, vidta helt nya åtgärder och – ja, faktiskt – ibland också ompröva tidigare ställningstaganden.

Tyvärr är det lite för mycket business as usual på Justitiedepartementet. Det görs mycket som är bra. Vi är överens om mycket inom rättspolitik. Det mesta som regeringen hittills har fått på plats är dessutom sådant som vi socialdemokrater påbörjade. Jag betraktar verkligen den samsynen som en styrka. Men det är beklagligt att Tidöpartierna inte orkar lyfta blicken från sitt två år gamla avtal och göra *allt* som krävs, också sådant som inte står där.

Fru talman! För att sätta dit gängtopparna vill vi att det införs en svensk maffialag med inspiration från den amerikanska RICO-lagstiftningen. Eftersom vi har ett rättssystem som skiljer sig från det amerikanska måste det givetvis utredas noggrant. Vi har därför avsatt 5 miljoner kronor i vårt budgetalternativ för en sådan utredning och pekat på några centrala beståndsdelar i den amerikanska lagstiftningen som saknas i Tidöavtalet och som vi vill att regeringen utreder.

En del handlar om ett gemensamt straffansvar för samtliga medlemmar i en kriminell sammanslutning. Det ger också starkare drivkrafter för fler att ange dem

högre upp i hierarkin. En annan del rör därför kronvittnessystemet, som vi införde redan förra mandatperioden men som ännu tydligare behöver riktas mot just maffiatopparna. En tredje beståndsdel är bättre möjligheter att gå efter maffians företagande genom att se över möjligheten att åtala juridiska personer men också att göra det straffbart att göra business med kriminella aktörer.

Fru talman! Fler skärpta straff leder också till behov av fler fängelseplatser. Men regeringen saknar en trovärdig fängelseplan. Dubbelbeläggningar används redan, och besöksrum görs om till bostadsrum. Därmed är risken uppenbar att det återfallsförebyggande arbetet med såväl rehabilitering som utbildning och sysselsättning blir lidande. Det vi ser nu är en mycket oroande och potentiellt farlig utveckling.

Utbyggnaden av kriminalvården måste ske i hög takt. Samtidigt måste tiden på anstalt användas för att förhindra återfall. Man ska komma ut från fängelset som en bättre person. Därför vill vi socialdemokrater införa ett mål om att 90 procent av klienterna med en strafftid som överstiger ett år ska delta i behandlingsprogram.

Fru talman! Jag kan inte nog understryka att det behövs hårdare tag mot de kriminella gängerna men att det inte kommer att räcka. För att vända utvecklingen måste kranen med tillförsel av nya barn och unga in i gängerna stängas av.

Den senaste tiden har det blivit smärtsamt tydligt hur de kriminella gängerna driver HVB-hem och dessutom använder dem som rekryteringsbas. Det larmas om vapen- och knarkgömmor, för att inte tala om alla barn som är på rymmen från HVB-hem när de begår fruktansvärda brott. Det här är inte klokt.

Socialdemokraterna vill kommunalisera HVB-vården för ungdomskriminella och ge personalen ökade befogenheter att visitera, beslagta och begränsa ungdomarnas rörelsefrihet. Regeringen måste kasta av sig de ideologiska skygglapparna och inse att den här verksamheten inte lämpar sig för den privata marknadens vinstintressen. Varken gängkriminella eller andra lycksökare ska casha in skattepengar. Det är pengar som behövs i vården av de här barnen.

Det behövs också insatser redan innan det är aktuellt med en placering. Tyvärr tackar alldeles för många föräldrar nej till socialtjänstens insatser. Därför behöver socialtjänsten fler tvingande verktyg. Vi har föreslagit 1 ½ miljard till en punktmarkering av unga som är på väg in i grov kriminalitet, antingen med en följeslagare eller fotboja. Det handlar om att skydda barn från att plocka upp det där vapnet och skjuta. Men även det är egentligen för sent agerat. Samhället måste komma in ännu tidigare.

Tidigare i höstas var jag i Köpenhamn och träffade min socialdemokratiska kollega tillika Danmarks justitieminister. Vi diskuterade bland annat deras ungdomskriminalitetsnämnder, som innebär tidiga och tydliga konsekvenser från samhällets sida när barn och unga dras in i kriminalitet.

Redan när vi socialdemokrater satt i regeringsställning tillsatte vi en utredning för att få på plats ungdomskriminalitetsnämnder enligt dansk modell i Sverige. Det förslaget ligger nu på regeringens bord, men hittills har det varit väldigt tyst. Det är mycket snack om danska straff för svenska brott, men regeringen visar inget engagemang för danska insatser för att bryta nyrekryteringen i Sverige.

Ungdomskriminalitetsnämnderna skulle innebära tuffa och tvingande insatser även om de ligger utanför det straffrättsliga systemet. Det skulle givetvis kosta pengar. Kanske är det därför Sverigedemokraterna och regeringen är så ointresserade. De bränner bevisligen hellre miljarder på skattesänkningar för de rikaste.

Tyvärr är det tidiga brottsbekämpande arbetet regeringens blinda fläck. Regeringen skjuter inte till en enda krona i ökade statsbidrag till kommunerna nästa år. Det blir i stället en avmagringskur som tvingar kommunerna att spara på just insatser för att möta ungdomar med en kriminell livsstil. Det är lika dumt som att skära ned på sjukvården under en pandemi.

Den situation som vi är i i dag är att likna vid en pandemi. Det är inte bara våldet som sprider sig utan också skräcken. Sverige måste ta ett helhetsgrepp och göra upp med decennier av försummelse av utsatta områden där gängkulturen kunnat växa sig stark. Vi måste sätta hårt mot hårt mot gängen, mot gängtopparna och mot deras nyrekrytering av barn och unga. Det handlar både om att skydda samhället från farliga individer och om respekt för brottsoffren. Men det handlar också om att stärka framtidstron och samhällsgemenskapen.

Fru talman! Avslutningsvis: Trygghet är och har alltid varit något av det viktigaste för oss socialdemokrater. Du har rätt att känna dig trygg – i arbetslivet, när du går i pension och om du har oturen att bli sjuk. Lika självklart ska det vara säkert och tryggt på våra gator, i gallerior och i våra bostadsområden.

Men i dag känner många tvärtom en stark otrygghet på grund av gängvåldet, som också drabbar många oskyldiga svenskar i deras vardag och som förstör barns och ungas framtid. Inte all brottslighet i Sverige ökar; det är viktigt att lägga till. Men den grova organiserade brottsligheten äter sig in i hela samhället, in i näringslivet och in i välfärden. Och när det kommer till det dödliga skjutvapenvåldet och sprängningarna sticker Sverige ut på ett helt horribelt sätt. Det här måste få ett slut.

Vi socialdemokrater vill se en sträng och rättvis kriminalpolitik, och vi är beredda att göra allt som är rättssäkert och träffsäkert. Vi ska göra det som krävs för att återupprätta tryggheten som gått förlorad i vårt land.

(Applåder)

Anf. 7 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag vill korrigera Teresa Carvalho. Det är säkert så att Socialdemokraternas kriminalpolitik vilar på två ben. Jag skulle vilja påstå att det ena benet är senfärdighet och att det andra är att man försöker skuldbelägga andra för sina egna misslyckanden. I det

särskilda yttrandet från Socialdemokraterna – det står ju en del i den texten – anklagar man regeringen för till exempel passivitet och hävdar att man utgör ett tydligt alternativ. Det blir lite skrattretande.

Man skriver att det finns hela städer och bostadsområden där tillvaron och tryggheten är slagen i spillror. Det är i själva verket Socialdemokraternas eget fel. Jag vill påminna om att inget annat parti har styrt Sverige under så lång tid som just Socialdemokraterna har gjort. Man satt dessutom vid regeringsmakten under de två föregående mandatperioderna, innan vi tog över. Man hade all tid i världen att arbeta förebyggande och med att åtgärda problemen. Det var det ena.

Jag vill också påminna om att Stefan Löfven under sin tid som statsminister vid flera tillfällen deklarerade att regeringen skulle krossa gängkriminaliteten, som han sa. Vi kunde höra Morgan Johansson återupprepa den väldigt tomma frasen under sin tid som justitieminister. Vid ett tillfälle sa han dessutom på fullt allvar – jag citerar: Vi är på väg att knäcka den organiserade brottsligheten.

Det gick så där. Sanningen är den att när Tidöpartierna tog över efter valet 2022 var situationen värre än någonsin. Det var en följd av det totala misslyckande som Socialdemokraterna kom att erbjuda svenska folket med sin politik. Vi befinner oss i en väldigt allvarlig situation. Så är det. Men det är i mångt och mycket Socialdemokraternas fel.

Jag har två frågor. Varför är Socialdemokraterna alltid sist på bollen? Och varför tar inte Socialdemokraterna ansvar för sina egna misslyckanden?

Anf. 8 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med att konstatera att Richard Jomshof inte lyssnat särskilt väl på mitt anförande, med tanke på de två frågor han ställer. Jag får helt enkelt upprepa en del av det jag sa i talarstolen tidigare.

Innan jag kommer till det vill jag säga att jag tycker att det är anmärkningsvärt. Vi befinner oss i en nationell kris. Vi måste väl ändå vara överens om att detta är det när barn mördar och mördas, och det fortsätter att gå åt fel håll. Det ser man just på antalet barn som är indragna i denna fruktansvärda kriminalitet. Bara det senaste året – alltså inte under Socialdemokraternas tid vid regeringsmakten utan under den tid som Richard Jomshofs parti varit det största underlaget till regeringen – har antalet barn som är involverade i mordärenden ökat med 200 procent.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att i ett sådant läge, och när det dessutom finns en bred majoritet i Sveriges riksdag som är för hårdare tag för att trycka tillbaka de kriminella gängen, framför allt välja att fokusera på tjafs om vem som har tagit ansvar och inte i stället för att försöka lösa problemen och bejaka den samsyn som ändå finns. Det är anmärkningsvärt.

Men framför allt skiner det igenom att Sverigedemokraterna inte är ett parti som alla andra. De har inte erfarenhet av att sitta i en regering. Det ska vi väl vara tacksamma för, ska jag tillägga. Men i det här läget

borde nog regeringsunderlagets största parti vara tack-
samt för att det finns en stabil majoritet för väldigt
mycket av regeringens politik på området.

Anf. 9 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! För att lösa problemen krävs det att
man också vet varför det har blivit som det har blivit,
vilket jag också pekade på i mitt anförande. Det finns
inget parti som har styrt Sverige så länge som Social-
demokraterna. Det är också Socialdemokraternas poli-
tik som genomsyrar och ligger till grund för alla de
problem vi ser i dag. Därför vore det klädsamt om So-
cialdemokraterna också tog ansvar för de egna miss-
lyckandena. Att släppa in bocken som trädgårdsmäs-
tare tror jag inte är ett framgångsrecept, tvärtom.

Det är bra att det finns en samsyn, men i detta läge
tycker jag att vi ska hålla er i Socialdemokraterna borta
med tanke på att det trots allt är ni som bär ansvar för
att det ser ut som det gör.

Det är Socialdemokraternas politik som har skapat
många av de problem vi ser i dag. Det är ert fel. Ni fick
er mångkultur. Ni fick er massinvandring. Ni fick er
islamisering, segregation och splittring. Det var precis
detta ni ville ha. Alternativet är att ni har fört en politik
där ni inte hade någon som helst koll på vad den skulle
leda fram till. Jag vet faktiskt inte om det är bättre eller
sämre.

Jag förutsätter att ni ändå har varit medvetna om
vad de politiska beslut ni har fattat kunde leda fram till.
Vi ser resultatet i dag.

Det är inte lätt att åtgärda de problem som ni har
skapat. Det tar tid. Vi befinner oss i en väldigt allvarlig
situation.

Jag vill avsluta med en fråga. Vi ser i dag hur oskyl-
diga människor kommer i skottlinjen och hur oskyl-
diga kvinnor, barn och familjemedlemmar mördas
trots att de inte har någonting med de kriminella
gängen att göra annat än att kanske ha ett släktskap.
Vissa har inte ens det. Vi ser hur dessa mördas, och vi
ser hur det skjuts på skolgårdar.

Jag drar mig till minnes att Morgan Johansson vid
mer än ett tillfälle sa att det är en liten risk att oskyldiga
drabbas. Detta uttalade han under sin tid som justitie-
minister, och det är inte speciellt smakfullt.

Delar Teresa Carvalho uppfattningen att det är en
liten risk att oskyldiga drabbas? Är hon villig att be alla
oskyldiga om ursäkt för vad den förda politiken har lett
fram till?

Anf. 10 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Vissa delar här är nästan svåra att ta på
allvar, men jag ska försöka bena ut några av dessa på-
stående och frågor.

Låt mig börja med det sista ledamoten tog upp. Frå-
gan om risken för oskyldiga att drabbas när kulorna vi-
ner är naturligtvis relevant. Men jag undrar om Ri-
chard Jomshof ser att det skett en utveckling de senaste
åren. Risken för att oskyldiga drabbas är i dag betydligt
större än för bara några år sedan. Det var precis detta
jag talade om.

Jag säger inte att krisen började för exakt två år se-
dan, men nog måste även Richard Jomshof se att det i
flera avseenden fortsätter åt fel håll? Jag nämnde anta-
let barn som är involverade i mordärenden. Men det
handlar också om att våldet blir allt grövre och att allt
fler oskyldiga drabbas. Då måste man vara beredd att
ompröva en del ställningstaganden, ta ansvar och vara
beredd att göra väldigt mycket mer.

Richard Jomshof och Sverigedemokraterna är ty-
värr alldeles för låsta vid sitt Tidöavtal och klarar inte
av att göra sådant som behövs för att möta de akuta
krav som ploppar upp här och nu.

Under det senaste året har vi sett skjutningar i gal-
lerior; det har blivit en ny trend. Vi socialdemokrater
lade därför fram ett förslag om att ändra lagen så att
man kan förbjuda tillträde i gallerior för vissa, men då
röstade Sverigedemokraterna nej.

Richard Jomshof talade om att ta ansvar. Jag stod
här i talarstolen nyss och sa att trots att vi socialdemo-
krater gjorde mycket är jag den första att tillstå att vi
inte gjorde tillräckligt och att vi är beredda att göra allt
som krävs och allt som är rättssäkert och träffsäkert.
Jag önskar att fler partier hade samma inställning.

Anf. 11 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att kommentera det
som Teresa Carvalho avslutade med, det vill säga att
hon vill utvidga tillträdesförbudet till att gälla gallerior
för att stoppa skjutningar och gängkriminella. Hur tän-
ker Teresa Carvalho att en lag som inte ens förmår att
utestänga snabbare från livsmedelsbutiker ska kunna
utestänga gängkriminella från gallerior? Vi har ett vis-
telseförbud på plats och kan göra mer, men tillträdes-
förbudet är en fullständigt tandlös lagstiftning att an-
vända i detta fall.

Jag tänkte ta tillfället i akt och prata budget. Det är
ju ändå det vi behandlar i betänkandet.

Vid en första anblick av budgetalternativen kan det
framstå som att skillnaderna är tämligen små. Det finns
en bred enighet bakom satsningarna på rättsväsendet.
Men när man höjer blicken kan man konstatera att det
finns en avgrund inom det rödgröna regeringsalterna-
tivet i synen på finanspolitiken.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill inte bara ha
massiva skattehöjningar, utan de vill de tre kommande
åren också låna 200 miljarder kronor för sina favorit-
investeringar. Givet den överenskommelse som finns
mellan Socialdemokraterna och regeringspartierna av-
seende det finanspolitiska ramverket undrar jag hur
Teresa Carvalho ser på möjligheten att komma överens
med sina rödgröna kamrater om prioriteringar. Vad
kommer man att prioritera bort om man inte kan låna
200 miljarder kronor? Är det rättsväsendet eller bistån-
det som ska prioriteras bort? Eller vad är det?

Anf. 12 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Jag måste börja med att göra Mikael
Damsgaard lite besviken och påminna honom om att
till skillnad från Tidösamarbetet, som är ett samarbete
där man, förmodar jag, får ge och ta och kompromissa

sig fram, har Socialdemokraterna inget samarbete på det sättet med något annat parti i Sveriges riksdag. Vi samarbetar gärna med andra partier, men vi har inget formaliserat regeringsalternativ mitt i mandatperioden.

Jag företräder Socialdemokraterna och Socialdemokraternas politik. Om Mikael Damsgaard har frågor om vårt budgetalternativ får han jättegärna ställa dem till mig. Jag förstod att han ju har läst vår budget och konstaterat att det inte fanns några stora skillnader avseende området rättsväsendet.

Det finns dock *vissa* skillnader, vill jag belysa för både Mikael Damsgaard och alla andra som lyssnar till debatten. Vi vill se mer pengar till rättsväsendet än Tidöregeringen och föreslog 145 miljoner kronor mer till olika insatser, bland annat till en task force. När det sker sprängningar runt om i vårt land ska staten snabbt kunna finnas på plats för att hjälpa de drabbade.

Vi vill också lägga mer pengar på Centrum för våldsbekämpande extremism för att ge dem bättre förutsättningar att motverka att extremismen sprider sig i vårt land och att vara bättre förberedda om det värsta skulle hända. Men mycket riktigt finns inga jättestora skillnader på detta område.

Däremot är det väldigt stora skillnader i våra budgetalternativ om man lyfter blicken lite grann. Vi socialdemokrater föreslår exempelvis 1 ½ miljard till punktmarkeringar av unga på väg in i gängkriminalitet. Det är helt nödvändigt för att bryta nyrekryteringen. Man måste säga att detta är regeringens blinda fläck. Det är synd att Moderaterna inte har ställt sig bakom denna satsning. Det hade behövts i den nationella kris som råder.

Anf. 13 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Om det förhåller sig så som Teresa Carvalho anförde, att man vill vara ett tydligt alternativ, måste man också samla en majoritet bakom sin politik. Annars är man inget tydligt alternativ.

Vi kan inte ha det så som det var under den förra mandatperioden, då vi hade en handlingsförlamad regering som inte fick igenom sin politik och då budgetarna blev nedröstade. Och även om det kom många reformer inom det rättspolitiska området var de ofta tandlösa – för lite och för sent.

Vi vet att Socialdemokraterna är beredda att kompromissa om det mesta för att få komma till maktens taburetter. Magdalena Andersson kunde avskaffa värnskatten och sänka skatten för de rikaste för att komma till makten. Vad är Socialdemokraterna beredda att kompromissa om den här gången? Är det satsningarna på rättsväsendet, eller är det något annat? Miljöpartiets och Vänsterpartiets pengar kommer inte att räcka till.

Anf. 14 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Det är mycket riktigt så att vi socialdemokrater gärna samarbetar, inte minst i rättspolitiken, för vi befinner oss i en nationell kris. Jag är helt övertygad om att väljarna förväntar sig det av oss, och då

menar jag inte bara oss socialdemokrater utan oss politiker.

Lägg ner stridsyxan, och gör det som krävs för att lösa problemen! Det är i alla fall det jag hör när jag är ute och pratar med folk. Många pekar på att det hade varit bättre om Moderaterna och Socialdemokraterna hade kunnat vara lite mer överens om riktningen framåt så att det håller över tid, över regeringsskiftet och annat.

Jag håller med om detta. Det hade varit jättebra med ett större gemensamt ansvarstagande i mitten av svensk politik, som andra givetvis också får ansluta sig till, med en stabil riktning framåt. Det tror jag att Sverige hade mått bra av. Jag beklagar att Moderaterna tyvärr inte har varit intresserade av detta utan i stället helt lutar sig mot Sverigedemokraterna, som faktiskt är ett ganska extremt parti.

Jag är helt säker på att också Mikael Damsgaard kan tycka att Sverigedemokraterna är ett ganska jobbigt skavsår emellanåt. Det är ändå rätt mycket som skiljer Moderaterna och Sverigedemokraterna åt. Det vill jag i alla fall tro.

Om vi nu ändå ska hålla på att prata om att ändra sig vill jag säga något. Det är tydligen populärt att leka leken att säga att Socialdemokraterna har ändrat uppfattning om exempelvis anonyma vittnen. Ja, det står jag för.

Vi är dock inte de enda som har ändrat oss om saker. Statsministern, som tidigare var för fri invandring, har ändrat sig om det. Även justitieministern har ändrat sig om anonyma vittnen, som han tidigare var emot. Sverigedemokraterna var tidigare emot vinster i välfärden, men nu är man för det. Angiverilagen har man också ändrat sig om.

Jag tycker inte att det är konstigt att politiska partier ändrar sig om saker. Samhällsutvecklingen kräver det av oss. Men jag är väldigt tydlig med en sak, och det är att vi inte kommer att ändra oss i frågan om att vi behöver vara beredda att göra allt som är rättssäkert och träffsäkert för att vända utvecklingen och stoppa de kriminella gängerna.

Anf. 15 MIKAEL DAMSGAARD (M):

Fru talman! När regeringen Kristersson tillträdde för drygt två år sedan hade den grova organiserade brottsligheten tillåtits att breda ut sig. Det grova våldet med skjutningar och sprängningar hade nått nivåer som helt saknar motstycke i länder som vi normalt sett jämför oss med.

När Magdalena Andersson lämnade posten som statsminister var inflationen i Sverige 10 procent. Inflationen har gröpt ur svenska hushålls köpkraft, men den har också urholkat kommunernas ekonomi. Om man frågar vilket kommunalråd eller regionråd som helst i landet kan de berätta hur inflationen har ökat kommunernas och regionernas pensionskostnader, hur ökade matpriser har gjort skolmaten dyrare och hur indexerade hyresavtal urholkar verksamhetens budgetar.

Nu vänder vi utvecklingen. Steg för steg, fru talman, får den moderatledda regeringen, i samarbete med Sverigedemokraterna, ordning på Sverige.

För att trycka tillbaka brottsligheten lägger regeringen nu om kriminalpolitiken. Tidöavtalet innehåller en stor mängd offensiva och mönsterbrytande åtgärder. Det handlar om att slå hårt mot det grova våldet, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga.

Preventiva vistelseförbud, säkerhetszoner och preventiv avlyssning av gängkriminella begränsar de kriminellas frihet men gör vanliga hederliga invånare i vårt land både tryggare och friare.

Med hårdare straff kommer både gängkriminella och serievåldtäktsmän att sitta bakom lås och bom längre. Kontaktförbudslagstiftningen skärps för att öka brottsoffers trygghet. Med fler uniformerade poliser i yttre tjänst förebyggs brottslighet, men fler brott kan också utredas och klaras upp.

Vi inför en ny socialtjänstlag där det förebyggande arbetet är ett kärnuppdrag. Föräldrarnas roll och ansvar är centralt, och därför förstärks föräldraskapsstödet. Den statliga barn- och ungdomsvården reformeras. Kriminalvården tar över ansvaret för unga som döms för grova brott. Unga som vårdas med stöd av LVU på grund av koppling till grov kriminalitet ska kunna punktmarkeras med fotboja. Skolsociala team, som redan i dag finns på många skolor, utvecklas ytterligare. Informationsflödet från socialtjänst och skola till brottsbekämpningen ska öka.

Med en ny förverkandelagstiftning kan vi komma åt gängens bilar, kontanter och lyxprylar. Näringsförbud ska kunna utfärdas för personer som är involverade i grov organiserad brottslighet för att företag inte ska kunna användas som brottsverktyg. Ett finansiellt underrättelsecentrum inrättas där finanspolisen, bankerna och flera andra aktörer samarbetar för att komma åt den kriminella ekonomin.

Därtill görs massiva satsningar på rättsväsendet i statens budget. Från 2023 till 2027 ökar rättsväsendets budget från 69 till 100 miljarder kronor. Det är en ökning med över 40 procent.

Jag återkommer till regeringens budgetsatsningar.

Fru talman! Att få bukt med inflationen har varit avgörande för att stärka såväl kommunernas ekonomi som hushållens köpkraft. Att riksbankens penningpolitik och regeringens finanspolitik har gått i takt och att arbetsmarknadens parter har tagit sitt ansvar har lett till att inflationen i Sverige har sjunkit snabbare än i många jämförbara länder. Vi kan därför nu se hur hushållens köpkraft ökar och att kommunernas ekonomi återhämtar sig.

Vän av ordning kan fråga sig varför jag pratar om inflation, kommunernas pensionskostnader och hushållens köpkraft när vi ska debattera justitiekottets betänkande om utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Skälet till detta, fru talman, är att allt hänger ihop.

En förutsättning för de historiska satsningar som regeringen gör på rättsväsendet är att det finns ett regeringsunderlag som går i takt och att det finns en

majoritet här i kammaren för gemensamma prioriteringar. För tredje året i rad får regeringen majoritet för sin budget i riksdagen. Så såg det inte ut under den förra mandatperioden.

Om vi tittar på oppositionspartiernas budgetunderlag för utgiftsområdet kan vi se att de i huvudsak ligger förhållandevis nära regeringens budget. Vissa partier vill lägga lite mer på vissa anslag. Det kan framstå som att man vill prioritera något särskilt, men om man skrapar lite på ytan träder en annan bild fram.

Nyligen gjorde regeringspartierna, Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna och Centerpartiet upp om det finanspolitiska ramverket – att de offentliga finanserna över en konjunkturcykel ska vara i balans. Två partier i det rödgröna regeringsunderlaget har dock en helt annan uppfattning. De vill i stället ha ett underskottsmål på 1 ½ procent och låta framtida generationer betala för dagens utgifter.

Detta får genomslag även i deras förslag till budget för 2025 och de preliminära budgetramarna för 2026 och 2027. Trots att Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill genomföra massiva skattehöjningar kommer de ändå att behöva låna uppemot 200 miljarder kronor under de kommande tre åren för att bekosta sina favoritinvesteringar.

Den oundvikliga fråga som därför måste ställas är: Vad är det som kommer att få stryka på foten när det rödgröna regeringsalternativet ska lägga fram en gemensam budget?

Är det den blocköverskridande överenskommelsen om det finanspolitiska ramverket – vilket jag hoppas och tror inte är fallet? Eller är det Vänsterpartiets och Miljöpartiets fest på lånade pengar?

Om det är Socialdemokraterna som går vinnande ur striden om det finanspolitiska ramverket, då kommer de rödgröna regeringsförhandlingarna bli intressanta när pengarna helt enkelt räcker till.

Hur mycket kommer skatterna att höjas? Eller ska a-kassan i stället sänkas, som Centerpartiet vill? Får försvaret stryka på foten när biståndet ska höjas? Vad händer med satsningarna på rättsväsendet när Miljöpartiet vill bygga höghastighetsjärnväg?

Det står i kontrast till Sveriges nuvarande regering, som inte bara har viljan utan också den kompetens och den handlingskraft som krävs för att omsätta ord i handling.

Sverige står som bekant inför allvarliga utmaningar när det gäller trygghet och säkerhet. Den systemhotande brottsligheten, terrorhotet och främmande maktens påverkan kräver kraftfulla åtgärder. Men vi får inte heller glömma det allvarliga samhällsproblemet kopplat till mäns våld mot kvinnor som måste bekämpas med precis samma kraft som gängkriminaliteten. Vi har också en utbredd mängdbrottslighet med alltfrån tillgreppsbrott till bedrägerier som också måste tas på allvar. Det är brott som måste beivras.

Allt detta är bakgrunden till att den moderatledda regeringen stärker rättsväsendet med omfattande satsningar i budgetpropositionen för 2025.

Satsningen på polistillväxten behöver fortsätta. Med budgetpropositionen för 2025 beräknas Polismyndighetens anslag öka från 37 till 51,9 miljarder, en ökning på över 40 procent över åren 2023–2027. Detta möjliggör fler poliser på våra gator och torg, kraftigt utbyggd kameraövervakning och bättre villkor för polisaspiranter.

Brottslighetens utveckling, mer resurser och nya verktyg till polis och åklagare och skärpta straff gör att trycket på Kriminalvården är högt. Kriminalvården genomgår därför nu den största utbyggnaden i modern tid. Med en ökning på hela 84 procent, från 14,1 till 26 miljarder kronor under budgetperioden, skapar vi de ekonomiska förutsättningarna för att det ska finns platser för att låsa in de kriminella.

En väl fungerande rättsstat kräver att hela kedjan fungerar. Därför förstärker vi Sveriges Domstolar med 1,7 miljarder kronor under perioden för att hantera det ökade målinflödet och höja säkerheten i våra domstolar. Åklagarmyndigheten tillförs 700 miljoner kronor under samma period för att säkerställa att fler brott kan lagföras.

I en alltmer orolig omvärld stärker vi också Säkerhetspolisens budget, vilket är nödvändigt för att möta de växande hoten från främmande makt och för att bekämpa terrorismen.

Brottsoffer ska få upprättelse och stöd. Därför ökar den moderatledda regeringen också anslagen till Brottsoffermyndigheten. Det möjliggör snabbare handläggning av ärenden om brottskadeersättning och ett förbättrat stöd till dem som drabbats av brott.

Den moderatledda regeringen menar allvar i arbetet med att återupprätta tryggheten i Sverige. Det handlar om konkreta åtgärder som kommer att göra verklig skillnad i människors vardag, från fler synliga poliser i lokalsamhället till säkrare domstolar och fler anstaltsplatser.

Vi kommer inte att vila förrän varje medborgare kan känna sig trygg. Med budgetpropositionens omfattande förstärkningar av rättsväsendet tar vi nu viktiga steg på vägen mot ett säkrare och friare Sverige. Med det står jag bakom utskottets förslag i betänkandet. (Applåder)

Anf. 16 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Att Mikael Damsgaard och Moderaterna inte har koll på Miljöpartiets syn på det finanspolitiska ramverket förvånar dessvärre inte. Det är sant att vi vill ha en annan modell än den vi har.

Vi vill att Sverige ska ha en investeringsbudget och att vi finansierar sådant som vi har nytta av och som har värde för lång tid framåt vid sidan av driftsbudgeten. Vår syn på det finanspolitiska ramverket innebär att det som är driften för staten ska gå plus minus noll över en konjunkturcykel. Att vi vill ha tåg som går att lita på är också helt korrekt, till skillnad från regeringen.

Mikael Damsgaard är svaret skyldig om hur hans favoritprojekt, exempelvis kärnkraften, ska finansieras. Ska Mikael Damsgaard dra ned 300 miljarder på

rättsväsendet, miljövård, infrastruktur och på alla områden för att finansiera kärnkraften, eller hur har han tänkt sig? Miljöpartiet har ett svar. Regeringen och Moderaterna har det inte.

Fru talman! Mikael Damsgaard försökte i ett tidigare replikskifte få det till att det skulle bli svårt för Socialdemokraterna och Miljöpartiet att enas om hur satsningar på rättsväsendet ska se ut. Jag kan konstatera att Miljöpartiet vill se 1,6 miljarder mer på rättsväsendet än vad Mikael Damsgaard uppenbarligen tycker är tillräckligt.

Mikael Damsgaard påstår att vi vill se stora skattehöjningar. Sanningen är att vi säger nej till de skattesänkningar som regeringen gör för höginkomsttagare med 3 000–4 000 kronor netto i månaden för dem som har 150 000 kronor i månadslön.

Fru talman! Varför tycker Mikael Damsgaard att det är mer prioriterat med skattesänkningar för höginkomsttagare än att satsa på rättsväsendet och mot gängkriminaliteten?

Anf. 17 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Min poäng är den att när Miljöpartiet vill låna 200 miljarder kronor för sina favoritutgifter, som de kallar för investeringar, uppstår ett problem om de ska regera med ett parti som ser lite annorlunda på det och tänker att vi ska ha balans i den offentliga ekonomin. Plus och minus ska gå ihop. I det ska även investeringar i infrastruktur rymmas.

Det kommer att kräva väldigt stora omprioriteringar. Antingen får alla framtidsinvesteringarna stryka på foten, eller så behöver det göras omprioriteringar i det som Rasmus Ling beskriver som driftsbudgeten för staten. Det är de omprioriteringarna jag är intresserad av.

Om Miljöpartiet inte kan låna 200 miljarder kronor under budgetperioden till sina favoritinvesteringar, vilka omprioriteringar vill man göra i den andra delen av budgeten? Är det anslaget för förvaret, rättsväsendet, eller vad är det som ska stryka på foten? Det är den frågan jag vill ha svar på.

Anf. 18 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Jag avkrävs svar när jag gav ett tydligt svar, men jag får inte svar på mina frågor. Vi säger nej till Mikael Damsgaards skattesänkningar för höginkomsttagare. Jag tror att det var tydligt tidigare, och jag understryker det en gång till. Har man 150 000 kronor i månadslön behöver man inte 3 000–4 000 kronor extra varje månad.

Min fråga är återigen: Varför tycker Moderaterna att det är viktigare med skattesänkningen än att satsa på rättsväsendet? Är man nöjd med den situation vi har? Tycker man att polisen har för mycket pengar, att Kriminalvården har för mycket pengar och att Säkerhetspolisen och Sveriges Domstolar har för mycket pengar? Går det för mycket pengar till det förebyggande arbetet?

Jag tycker inte det. Mikael Damsgaard tycker uppenbarligen det. Han tycker uppenbarligen att det är

viktigare att människor som har riktigt höga inkomster får ännu mer än att vi satsar det mest basala i samhället, nämligen trygghet för alla oss som bor här.

Anf. 19 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Det är ganska länge sedan nu. Men det gjordes en gång i tiden en blocköverskridande uppgörelse om skatterna. Det är några år sedan. Där lades det fast en princip om hälften kvar. Man skulle få behålla minst hälften av en löneökning, och den högsta marginalskatten skulle vara 50 procent. Det var en blocköverskridande överenskommelse, och jag tycker att den var klok.

Så har det inte varit på länge. Vi har både haft värnsskatt och en avtrappning av jobbskatteavdraget som har lett till högre marginalskatter. Skatterna har i vissa inkomstkikt varit långt över 50 procent vid en löneökning, det vill säga man har fått betala mer än hälften av en löneökning i skatt.

Vi tycker inte att det är rimligt. Det är någon form av moral i att om du får en inkomstökning ska du ändå kunna behålla åtminstone hälften av den.

Om vi kommer tillbaka till budgeten och prioriteringarna är Miljöpartiets satsningar på rättsväsendet Monopolpengar. Om man lånar 200 miljarder kronor för att göra sina favoritinvesteringar och det man tycker är viktigast och sedan inte kommer att kunna göra det när man verkligen kommer till makten, vad är det då som ska prioriteras bort? Det vet vi ingenting om.

Jag tror inte att löftet om att ge mer pengar till polisen eller rättsväsendet är värt bläcket det är skrivet med. Det är Monopolpengar som Miljöpartiet använder sig av.

Anf. 20 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! Under det senaste året har det skett flera hänsynslösa och riskfyllda skjutningar bland vanligt folk i gallerior runt om i vårt land. Otryggheten ökar, och både anställda och besökare känner en påtaglig rädsla.

Inte minst inför julhelgerna blir det påtagligt att säkerheten behöver höjas. Ägarna av landets gallerior behöver kontrollera och förstärka säkerheten. Det kan handla om utökad kameraövervakning, larmbågar, fler vakter och, allra helst, fler närvarande poliser.

Vi socialdemokrater har föreslagit två saker med anledning av detta: dels att polisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ges ett särskilt uppdrag att stödja gallerierna i deras riskbedömningar, dels att lagen snabbt ska ändras för att kunna porta kriminella från våra gallerior. Mer konkret förslår vi alltså att lagen om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek justeras så att förbudet också kan gälla tillträde till gallerior.

Det här röstade Moderaterna och de andra partierna i regeringsunderlaget nej till i justitieutskottet i dag. Hade regeringspartierna sagt ja till att inleda en process kring det här förslaget hade vi troligen snart kunnat få en ökad säkerhet i våra gallerior.

Jag tycker att det är helt obegripligt. Hur motiverar Moderaterna att man säger nej till konkreta och angelägna förslag som faktiskt skulle kunna hindra att oskyldiga faller offer för fler skjutningar i gallerior i vårt land?

Anf. 21 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna förvånade mig i samband med det här utskottsinitiativet. Vi ska komma ihåg att Socialdemokraterna stod ensamma kvar bakom detta. Jag tror att övriga partier insåg att det kanske inte är vägen framåt.

Man vill ha snabb lagstiftning. Man ville lagstifta direkt i utskottet, från ax till limpa. Man sa att det här bara är en enkel förändring i lagen och att vi bara skulle skriva till ett ord och stryka en mening – snabbt gjort i utskottet. Vi kanske skulle kunna rösta före jul, till och med!

Men så går det inte till. Vi har beredningskrav i svensk grundlag när vi ska stifta lag. Vi behöver utreda och remittera. Vi kan tycka att det går långsamt, men så är faktiskt fallet. Socialdemokraterna förvånar mig därför.

När det gäller sakfrågan kan man fråga sig hur skarpt förslaget verkligen var. Det var konkret, men är det verkningsfullt? Vi vet att reformen med tillträdesförbud till butik är ett paradexempel på ineffektiv socialdemokratisk rättspolitik. Man drev fram en lagstiftning som har visat sig vara helt tandlös och svår att tillämpa och som butiksägare har rivit sitt hår över. De hade stora förhoppningar, men lagen har inte fungerat särskilt väl i verkligheten.

Hur ska den lagstiftningen fungera för att stoppa gängkriminella i gallerior? Det övergår mitt förstånd.

Anf. 22 TERESA CARVALHO (S) replik:

Fru talman! I dag hade alltså Moderaterna chansen att säga ja till ett förslag om att utöka grunden för det tillträdesförbud som gäller enskilda butiker till att också gälla gallerior, detta för att öka säkerheten i våra gallerior där det under året har ägt rum flera skjutningar. Den chansen tog man inte.

Nu får vi höra från Moderaterna att det bland annat handlade om att det inte går till så och att det inte kan gå så snabbt. Det är fascinerande att när Socialdemokraterna lägger förslag får det inte gå för snabbt, men när Moderaterna lägger förslag ska det gå väldigt snabbt. Vi behöver inte fastna där; jag bara konstaterar det.

Jag konstaterar också att Mikael Damsgaard mycket väl vet att vi var helt öppna för att diskutera alternativa handlingsvägar, för det argumenterade jag för på utskottet i dag. Vi hade kunnat nöja oss med att utskottet kom överens om att rikta ett tillkännagivande till regeringen så att regeringen kunde ta hand om detaljerna och lagstiftningsprocessen.

Men det ville inte Moderaterna. Moderaterna argumenterade emot förslaget och röstade emot det.

Vi hör även hur Mikael Damsgaard argumenterar för att det som finns i dag är tandlöst. Det är mycket

möjligt att enskilda butiker inte i särskilt många fall har ansökt om att kunna porta ungdomar som snattar. Jag möter betydligt fler som tycker att det hade varit angeläget för galleriägare att kunna porta gängkriminella som inte bara skjuter i gallerierna utan hänger där och sprider otrygghet, säljer droger och annat. Men det är inte Moderaterna och regeringen beredda att över huvud taget testa.

Vi socialdemokrater är beredda att testa nya verktyg. Jag beklagar att Moderaterna inte orkar lyfta blicken från Tidöavtalet och göra allt som krävs.

Anf. 23 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Jag hade förra mandatperioden förmanen att få debattera den här frågan när vi behandlade den i kammaren då. Då hade vi förslag om att man skulle utvidga grunden för tillträdesförbud till att gälla till exempel ordningsstörningar. Det ryms alltså inte i lagen för butiker. Butiker kan inte ansöka om tillträdesförbud för ungdomar som stör ordningen i butiken. Det krävs att de har begått brott i butiken och att det finns risk för upprepad brottslighet för att man ska kunna få beviljat tillträdesförbud av åklagare.

Det är många butiker som ansöker om tillträdesförbud, men de får avslag i väldigt hög utsträckning. Den lagstiftningen har alltså inte fungerat så som många hade hoppats på. Att det skulle fungera för att avvisa gängkriminella från gallerior – ja, Teresa Carvalho kan upprepa det hur många gånger som helst, men det är inte ett effektivt verktyg.

Däremot har vi någonting annat som har visat sig vara effektivt när det gäller stadsdelscentrum och så vidare, nämligen de preventiva vistelseförbuden som innebär att polisen kan besluta att förbjuda vissa personer att vistas på vissa platser. Det kan absolut vara en effektiv åtgärd, och jag tycker absolut att polisen ska använda sig av det verktyget när de finner det lämpligt.

Anf. 24 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten, och jag uppskattar att vi i en budgetdebatt lyfter upp regeringens ekonomiska politik.

Jag vill nämna att år tre in i regeringens och Sverigedemokraternas mandatperiod har Sverige en av EU:s lägsta nivåer av ekonomisk tillväxt, men däremot en av de högsta nivåerna av arbetslöshet. Det är bra att vi pratar om inflation. Det har både varit och är viktigt. Och det är också viktigt att prata om prioriteringar, som ledamoten gör, men vi pratar om en kaka som knappt växer.

Vi behöver prata om tillväxt och om fler i jobb. Därför undrar jag hur den moderata ledamoten anser att höjda kostnader för att anställa unga, att få fler unga i jobb, skulle gagna bekämpningen av ungdomsbrottsligheten eller för den delen gagna landets tillväxt.

Anf. 25 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan, och det är kul att få prata budget.

Jag är helt överens med ledamoten om betydelsen av ekonomisk tillväxt. Vi har under lång tid haft en svag ekonomisk tillväxt och låg produktivitetsutveckling i svensk ekonomi, vilket har gjort att kakan har växt för lite. Här måste mer göras, och regeringen gör mycket inom det området.

Men det har varit några tuffa år med hög inflation där vi har behövt driva en återhållsam politik för att kunna trycka ned inflationen, så att vi inte ska hamna i samma situation som Frankrike befinner sig i nu med regeringskris och där omfattande besparingsprogram måste läggas fram. Vi har fört en ansvarsfull och återhållsam politik för att trycka ned inflationen. Nu har vi vunnit den kampen mot inflationen, och nu lägger regeringen fram en offensiv budget med betydande satsningar och skattesänkningar. Det kommer att öka hushållens köpkraft och stimulera ekonomin. Därtill skapas möjligheter för Riksbanken att sänka räntorna, vilket ytterligare förstärker hushållens köpkraft.

Vad gäller prognoserna framåt kan vi se att tillväxten är betydligt bättre, och Sverige ser ut att få bättre tillväxt än de flesta andra EU-länderna. Men det återstår att se. Vi kan se att utvecklingen vänder framöver.

Anf. 26 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Fru talman! Det är fint att vi ser att det kanske händer saker, men vi behöver agera just nu. Centerpartiets budgetmotion för 2025 har vi gett titeln *Jobben Jobben Jobben*. Vi är medvetna om att de inte är lösningen för allt, men de är banne mig en viktig start för att få pengar till att göra viktiga saker.

Inflationen kommer förhoppningsvis att vara besegrad, men det lyfts fram att kommunernas ekonomi är drabbad av kostnadsökningarna. Där skulle staten ha kunnat ta ett större ansvar för kostnadskrisen i kommunerna eftersom man har helt andra budgetverktyg än det kommunalekonomiska regelverket tillåter. Centerpartiet föreslår 5 miljarder i sektorsbidrag till skolan, sänkta arbetsgivaravgifter för ingångslöner, de tio först anställda blir skattefria och ett högkostnadsskydd för sjuklönekostnader i småföretag. Det är i små och medelstora företag som tillväxten sker, och det är där kakan finns som vi vill fördela. Vi är överens om mycket av det som behövs, bland annat på rättsväsendets område.

Jag uppskattar den ekonomisk-politiska debatten, och jag har gärna fler sådana med den moderatledda regeringen för att få tillbaka en arbetslinje, skapa jobb och tillväxt och därmed en ökad trygghet.

Anf. 27 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det finns goda förutsättningar att komma överens om den ekonomiska politiken med Centerpartiet. Sedan kan man i enskilda prioriteringar göra olika bedömningar, men jag skulle säga att det finns goda möjligheter.

Vi är överens om betydelsen av en ekonomisk tillväxt så att den totala kakan växer. Därmed kan vi stärka hushållens köpkraft och förstärka resurserna för

att allt det vi vill göra i den offentliga sektorn på den statliga nivån, i regioner och i kommuner.

Anf. 28 GUDRUN NORDBORG (V):

Fru talman! Jag börjar med att säga att jag är glad att jag har min hemvist i norr. Jag bor i Umeå sedan 1970. Då hade staden cirka 60 000 invånare. Vid det senaste årsskiftet hade siffran vuxit till mer än 133 000.

Staden har haft en devis om att Umeå ska växa tryggt och säkert. Detta har lyckats under en rödgrön regim under dessa år, och det har bland annat inneburit en mycket medveten samhällsplanering där olika byggelseformer blandas; hyresrätter, bostadsrätter, villor och radhus. Det blir automatiskt en god integration.

Umeå har en blandad befolkning med många olika kulörer. Det har också varit många feministiska satsningar, och staden har till och med blivit utnämnd till världens mest feministiska stad i utländsk press, bland i annat Frankrike och England.

Med detta sagt har jag ett lite annorlunda perspektiv. Jag upprörs naturligtvis, precis som alla andra, över den grova kriminaliteten, men jag ser både på grund av min bakgrund och mitt partipolitiska ställningstagande annorlunda på hur vi borde tackla den. Vi pratar här mycket om kriminalrättsliga reformer, men jag tror att vi måste se mycket bredare på problemen och fundera över vilka grundstenar vi vill ha i ett samhälle, utöver att vi vill bli kvitt kriminaliteten.

Här har Sverige också varit ett föregångsland på många områden; kriminalpolitiskt när det handlar om jämlikhet och jämställdhet. Vi har minskat klassklyftorna rejält under många år, men nu rullar det tillbaka och klyftorna ökar. De blir triggers till en vilja att begå brott.

Vi har också genomfört banbrytande reformer som har handlat om att skydda kvinnor och barn mot övergrepp. De är oerhört viktiga, och de har bidragit till att vi har velat kuperat våldet så att det inte ska spridas från generation till generation. Vi ska inte låta unga pojkar lära sig våld som maktmedel, vilket ändå sker i dag. Vi måste se att dessa problemområden verkligen hänger ihop, och jag är glad att det är fler än jag som har markerat det från talarstolen i dag.

Vi har länge byggt vidare på grundläggande principer i vår regeringsform och den rättssäkerhet som garanteras där och i internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Där ser jag att vi riskerar att tumma på reglerna.

SD-regeringen splittrar och markerar skillnader mellan oss och dem. Man styr uppifrån och ser nedåt. Klassklyftorna ökar och kvinnornas underordning skärps. Retoriken blir också präglad av förakt mot invandrare, inte minst muslimer. I misstro kräver man mer kontroll, övervakning och ständigt hårdare straff. Jag ska återkomma till det.

Jag menar att det faktiskt är för sent om vi enbart fokuserar på straffen. Vi måste få ned den grova brottsligheten. Det allra viktigaste då, menar många forskare

nu, är att vi riktar fokus på att förhindra nyrekryteringen av barn och unga.

Det brottsförebyggande arbetet måste börja med en väl utbyggd välfärd, inte minst i politiskt eftersatta områden. Om skola, fritidsaktiviteter och samhället i övrigt fungerar väl tillsammans med ett levande civilsamhälle minskar möjligheterna att rekrytera. Det kräver ökade resurser, vilket jag tyvärr inte ser att majoriteten är beredd att investera i dag. Man sparar hellre.

Det finns bevis för att hårdare straff inte fungerar. Man blir inlåst en period, men vad händer sedan? Och vad händer när vi har en situation i fängelserna i Sverige i dag där det är överbeläggning? Man har inte utrymme att alltid satsa så som man borde göra på behandlingsinsatser och sysselsättningar, och överbeläggningen kommer att öka än mer.

Andra insatser som har kommit och som har tagits upp här är visitationszoner. Jag är kritisk mot dem, för flera utvärderingar visar att de framför allt riktas mot dem som har en annan hudfärg och etnicitet.

Vänsterpartiet vill i stället satsa på trygghetszoner i politiskt eftersatta områden. Vad menar vi då med trygghetszoner? Ja, egentligen det som vi har sett att Danmark gjorde. Man satsade väldigt brett på skola, socialtjänst och polis tillsammans med andra myndigheter och civila organisationer för att bygga nya allianser och bygga tillit och förtroende tillsammans, verkligen tillsammans, med och för människorna i området. Vi vill avsätta ytterligare resurser för sådana satsningar.

Jag har också tagit del av presentationer av dem som arbetar i det som kallas Rätt Kurva, en projektform som är tagen från Tyskland. I Sverige har det här genomförts på ett antal orter. Det pågår nu och kommer att utvärderas av Göteborgs universitet. Man gör det med stöd av näringslivet och den ideella föreningen Beredskapslyftet. Man riktar sig till barn mellan 8 och 15 år som redan har kommit i riskzonen så att polisen har uppmärksammat dem, och man vill bryta rekryteringen till kriminella gäng.

Det man gör är att man inte fokuserar enbart på barnet, utan man ser också till familjen. Vad finns det för basförutsättningar? Är det en förälder som arbetar många mil bort och inte hinner vara förälder utöver att fixa försörjningen? Kan man hjälpa till med ett jobb som ligger närmare? Kan man hjälpa till med praoplats, sommarjobb eller några timmar extra, till och med under skoltid, för vissa barn så att de får vita pengar och kan vara stolta över det? Det tror vi skulle behöva utvidgas, och det skulle kunna vara en god förebild på många andra håll.

Vi vill satsa ytterligare när det handlar om våld mot kvinnor och barn. Vi kallar det ett femicidpaket. Femicid är benämningen på mord på kvinnor.

Man skulle absolut vilja att inte en enda kvinna till skulle dödas i Sverige, men så sker tyvärr. Vi ser i utvärdering efter utvärdering att i de insatser som gjorts när kvinnor har sökt hjälp eller när grannar har slagit larm har man ibland misslyckats helt med att göra riskbedömningar. Man har inte tillräcklig kompetens om

detta våld i rättskedjans olika led, från dem som tar emot anmälningar till polis och åklagare och så småningom i domstolen. Det arbetet behöver absolut uppvärderas.

Vi vill satsa ytterligare mot ekobrotten. Den privatisering som Sverige gjort sig skyldigt till, skulle jag vilja påstå, där våra skattemedel används på ett felaktigt sätt inom välfärden gör den också attraktiv att agera i för de kriminella gängen.

Jag skulle också vilja nämna en sektor som inte nämns så ofta när vi pratar om rättsväsendet. Det handlar om de många civila processerna, eller förvaltningsprocesserna, där man som enskild skulle behöva rätts hjälp. Gränsen för att få rättshjälpersättning har inte höjts sedan slutet av 1990-talet. Det tycker vi är upprörande. Det är mycket inom familjerätten och förvaltningsrätten som har avgörande betydelse i många människors liv, och vi borde investera mycket mer. Jag hoppas att vi får återkomma till det fler gånger och att det blir verkliga reformer på det området.

Jag skulle vilja att vi var fler som uppmärksammade det som kommer att ske i juni här i Stockholm. Då delar man ut det som ibland kallas Nobelpriset i kriminologi, Stockholmspriset i kriminologi. Det är två som får dela på prissumman i år.

Den ena som ska få åtminstone en halv miljon för sina insatser, Frances Crook, har jobbat länge som verkställande direktör för ett känt institut i England. Hon varnar för att ensidigt fokusera på fängelsestraff och menar att vi måste bryta den trenden, att det är en illusion att hårdare straff ger trygghet och ett tryggare samhälle. Forskningen bevisar motsatsen, hävdar hon och har referenser för det.

Retoriken som hyllar fängelse som en effektiv lösning ger en spiral där vi ständigt vill ha längre och längre straff. Jag tror att vi behöver fängelser, men vi behöver inte alltid längre och längre straff. Vi behöver hitta andra reformtyper. Vi behöver börja regera mot brott på ett tydligare sätt men inte regera genom brott och skapa ibland onödigt stor rädsla. Vi ska göra det utifrån konkreta kunskaper, forskningsresultat och med seriositet utifrån beprövad erfarenhet.

Anf. 29 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Fru talman! Jag tänkte ta mig friheten att blicka bakåt lite innan vi går in på hur det ser ut i dag och varför vi befinner oss där vi befinner oss just nu, delvis baserat på egna erfarenheter som chef för underrättelseverksamheten i södra Sverige under ett antal år.

Redan på 90-talet, för 30 år sedan, fanns det tecken på att organiserad brottslighet och gängkriminalitet började få fäste i vårt land. Mc-gängen Hells Angels och Bandidos var väl det tydligaste tecknet, men det noterades även att det fanns ett antal kriminella grupperingar med rötter i och kopplingar till främst Balkan, Mellanöstern och Nordafrika.

Tyvärr får vi konstatera att vi tillät dessa kriminella grupperingar att växa sig allt starkare trots tidiga varningar från polis och andra brottsbekämpande myndigheter. En misslyckad migrations- och

integrationspolitik i kombination med en kriminalpolitik som hade en förlåtande och överslätande syn på brottslingar snarare än ett fokus på värnandet om brottsoffer lade grunden för en tillväxt. Påföljderna var också löjligt låga, med inriktningen att i möjligaste mån undvika fängelsestraff, något som säkert bidrog till att Sverige var lockande.

Befogade och väl underbyggda rapporter viftades bort, och budbärarna beskyldes för främlingsfientlighet och rasism, något som i sin tur medverkade till en tystnadskultur. Det upplevdes som bättre att hålla tyst än att bli uthängd eller utfryst av chefer, medier eller politiker.

Det var väl egentligen först när dåvarande chefen för polisens nationella operativa avdelning Mats Löfving tog bladet från munnen och berättade att det i Sverige finns minst 40 kriminella klaner som etablerat sig här enbart i syfte att begå brott som fler insåg vid den och det allvarliga läget.

Det vi nu bevittnar i form av grova våldsbrott, gränsöverskridande brottslighet, angrepp på våra välfärdssystem, infiltration och otillbörlig påverkan i näringsliv och offentlig förvaltning är resultatet av en oförmåga och/eller ovilja från tidigare regering att angripa aktörerna.

Vi har i dag hört härifrån talarstolen att Socialdemokraterna har gjort en helomvändning när det gäller synen på detta. Men jag kan också konstatera att Socialdemokraterna knappast varit de som stått i frontlinjen när det gäller att bekämpa det.

Det är snarare så att Socialdemokraterna år efter år har sagt nej till viktiga beslut som skulle förebygga och förhindra brott. Man sa nej till folkräkning, så vi vet inte vilka som bor i landet. Det är svårt att utvisa tungt kriminella om man har låtit dem stanna. Vi har inte kunnat lagföra gängledare som rekryter barn eftersom detta inte varit brottsligt. Tystnadskultur har fått råda i våra domstolar eftersom man sagt nej till anonyma vittnen. Socialtjänst, polis och skola har inte kunnat prata med varandra, för man har haft en mur av sekretessbestämmelser som hindrat detta. Allt detta ändras nu av oss kristdemokrater och övriga Tidöpartier.

Fru talman! Vi har nu äntligen en regering som gör något åt saken. Vi lägger om rättspolitik och gör stora satsningar på rättsväsendet. Ny lagstiftning ger polisen nya och bättre verktyg för att förebygga, förhindra och klara upp brott. Vi sätter brottsoffret i fokus.

Påföljderna skärps för flera brottskategorier. Är du gängkriminell blir det straffskärpning. Vi ser över och moderniserar straffrätten med nya bestämmelser när det gäller stämpling, förberedelse och försök till grova brott. Nyligen fick vi en ny förverkandelagstiftning som ökar möjligheten att förverka tillgångar som förvärvats genom brottsvinster.

Vi har också stärkt den gränsnära polisverksamheten, vilket har gett polisen utökade befogenheter i gränsområdena.

Som nämnts här kan polisen nu också utfärda vistelseförbud för gäng som skapar otrygghet på torg och i köpcentrum – hör och häpna!

Detta var bara några exempel på insatser som gör livet svårare för kriminella.

Fru talman! Insatserna börjar nu ge resultat. Uppklaringen av grova brott har ökat markant, från låga 20 procent till över 70 procent. Dessutom har polisen förhindrat ett stort antal grova brott. Antalet brottmål avseende stämpling och förberedelse för grova brott har ökat påtagligt i domstolarna.

I budgeten för 2025 föreslås en ökad satsning på Polismyndigheten. Ökad lokal polisnärvaro och synlighet tillsammans med ökat fokus på att utreda de så kallade vardagsnära brotten, som stöld, bedrägeri, misshandel och skadegörelse, är en del av prioriteringarna för 2025. Insatserna mot det grova våldet i form av skjutningar och sprängningar fortsätter oförminskat.

Jag sitter i Polismyndighetens insynsråd, där vi hade möte häromdagen och kunde konstatera att den senaste trygghetsmätningen visade på goda resultat som tyder på ökad trygghet. Även om vi fortfarande befinner oss i ett allvarligt läge märker tydligen personer som besvarar enkäten att det händer saker och ting från regeringens och de brottsbekämpande myndigheternas sida.

Utredning och förebyggande insatser mot grova brott i nära relation vässas med ny metodik och en ökad användning av kontaktförbudet.

Medel anslås även för ökad kameraövervakning och inrättande av ett finansiellt underrättelsecentrum.

Anslagen till Polismyndigheten kommer att öka till 45 miljarder, en ökning med cirka 4 miljarder från 2024. Vi tycker givetvis att detta är bra satsningar. Även Åklagarmyndigheten och domstolarna får ökade anslag för att klara den väntade ökningen av brottmål.

Fru talman! Ökad uppkläring och längre påföljder för grova brott leder till ökad beläggning på Kriminalvårdens anstalter. Kriminalvården gör redan i dag stora insatser för att hantera mottagning och behandling av de personer som ska avtjäna sina straff. Kapaciteten har ökat genom att intagna får dela cell, men det krävs en kapacitetsförstärkning för att bibehålla kvalitet, effektivitet och säkerhet. Detta gäller såväl vanliga anstalter som kvinno- och ungdomsfängelser – ungdomsfängelser finns inte i dag men kommer att finnas 2026.

Planering för byggnation av fängelser och häkten pågår. Kriminalvården behöver såväl ett ökat antal platser som mer personal. Under 2024 fick Kriminalvården 17,8 miljarder, och nu ökas anslagen till 20,4 miljarder.

Utöver det som nämnts gör regeringen omfattande insatser när det gäller det brottsförebyggande arbetet, i bred samverkan med andra aktörer. Ska vi rå på brottslighet i allmänhet och den organiserade brottsligheten i synnerhet och förhindra rekrytering krävs insatser från alla samhällssektorer. En stor del av de medel som nu anslås går till brottsprevention.

Vi kristdemokrater förstår föräldrarnas betydelse, och regeringen agerar aktivt för att stärka familjernas roll och stärka barnperspektivet i brottsbekämpningen. Vi ger starkt lagstöd åt socialtjänst, föräldrar och skola. Vi river sekretessen, som förhindrat dem att samarbeta. Det kommer också en ny socialtjänstlag med större verktygslåda. Socialtjänsten kan arbeta med tidiga insatser, och det finns ett större fokus på brottsförebyggande arbete.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 30 ULRIKA LILJEBERG (C):

Fru talman! Rättsväsendet är tillsammans med försvaret den yttersta garanten för vår öppna, liberala demokrati, med uppgiften att skydda människors fri- och rättigheter både mot brott som begås av enskilda och även mot den offentliga maktens godtycke eller maktmissbruk. Att upprätthålla rättsstaten och tryggheten för alla individer, oavsett kön och för gammal som ung, i hela landet är en av statens kärnuppgifter.

De senaste årens katastrofala utveckling, med skjutningar, sprängningar och en ökad otrygghet tillsammans med ett försämrat internationellt säkerhetsläge, ställer mycket höga krav på rättsväsendet. Många har också lyft den organiserade brottsligheten, som har kommit att bli ett hot inte bara mot enskilda utan också mot vår allmänna välfärd. Oerhörda våldsbrott och handel med narkotika, vapen och människor tillsammans med stölder och bedrägerier utmanar det samhälle vi värnar – ett samhälle som är byggt på tillit och trygghet. Jag ser en lika oacceptabel situation när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck, mäns våld mot kvinnor och våld mot barn.

Vi får heller inte förminska de skador och det lidande som de så kallade mängdbrotten medför för både enskilda och småföretag. Det behövs helt enkelt ett ökat fokus på alla som utsätts för brott.

För att lösa denna uppgift krävs att hela samhället kraftsamlar. Det behövs utökade befogenheter och brottsförebyggande arbete på flera områden. Centerpartiet lägger till exempel 5 miljarder mer än regeringen på skolan, som ett sektorsbidrag.

Men innan jag går in på det utgiftsområde som vi har att hantera vill jag säga: I en värld av ökad polarisering och mycket fokus på skillnader – och inte på likheter alla gånger – vill jag säga att Centerpartiet under mandatperioden har röstat ja till de lagförslag från regeringen som avser brott och brottsbekämpning.

Vi har varit för preventiva tvångsmedel. Vi har varit för vistelseförbud. Vi har varit för den förverkandelagstiftning som nu sätts i kraft. Vi har dock inte varit för anonyma vittnen och visitationszoner. Vissa andra säger att de är för rättssäkra och träffsäkra medel. Men vår bedömning är att dessa inte är det. Det är därför vi inte är för dem.

Fru talman! Vi kan då komma in på budgeten. Vi är positivt inställda till regeringens stora förstärkning av rättsväsendet, men vi menar att resursökningarna hittills inte gett de resultat som de borde ha gett. Därför

föreslår Centerpartiet att medel omfördelas inom Polismyndigheten, så att grunduppdraget – inklusive hanteringen av våldet mot kvinnor och barn samt mängdbrotten och att det ska vara en närvarande polis i hela landet – kan genomföras. Här avsätter vi 500 miljoner kronor.

Vi föreslår också en dubblering av anslagen till polisens avhopparverksamhet, vilket medför ett tillskott om 75 miljoner kronor. Avhopparverksamheten är en viktig och alltför lågt prioriterad del av arbetet mot gängen, där det särskilt saknas ett nationellt arbete med barn och unga.

Det pratas med rätta om fler poliser på gator och torg, men vi måste samtidigt påminnas om att hemmet är den vanligaste brottsplatsen för våld mot närstående och att allt fler brott begås på nätet, ofta i datorn eller mobilen. Den så kallade cyberbrottsligheten blir allt vanligare och påverkar fler myndigheter. Centerpartiet föreslår därför att Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Brottsförebyggande rådet ska tillföras 5 miljoner kronor vardera för att utveckla arbetet mot just cyberbrottslighet.

Fru talman! Centerpartiet ser ett stort behov av ett mer sammanhållet stöd till våldsutsatta kvinnor. Jag vill ta tillfället i akt och säga att vi ser mycket positivt på det arbete som nu genomförs inom polisens nationella operation Beta, där fokus är på presumtiva gärningsmän samt på ett mer samlat stöd för de utsatta. Det är årligen alltför många kvinnor som förlorar sitt liv på grund av detta våld.

Mycket beror på svårigheter att hitta bostad och att ta sig ur ett ekonomiskt beroende. Detta medför problem för många kvinnor som vill lämna en destruktiv och våldsam relation. Centerpartiet vill därför tillföra 100 miljoner kronor till anslaget som gäller bidrag till brottsförebyggande arbete. En lämnappeng ingår i det.

Centerpartiet ser mycket positivt på den förstärkning till Sveriges domstolar som regeringen nu äntligen föreslår. Vi föreslår där också en satsning på att halvera tillståndsprocesserna i viktiga miljö- och energifrågor. Därför får Sveriges domstolar ett tillskott på 5 miljoner kronor för det – våra förvaltningsdomstolar behöver det.

Mycket av det som gäller den svenska utvecklingen av energi, byggnation och infrastruktur får vänta för länge i domstolar. Det är allt från enskilda bygglov till stora investeringsprojekt.

Avslutningsvis ska jag nämna något som vi har varit inne på förut. Nu behandlar vi statens budget, och det går då inte att lämna denna talarstol utan att säga: Tre år in i regeringens och Sverigedemokraternas mandatperiod har vi en av EU:s lägsta ekonomiska tillväxter men en av de högsta nivåerna av arbetslöshet. Jag har fått nämna detta i replikskiftet, men nu gjorde jag det igen.

Att fokusera på inflationen och på hur vi ska prioritera är viktigt, men ekonomisk tillväxt med social och miljömässig hållbarhet är vad Sverige är mest beaktat av just nu. Då krävs det ett större fokus på en effektiv offentlig sektor och ett ännu större fokus på att

få Sverige i arbete. Därför heter Centerpartiets budget: Jobben, jobben, jobben.

Detta gynnar oss alla, även rättsväsendet och det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

Många av inläggen här rör sig i föregående mandatperioder eller i kommande mandatperioder, men vi kan vara här och nu. Med makt kommer ett stort ansvar. Med den ekonomiska politiken och de budgetar som vi nu diskuterar vilar det ett tungt ansvar på regeringen när det gäller att den gemensamma kakan, som behövs så mycket för bland annat det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet, ska bli större.

Jag har inget eget yrkande utan hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkandet.
(forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Anf. 31 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson, socialminister Jakob Forssmed, statsrådet Niklas Wykman och landsbygdsminister Peter Kullgren.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Unga arbetslösa

Anf. 32 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! 45 000 unga är inskrivna hos Arbetsförmedlingen som arbetssökande. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning är 24,4 procent av de unga mellan 18 och 24 år arbetslösa. Det är en mycket hög siffra, en av de högsta i hela EU.

Detta kan inte ses som något annat än ett misslyckande. Arbetslöshet är nedbrytande och skadligt både för individen och för samhället, men bland just unga får det ses som särskilt skadligt. Förutom att det gör det omöjligt för unga att exempelvis teckna ett hyreskontrakt innebär arbetslöshet att man aldrig får känna

den frihet som en löneinsättning på bankkontot trots allt innebär. Detta får unga att tappa hoppet.

Det är samhällets ansvar att ge unga en känsla av frihet och en stämning av hopp. Vad säger arbetsmarknadsministern till alla de unga som i detta nu är arbetslösa?

Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Adrian Magnusson för en mycket välformulerad och angelägen fråga.

Att vara en ung människa, få in sin första fot på arbetsmarknaden och få den känsla av gemenskap det ger att sitta i ett fikarum och tjata med sina kollegor – och känslan av att göra skillnad och att kunna växa som människa, och inte minst att tjäna pengar så att man kan stå på egna ben – kan aldrig överskattas.

Vi kan ha seminarieövningar om huruvida ungdomsarbetslösheten i Sverige är 25 procent eller 9 procent, beroende på hur man definierar, men det är inte det viktiga i frågan. Det viktiga i frågan är att vi behöver göra mer så att fler ungdomar har möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Regeringen tar detta på mycket stort allvar. Vi har en stor arsenal av åtgärder som nu gör att vi erbjuder utbildningsmöjligheter. Nästa år blir det 120 000 platser på yrkesutbildningar som skapar många möjligheter för unga människor.

Anf. 34 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Det är glädjande att höra att arbetsmarknadsministern tycker att det här är en angelägen fråga och att han tar den på stort allvar. Arbetsmarknadsministern avslutade ju sin föredragning, eller vad man ska kalla det, med att nämna en konkret åtgärd. Det är väl bra, men med den här mängden arbetslösa ungdomar kommer det att behövas betydligt fler åtgärder än den som arbetsmarknadsministern nämnde här.

Det här är en fråga som är mycket allvarlig. Kan arbetsmarknadsministern nämna några fler åtgärder?

Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack, Adrian Magnusson, för ditt stora engagemang i den här frågan!

Jag tror att detta handlar om framför allt två delar, varav utbildning är en. Fler måste klara gymnasiet, och fler måste få möjlighet att få rätt kunskaper. Man måste också ha möjlighet att gå en yrkesutbildning som leder till ett jobb där man lär sig på jobbet. Utbildning är helt avgörande för att fler unga människor ska kunna komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Utredning om de apatiska flyktingbarnen

Anf. 36 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Jakob Forssmed.

Debatten om de så kallade apatiska flyktingbarnen verkar nu ha tystnat. Vi har tidigare tagit del av

vittnesmål från personer som i dag är vuxna och som valt att träda fram och berätta om hur deras föräldrar tvingade dem att spela apatiska.

Läkare, behandlare och poliser har vittnat om uppenbar simulering och manipulation där barn återkommande använts som verktyg för ett permanent uppehållstillstånd i Sverige. Barn har alltså under en utdragen och plågsam process tvingats leva som medvetlös och sängliggande med sondmatning. De har gått miste om ett normalt liv, sin skolgång och allt vad det innebär.

Både Socialstyrelsen och den medicinska professionen har ett stort ansvar i detta. Jag vill fråga hur statsrådet ser på behovet av att utreda i vilken utsträckning den här typen av brott har förekommit och vilka rutiner regeringen arbetar med för att förhindra att barn någonsin utnyttjas på detta sätt igen.

Anf. 37 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det har gjorts en omfattande granskning under de senaste åren kring den situation vi hade med apatiska flyktingbarn för ett stort antal år sedan. Det är väldigt bra att den typen av granskningar och uppföljningar görs. Jag utgår från att rättsvårdande myndigheter också kan göra ett arbete kring detta i den mån det har begåtts brott i sammanhanget och de inte är preskriberade.

Det är alltid angeläget att utveckla vården och omsorgen så att den hela tiden bygger på bästa möjliga evidens och underlag och så att eventuella åtgärder man sätter in har stöd i riktlinjer och annat. Det är förstås ett kontinuerligt arbete gällande olika grupper. Inte minst behöver verksamheten i psykiatri utvecklas på många olika sätt. Det finns inslag av tvång och annat inom psykiatri, och vi har pågående uppdrag till Socialstyrelsen för att se över hur man använder de bästa möjliga metoderna och kan minska användningen av tvång, till exempel. Det är ett kontinuerligt arbete.

Anf. 38 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Regeringen har ju tidigare visat att den inte räds att ta i svåra frågor, och jag anser att man måste vara lite mer specifik här. Det finns mycket vi skulle kunna diskutera när det gäller hur man ska göra saker och ting och vad vi behöver göra när det gäller det här. Jag vill därför säga att Sverigedemokraterna står redo att arbeta vidare med denna viktiga fråga. Det är otroligt viktigt att dessa barn får den upprättelse de förtjänar och att vi ser till att något liknande aldrig kan hända igen. Jag hoppas att Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen kan arbeta vidare och fokusera på den här frågan.

Anf. 39 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Det här är en av många angelägna frågor som rör barn och unga. Det gäller att vi hela tiden utvecklar vår kunskap om den här typen av frågeställningar för att kunna erbjuda barn bästa möjliga vård och för att kunna säkerställa att de får sina rättigheter tillvaratagna, oavsett vilka situationer de befinner sig i.

Det är ett angeläget arbete som vi bland annat bedriver på Socialdepartementet.

Landsbygdsministerns förtroende för Livsmedelsverket

Anf. 40 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! Livsmedelsverket har kommit fram till att 800 personer färre per år skulle dö i cancer om svenskarna åt mindre rött kött och charkprodukter. De kommer att presentera dessa nya kostråd i början av nästa år. Landsbygdsminister Kullgren sa i en intervju i SVT nyligen att man även behöver ta hänsyn till ett beredskapsperspektiv, men det menar Livsmedelsverket att man redan har tagit hänsyn till.

Min fråga till landsbygdsministern är: Litar inte landsbygdsminister Kullgren på sin egen myndighet, i det här fallet Livsmedelsverket?

Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Regeringen gav ett ganska tydligt uppdrag till Livsmedelsverket efter att de nordiska näringsrekommendationerna presenterats. Vi ville i de här frågorna ha ett bredare perspektiv och ett bredare anslag där man även tar hänsyn till beredskapsperspektivet men också vilka livsmedel vi har naturgivet goda förutsättningar att producera i Sverige.

Livsmedelsverket har arbetat vidare med det här, precis som man ska, och har nyligen avslutat en remissomgång på sitt förslag till kostråd. På myndigheten analyseras nu de inkomna synpunkterna.

Parallellt med det är det klart att vi också tittar på om man har följt det uppdrag vi i regeringen gett. Kommer vi fram till att man inte har gjort det får vi överväga att ge andra uppdrag.

Men det är viktigt att man har en bredare bild när man pratar om kost. Om vi inte har någon mat på bordet får det enormt stora hälsokonsekvenser.

Anf. 42 KAJSA FREDHOLM (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Jag vill passa på att även ställa en annan fråga. Kan ministern lova svenska folket att inte ta bort beteskravet och att låta våra svenska mjölkkor få fortsätta beta utomhus?

Anf. 43 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! I den sakfrågan har vi precis mottagit en utredning som kommer att gå ut på remiss, vilket jag ser fram emot. Därefter kommer sedvanliga processer att genomföras. Jag kan inte lova någonting om detta i det här läget.

Däremot kan jag lova att fortsätta arbeta för att vi ska ha en stark livsmedelsproduktion. Jag hoppas att vi ska kunna vända den negativa utvecklingen vad gäller mjölkinvägningen i Sverige och att vi kommer att få se fler och inte färre mjölkgårdar i vårt vackra land.

En uppdaterad livsmedelsstrategi

Anf. 44 STINA LARSSON (C):

Herr talman! Med julen på väg finns det en hel del förväntningar i luften. Den svenskproducerade maten är viktig för det svenska julbordet. Att få rätt förutsättningar inför framtiden skulle vara en riktigt bra julklapp för alla Sveriges bönder.

Högt uppe på min och Centerpartiets önskelista finns nu en uppdaterad livsmedelsstrategi. Vi behöver en tydlig och välfylld strategi som ger klarhet och styrka till hela livsmedelskedjan från lantbrukare till konsument. Nu har vi väntat länge nog.

Min fråga till landsbygdsminister Kullgren är: När kan vi förvänta oss att få ta del av denna länge förse-nade livsmedelsstrategi? Kommer vi kanske att få en glimt av den före nyår, eller får vi se den först under nästa års julgran?

Anf. 45 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Det har varit ett mycket viktigt arbete att uppdatera livsmedelsstrategin, som nu har över åtta år på nacken. Den togs emot oerhört väl i branschen av våra lantbrukare och övriga aktörer inom livsmedelskedjan. Men tyvärr har vi sett att effekterna blivit alldeles för få, inte minst på gårdsnivå. Därför beslutade vi att inleda en process med en livsmedelsstrategi 2.0. Nu är det ganska länge sedan jag konstaterade att vi ville få både budgetpropositionen och totalförsvarspropositionen klara och få del av Försvarsberedningens delar innan vi presenterade en uppdaterad livsmedelsstrategi.

Jag tror inte att Stina Larsson behöver vänta till nästa års julgran.

Anf. 46 STINA LARSSON (C):

Herr talman! Vi får alltså inget tydligt besked om datumet. Men förväntningarna blir högre ju längre tiden går.

Vad kommer då strategin att innehålla? Jag har precis varit på ett lunchseminarium om livsmedel och forskning. Man önskade en stor bredd inom livsmedelspolitiken. Detsamma gällde klimatanpassningen och tillgången till vatten i jordbruket. Där krävs det samverkan mellan olika politiska områden.

Vad kommer ministern att göra när väl strategin kommer för att den verkliga ska göra skillnad och vara så bred som det krävs?

Anf. 47 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det är ju inte så att vi väntar på att livsmedelsstrategin ska vara klar innan vi agerar. Det som lantbrukare själva lyfter fram som de viktigaste delarna är lönsamheten och regelbördan, som är för tung. Där har vi tillsatt utredningar, och vi har också redan fått utredningar presenterade. På lönsamhetssidan har vi jobbat genom budgeten, och vi stärker den gemensamma jordbrukspolitiken med drygt tre kvarts miljard som går ut till Sveriges bönder. Livsmedelsstrategin är viktig, men vi väntar inte på att den ska vara på plats innan vi agerar.

Effekterna av de nya fiskekvoterna

Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Min fråga går också till landsbygdsminister Peter Kullgren. Jag ska som vanligt prata om fiske. Vi har ju redan diskuterat fiske i dag i utskottet. Då gällde det Västerhavet. Men för snart tre månader sedan togs beslutet om Östersjön.

Jag ställde en fråga på frågestunden för en och en halv månad sedan om hur regeringen tänker lina det beslut som faktiskt togs. Då var det ministerns partikollega, energi- och näringsminister Ebba Busch, som valde att svara på frågan, trots att hon den gången inte hade att besvara allmänpolitiska frågor. Hon kallade det för "katastrofbeslut". Regeringen var inte nöjd, men det var för tidigt att säga hur man skulle gå vidare för att dämpa resultatet av förhandlingarna.

Det har alltså gått en och en halv månad, och nu i december fördelas kvoterna. Min fråga till landsbygdsministern är: Hur avser regeringen att använda sig av de nationella möjligheter man har för att dämpa effekterna av det som Ebba Busch kallade för ett katastrofbeslut?

Anf. 49 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Ebba Busch konstaterade också att det skulle ha varit än mer katastrofalt om vi hade sagt nej i det läget. Detta är viktigt att påpeka. Jag kan ta på mig den rollen, för ingen annan brukar göra det. Sveriges deltagande sänkte kvoterna betydligt jämfört med utgångsläget och vad övriga Östersjöländer ville.

Ibland får man bilden att plakatpolitiken i den här frågan är viktigare än strömmingen i havet. Så är det inte för mig och regeringen. Det är oerhört centralt att vi håller kvoterna på så låg nivå som möjligt. Det stämmer att vi hade velat se än lägre kvoter än det som nu blev resultatet. Men under alla år då Emma Nohréns parti styrde lyckades man aldrig, inte en enda gång, landa med kvoter på den lägsta nivån i den vetenskapliga rådgivningen. Det gjorde vi nu. Hade man lyckats

med det på den tiden kanske vi inte skulle ha haft en så ansträngd situation i Östersjön som vi nu de facto har.

Anf. 50 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag ber om att få påminna ministern om att situationen inte såg ut så i Östersjön under den tiden. Det fanns också ett rapporteringsfel, vilket gjorde att sillbeståndet såg ut att vara mycket bättre under den tid då vi satt i regering.

Faktum kvarstår – vi har det här beslutet, oavsett vad regeringen har röstat för. Det blev 108 procent mer i centrala Östersjön när det gällde sill och strömming. Ni i regeringen har sagt att ni ska återkomma med hur man ska lina det här beslutet. Det var också vad energi- och näringsminister Ebba Busch sa att ni skulle göra. Nu är det december, och kvoterna ska fördelas. Hur kommer regeringen att göra detta?

Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Kvoterna har gått upp och ned väldigt mycket över tid. Men Miljöpartiet kommer inte ifrån det faktum att den tidigare regeringen aldrig lyckades landa på det som kallas för F-lower inom det vetenskapliga rådets spann. Det kan ni inte dribbla bort på något sätt. Ja, vi ville mer. Men i ett historiskt perspektiv är det ändå en betydligt bättre förhandling än vad som tidigare gjorts.

Vi har lagt fram en havsmiljöproposition med många åtgärder. Vi har öppnat upp hela verktygslådan för Havs- och vattenmyndigheten.

Finansieringen av ny kärnkraft

Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Sedan de tidigare S- och S-MP-regeringarna stängde fyra kärnkraftsreaktorer på södra Sverige av såväl höga elpriser som otillräcklig effekt. Företag hindras från att expandera, och hushåll fasar för elräkningar. När det är kallt importerar Sverige smutsig kolkraft från kontinenten.

Därför var Tidöregeringens besked om utbyggnad av kärnkraften mycket välkommen. Skåne och resten av landet behöver billig, pålitlig och fossilfri el. De väderberoende kraftslagen sol och vind kräver baskraft som stabiliserar systemet när det är mörkt och när det blåser för lite eller för mycket. Därför vill jag fråga finansmarknadsminister Niklas Wykman: Hur fortskri-der planerna på finansiering av ny kärnkraft?

Anf. 53 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag tackar så mycket för frågan, som är central för Sverige och central även för Europa och världen.

Menar vi allvar med klimatomställningen och att vi ska göra oss kvitt koldioxidkällor i vår energiproduktion behöver vi bygga ut energisystemet. Om vi vill ha mer volatil kraftproduktion behöver vi också mer baskraft för att skapa stabilitet. Vi ser hur illa det har gått när man i förtid har lagt ned välfungerande

kärnkraftsreaktorer i Sverige och i andra länder. Det är tråkigt att det blev så.

Nu ser vi ändå ett ljus i tunneln. Det är en påfrestande situation för svenska företag och för svenska hushåll, men nu finns ett ljus i tunneln på så sätt att de här planerna fortskrider väl. Vi kommer att återkomma till riksdagen, och det kommer att vara möjligt med mer koldioxidfri energiproduktion i Sverige framöver.

Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det har framförts synpunkter på att utbyggnaden av ny kärnkraft är för dyr. Jag undrar därför: Om vi vänder på resonemanget – hur dyrt är det att *inte* bygga ny kärnkraft? Vad kostar det för Sverige att låta bli?

Anf. 55 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det stämmer att det är dyrt att bygga ny kärnkraft, men det är inte samma sak som att det är billigt att låta bli. Om vi skulle fortsätta att ha ett volatilt energisystem med brister i vår baskraft skulle vi nämligen kunna se sådant som strömavbrott och väldigt varierande priser, och det är mycket svårt för både hushåll och företag att hantera en sådan situation. Framför allt är det skadligt för klimatomställningen.

Det förekommer många olika siffror i debatten, och många av dem är tyvärr inte korrekta. Den modell som föreslås innebär att staten ska hjälpa till med upplåning, vilket kommer att göra det billigare. Kostnaden för hushållen blir med normala elpriser några tior eller upp till en hundralapp i månaden.

Köerna till barn- och ungdomspsykiatri

Anf. 56 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Jag ska ställa en fråga till socialminister Jakob Forssmed.

Nu närmar vi oss julen, och då påminns vi om alla de människor som borde ha varit med oss men inte är det. Varje år är det ungefär 1 500 personer som mister livet genom suicid – eller självmord, som vi också säger. Det påverkar även andras liv för alltid. Den som har mist någon nära vet att julhelgen är en av de tidpunkter då sorgen och saknaden känns som allra mest smärtsam.

Att prioritera psykisk hälsa och suicidprevention är mycket viktigt för oss kristdemokrater. Nu har barn- och ungdomspsykiatri, BUP, en mycket pressad situation och långa köer. Frågan är därför helt enkelt: Vad avser socialministern och regeringen att göra åt detta?

Anf. 57 Socialminister JAKOB

FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack för en mycket angelägen fråga, Dan Hovskär!

Det är ju inte bara ett nummer eller en siffra utan någons bror, någons syster, någons arbetskamrat och någons vän som tar sitt liv. Jag är väldigt glad att regeringen verkligen växlar upp det suicidpreventiva arbetet. Vi har tillsatt en samordnare för de här frågorna,

och en nationell strategi för att bredda arbetet med de här frågorna så att fler involveras är på väg. Nästa år satsar vi 400 miljoner på att förebygga suicid.

Det akutspsykiatriska omhändertagandet ska bli bättre, och vi arbetar inte minst hårt med att stärka tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri. Vi lägger 1 miljard kronor nästa år just för att köerna ska kortas och de barn som har stora behov av hjälp ska kunna få det i rätt tid.

Jag är väldigt glad att regeringen nu växlar upp det här arbetet, för det är så många som lider och behöver hjälp. Den hjälpen behövs, och den behövs i tid.

Anf. 58 DAN HOVSKÄR (KD):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, socialministern!

Mycket är på gång, hör vi här. Men samtidigt upplever allt fler psykiska besvär som stress och sömnsvårigheter, och fler blir sjukskrivna med psykiska diagnoser. Kan socialministern nämna ytterligare åtgärder som regeringen vidtar för att förbättra den psykiska hälsan och bryta den negativa trend vi ser på det här området?

Anf. 59 Socialminister JAKOB

FORSSMED (KD):

Herr talman! Det handlar om att förstärka vårdens möjligheter och hjälpa dem med stora behov att få de behoven tillgodosedda, men det handlar också om att jobba med alla friskfaktorer – det som förebygger psykisk ohälsa, som rörelse och inte minst sömn.

I Sverige har vi lite av en sömnkris bland unga människor, som ligger och skrollar på mobilen på kvällarna. Det minskar deras motståndskraft mot stress och påfrestningar, och det ökar faktiskt suicidtankarna att inte sova ordentligt på nätterna. Det är alltså otroligt angeläget att barn och unga sover och att vi förstärker sömnens betydelse för deras hälsa.

Ett statligt startlån för bostadsköp

Anf. 60 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Niklas Wykman.

En välfungerande bostadsmarknad är en av samhällets viktigaste grundbultar. Ett kännetecken på en välmående bostadsmarknad är att inflödet och utflödet av människor är dynamiskt och att det finns en rörlighet mellan olika typer av boendeformer och storlekar genom hela flyttkedjan.

I dag står dock alltför många utanför bostadsmarknaden och befinner sig i en oönskad situation. Konsekvenserna blir att man inte kan flytta dit jobben finns, att man kanske behöver tacka nej till sin drömutbildning på universitetet och att drömmen om familj skjuts på framtiden.

När det kommer till att ta sig in på den ägda bostadsmarknaden handlar det om att man har svårt att få ihop till den kontantinsats som krävs för att köpa en egen bostad. Många i gruppen förstagångsköpare,

framför allt unga, har ett fast jobb och en god inkomst men nekas bolån bland annat på grund av hårda amorteringskrav. Det är något regeringen nu ser över, men det finns fler åtgärder att ta till.

Min fråga blir därför: Hur ser statsrådet på att införa ett statligt startlån i syfte att få fler förstagångsköpare att klara kontantinsatsen till en ägd bostad?

Anf. 61 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):
Herr talman! Stort tack för frågan, ledamoten!

Någon skulle givetvis kunna säga att det vore något motsägelsefullt att först införa en massa krav för att få ta lån, liksom en massa krav på amorteringar, för att sedan i nästa led införa en form av särreglering som ska göra det enklare att låna trots de här kraven.

Det betyder inte att det är uteslutet att göra det, men vi har precis mottagit en utredning som har tittat på de krav som ställs upp när man lånar och hur mycket kontantinsats som behövs. En sak som har varit väldigt omdiskuterad är att just unga hushåll som ska etablera sig på bostadsmarknaden kan möta ett krav på att amortera 3 procent av lånet initialt, vilket kan bli en väldigt tung börda.

Nu tittar vi alltså på utredningsförslagen. Det finns inga stängda dörrar för andra typer av åtgärder, men man kan primärt tänka sig att det är en lägre hängande frukt att titta på de befintliga regleringarna innan man hittar genvägar kring dem.

Anf. 62 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag gillar ändå att man håller några dörrar öppna, och jag ser fram emot de diskussioner som förs inför att vi ska fatta beslut år 2025. Jag tror att det är av stor vikt att vi har ett öppet sinne och fortsätter att stöta och blöta olika förslag för att få fler att komma in på bostadsmarknaden. Frågan är nämligen mycket viktig.

Jag vill passa på att ställa ytterligare en fråga. Bland våra grannländer har många ett skattefritt bospårande, vilket har haft ett lyckat resultat. Hur ser statsrådet på att införa en svensk variant av det?

Anf. 63 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för den uppföljande frågan.

Jag kan svara ungefär så här: Vi ser positivt på det i och med att vi nu inför en skattefri del på investeringssparkonton. Där finns möjlighet att spara skattefritt – exempelvis till ett boende, om man så vill. Det ska ske i två steg, och enligt förslaget blir det rätt mycket man kan spara skattefritt. Det skulle till exempel kunna täcka en kontantinsats till en lägenhet väl.

Smuggling av hundar

Anf. 64 MALIN LARSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsministern.

Tyvärr håller trenden gällande smuggelhundar i sig. Vi ser dessutom att djurens lidande föder de

kriminella gängen, då detta är en illegal marknad med mycket pengar.

Dessa stackars hundar smugglas med falsk dokumentation och under vidriga förhållanden. Hundarna är dessutom ofta undernärda eller sjuka och ibland till och med döende när de hittas.

Detta är en marknad som måste regleras. Vi socialdemokrater har i dag presenterat fem förslag på åtgärder som ministern gärna får ta del av. Jag har dem med mig här.

Kommer regeringen i närtid att presentera några egna förslag gällande smuggelhundar och illegal hundavel?

Anf. 65 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en angelägen fråga. Jag tror att alla som gillar djur och har hört berättelser om detta eller sett bilder på hur det kan se ut får en ganska stor klump i magen när de ser hur människor kan bete sig mot djur. Det här är ett avartsbetende gentemot djur.

Självklart tar vi gärna del av goda förslag, och vi kommer självklart att kika på detta. Sedan får vi se vad som går att komma överens om.

Odlingsgränsen och exploatering av statlig mark

Anf. 66 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Odlingsgränsen infördes i Sverige 1867. Det är en administrativ gräns som går genom Lappland från nordost till sydväst, en bit nedanför fjällområdet. I Jämtland och Härjedalen kallas motsvarande gräns kort och gott renbetesfjällen. Den praktiska betydelsen av denna administrativa gräns har minskat, men gränsen har alltså betydelse för rennäringenslagen och vissa jakt- och fiskerelaterade regelverk.

Gränsen utgör ett hinder för kommunerna när det gäller att förvärva statlig mark för byggnation och utveckling. I vissa fall är staten till och med den största markägaren i kommunen – inte sällan handlar det då om landets mest glesbefolkade kommuner.

Företeelsen ger upphov till markbrist och skapar en risk för hämmad tillväxt. Jag vill därför fråga landsbygdsminister Kullgren om han utifrån sitt kompetensområde avser att verka för ökad möjlighet att exploatera statlig mark ovanför odlingsgränsen. I dag försvåras detta inte minst av rennäringen.

Anf. 67 Landsbygdsminister PETER

KULLGREN (KD):

Herr talman! Det finns ju många perspektiv och riksintressen som man behöver ta hänsyn till.

Nu är det inte omöjligt att förvärva mark. Vi hanterar ett stort antal sådana ärenden. Vissa ansökningar beviljas, eftersom det finns skäl, medan andra inte gör det. Jag tycker alltså inte att man ska utgå från att utveckling är något omöjligt. Däremot behöver det gå att kombinera med andra intressen.

I nuläget har vi inga förslag om att ändra detta på något sätt. Min bild är att det fungerar relativt väl. Man måste ansöka, men om man har skäl får man oftast förvärva mark.

Arbetslösheten och skattesänkningarna

Anf. 68 CICZIE WEIDBY (V):

Herr talman! År 2024 lider mot sitt slut. Vid årsslut är det ju ganska vanligt att man ägnar sig åt utvärderingar och återblickar. Om man skulle ägna sig åt att utvärdera regeringens insatser i förhållande till den lön som ministrarna får skulle man kunna konstatera att arbetslösheten, som Mats Persson ju har i uppdrag att bekämpa, har ökat under 2024.

Kaosprivatiseringen av Arbetsförmedlingen har, föga förvånande, visat sig vara väldigt ineffektiv. Mats Persson får ändå en skattesänkning på 45 000 kronor om året, trots att han inte har gjort sitt jobb. Mina arbetskamrater på Ikea, som säljer värmeljus och soffor som om det inte fanns någon som helst morgondag, får bara ungefär 200 kronor.

Min konkreta fråga blir vad Mats Persson tänker göra för att göra skäl för sin lön under 2025.

Anf. 69 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Ciczie Weidby för frågan.

Jag tror att vi här i riksdagen, brett över partigränserna, delar synen att det är viktigt att fler människor får ett jobb att gå till och att vi i bred gemenskap – brett över de politiska blockgränserna – kan hitta lösningar för att göra Sverige bättre. Vår uppgift är trots allt inte att bråka med varandra utan att försöka lösa de problem Sverige har.

Ett stort problem är ju arbetslösheten. Vi ser att den har vuxit efter Putins invasion. Den höga inflationen och de höga räntorna har lagt en våt filt över den svenska ekonomin, vilket har gjort att arbetslösheten har gått upp.

Nu ser vi att det ljusnar vid horisonten. Räntorna sjunker väldigt snabbt, och svenska folket får det mycket bättre.

Vi behöver också göra mer för att det alltid ska löna sig mer att arbeta. Alla människor som arbetar i Sverige får med regeringens politik en skattesänkning som gör att det alltid lönar sig att jobba.
(Applåder)

Fiskenäringen och beredskapen

Anf. 70 ANDERS KARLSSON (C):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Peter Kullgren.

I skelettet till livsmedelsstrategin 2.0 ser vi ett väldigt litet avtryck i fiskenäringen. Även när vi diskuterar självförsörjningsgrad omnämns fisk sällan eller aldrig. Samtidigt vet vi från både första och andra världskriget att fisk är ett väldigt viktigt livsmedel ur beredskapssynpunkt.

Håller ministern med om denna analys, och hur gör ministern i så fall för att få upp fiskefrågan på dagordningen?

Anf. 71 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Det korta och enkla svaret är ja. I processen med att uppdatera livsmedelsstrategin har vi lagt särskild vikt vid att prata med alla de branschorganisationer som finns inom fiskets alla hörn. Det har varit ett viktigt perspektiv. Vi har också fått många kloka inspel om fiskets roll, bland annat ur ett beredskapsperspektiv, i remissomgången och det arbete vi har gjort med livsmedelsstrategin.

Konfliktnivån i vargfrågan

Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Även min fråga går till landsbygdsminister Peter Kullgren.

Regeringen har ju drivits starkt av sitt ideologiska varghat och bestämt att vi bara ska ha 170 vargar i Sverige. Detta ska anges som det nya referensvärdet. Det ska alltså finnas 170 vargar i hela Sverige, trots att det rör sig om en väldigt inavlad population som också är rödlistad.

Min fråga till landsbygdsministern är: Vilka förebyggande åtgärder tänker regeringen presentera som också finns där för att minska konfliktnivån i vargfrågan?

Anf. 73 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Sverige ska leva upp till sina EU-rättsliga åtaganden. Vi ska ha en vargstam i Sverige. Den här kammaren har dock bestämt – jag vet inte hur många gånger – att vi ska ha en population på mellan 170 och 270 vargar.

Vi har också gett ett uppdrag till Naturvårdsverket, som har återkommit när det gäller detta faktum och konstaterat att Sverige kan ha en mindre vargpopulation – på 170 individer – förutsatt att vissa åtgärder vidtas.

Jag kan inte föregripa detta, utan jag återkommer till det. Det handlar dock bland annat om att säkerställa en högre, eller tätare, migration av vargar utifrån till Sverige för att det ska vara möjligt.

Digital infrastruktur för vården

Anf. 74 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag bor i Västra Götaland, där regionen nyligen försökte införa ett nytt journalhanteringssystem – ett införande som gick helt på tok.

Det misslyckade införandet är mycket allvarligt och mycket kostsamt. Allvarligt är också att de problem och brister som det nya systemet var tänkt att råda bot på nu kommer att bestå under en längre tid. I Västra Götaland liksom i Sverige i stort har vi stora problem med att hälsodata inte kan delas mellan olika

vårdgivare. Därför är en viktig punkt i Tidöavtalet att skapa en bättre digital infrastruktur. Bristande digital infrastruktur är nämligen en av orsakerna till svårigheterna att dela hälsodata.

Min fråga går därför till socialminister Jakob Forsmed. Hur går arbetet? När kan vi ha en digital infrastruktur på plats som skapar förutsättningar för innovation, som gör vardagen enklare för vårdens medarbetare och som gör vården mer tillgänglig och säkrare för alla oss som är patienter?

Anf. 75 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag konstaterar att införandet av Milennium har pausats utifrån den återkoppling om systemet som Västra Götalandsregionen har fått från förvaltning och medarbetare. Det är inte regeringen som köper in journalsystemet, men det är helt uppenbart att införandet inte har gått enligt plan.

Jag konstaterar också att man har sålt in systemet just med möjligheten att dela data mellan olika vårdgivare. Det är det som är hela kärnan i det reformarbete som regeringen nu bedriver via de punkter vi har i Tidöavtalet kring detta. Alla vårdgivare i Sverige oavsett huvudman, privat eller offentlig, ska ha möjlighet och skyldighet att dela data så att de följer med patienten oavsett var någonstans i landet man är och vilken vårdgivare man söker vård hos.

Det är helt centralt för patientsäkerhetsarbetet att vi får till detta. Det borde ha varit på plats för länge sedan, men nu gör vi det arbete som Sverige tidigare inte har gjort. Det är också viktigt att värna vårdens medarbetares tid, som i alldeles för hög grad går åt till att knacka in samma uppgifter i olika system. Det duger inte, och regeringen har ett omfattande reformarbete för att säkerställa att detta kommer på plats.

Statligt stöd till civilsamhället

Anf. 76 MATHIAS BENGTTSSON (KD):

Herr talman! Vi var många från Dalarna som satte kaffet i halsen när vi tidigt 2022 fick höra att Trafikverket skulle börja ta ut avgifter för evenemang på statliga vägar. Det var ett hårt slag mot bland annat skidlopp och cykellopp.

Men även traditionernas tradition, det näst intill heliga midsommarfirandet, hamnade i farozonen. Ett tydligt exempel är den lilla byföreningen i Tibble i Leksand, som skulle tvingas betala 20 000 kronor för att få resa majstången. 20 000 kronor för att få fira en tradition som har funnits i Dalarna sedan 1300-talet, långt innan det ens fanns statliga vägar eller statliga myndigheter!

Efter att den nuvarande regeringen tillträdde har avgiften tagits bort i två år, och nu har regeringen också löst frågan långsiktigt. Det är oerhört glädjande för hela det ideella föreningslivet i Sverige.

Kan socialministern berätta vad regeringen tänker göra framåt för att ytterligare hjälpa civilsamhället?

Anf. 77 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Roslagsvåren, Jämthjulingen, Tre Slott, Möckeln Runt, Brudfjällsracet och så majstångsresningen vid Tibble – det är arrangemang i Sverige. Och det är arrangemang som gör Sverige till Sverige. Jag är därför jätteglad att vi nu har en permanent, och inte bara en tillfällig, lösning som gör att de här arrangemangen kan slippa avgifterna.

Jag är också glad att kunna lämna ytterligare ett besked. Det har funnits ett hot hängande över den ideella sektorn som innebär att man ska bli tvungen att installera laddstolpar vid bygdegårdar, kyrkor och idrottsplatser. Regeringen kommer att fixa ett undantag från kravet på laddstolpar. Det känns också väldigt bra att kunna berätta för civilsamhället och den ideella sektorn.

Det småskaliga kustfisket

Anf. 78 BJÖRN PETERSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren. I går presenterade Världsnaturfonden Fiskguiden 2024. Den beskriver en akut situation för fisket i Östersjön, där man ger all fiskad sill från västra och centrala Östersjön och Bottenhavet rött ljus för påstått överfiske och bristande förvaltning.

Flera livsmedelskedjor har inskrivet i sina hållbarhetspolicyer att de eftersträvar att följa Världsnaturfondens fiskguide. Den lilla kvot som våra kustfiskare får fiska riskerar nu alltså att inte få säljas i våra butiker eftersom den rödlistas enligt Världsnaturfondens fiskguide. Det småskaliga kustfisket riskerar alltså att rödlistas.

Min fråga till landsbygdsministern är: Vilka åtgärder planerar ministern att vidta här och nu för att rädda sillen och våra kustfiskare?

Anf. 79 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Östersjöns mående och fiskens mående i Östersjön är oerhört centralt för regeringen. Vi jobbar på bred front.

En sak är TAC och kvotförhandlingarna som sker tillsammans med övriga Östersjöländer i första hand och sedan med alla övriga EU-länder på ministerrådet. Där har vi olika syn på hur mycket fisk vi ska tillåtas ta upp, och det är bara att konstatera att Sverige står tämligen ensamt. Det kommer att krävas mycket diplomatiskt arbete för att övertyga de andra EU-länderna om att vi har rätt och de har fel.

Parallellt med detta har regeringen nyligen presenterat och antagit en havsmiljöproposition som innehåller en lång rad åtgärder. I den pratar vi om havsmiljön men också om predatorer som säl och skarv, som även de utgör ett hot mot fisken i Östersjön.

Kvaliteten på yrkesutbildningarna

Anf. 80 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Herr talman! Yrkesutbildningar är avgörande för att möta arbetsmarknadens behov. Kombinationen av teori och praktik, särskilt genom arbetsplatsförlagt lärande, APL, ger eleverna den erfarenhet de behöver för att bli anställbara.

Nu har allvarliga rapporter framkommit om att yrkesutbildningar som bedrivs av rikstäckande Movant på uppdrag av dels Varberg, dels Falkenberg inte håller måttet. Elever har fått godkända betyg utan att ha fullföljt kurserna, och lärlingar har nekats APL men ändå blivit betygsatta. Företag i regionen uttrycker missstro och tvekar att ta emot fler elever.

Detta underminerar utbildningarnas trovärdighet, drabbar elevernas framtidsutsikter och skapar en klyfta mellan skola och arbetsliv.

Hur avser arbetsmarknadsministern att säkerställa kvaliteten i yrkesutbildningarna och återupprätta förtroendet hos både företag och elever?

Anf. 81 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Sara-Lena Bjälkö för en utmärkt fråga.

Det här är en verksamhet som får växande betydelse i ett Sverige där regeringen vill att yrkesutbildningar ska bli viktigare. Vi bygger nu ut antalet platser mycket kraftigt, för vi tror helt enkelt att unga men också vuxna lär sig på en arbetsplats, på jobbet, och behöver mycket praktiska inslag i sin utbildning. Det handlar inte bara om teoretiska kunskaper utan också om praktiska kunskaper.

Idén om lärlingssystem och idén om att man kan få ett ”riktigt” jobb genom att man går en utbildning som ligger nära arbetsmarknaden är väldigt viktig. Just därför är det viktigt att vi har kontroll på systemen och att fusk och oegentligheter kan tas om hand. Våra myndigheter, Skolinspektionen med flera, arbetar intensivt för att höja kvaliteten och se till att den här typen av avarter i systemet försvinner.

AP-fonderna och israeliska bosättningar

Anf. 82 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Den 19 juli i år konstaterade Internationella domstolen att Israels ockupation av det palestinska området är olaglig, att Israel måste upphöra med ockupationen och att de israeliska bosättarna måste lämna det ockuperade området.

Domstolen säger också att samtliga stater har en skyldighet att inte bidra på ett sätt som förlänger ockupationen eller stöder de illegala bosättningarna.

Samtidigt visar en färsk rapport från 25 internationella civilsamhällesorganisationer att flera svenska och utländska bolag agerar i dessa bosättningar. Rapporten visar även att fem av AP-fonderna har investeringar i dessa bolag.

Min fråga går därför till finansmarknadsminister Wykman. Jag undrar hur statsrådet avser att agera så att våra pensionspengar inte används för att bidra till fortsatt ockupation och att Sverige inte bryter mot Internationella domstolens yttrande.

Anf. 83 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! AP-fondernas verksamhet är reglerad i svensk lag, och deras investeringsbeslut är inget jag som statsråd ska kommentera eller bestämma över.

Arbetslöshet och utanförskap

Anf. 84 SAILA QUICKKLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsministern.

Arbetslinjen är viktig, och alla som kan och vill ska arbeta. Vi svenskar lever allt längre, och det är en gåva. Men det innebär också att allt fler ska försörjas av oss som arbetar.

Arbetslinjen har aldrig varit viktigare, och det utanförskap som har bitit sig fast är mycket oroande. Över 1 miljon människor i arbetsför ålder i Sverige är inte självförsörjande, och kommunerna betalade förra året ut 10,4 miljarder i ekonomiskt bistånd.

Så här kan vi inte ha det. Ingen människa ska lämnas i ett utanförskap. De som lever i ett utanförskap behöver mötas av rätt åtgärder för att komma in i arbete och ingå i samhällsgemenskapen.

Vad gör regeringen för att bryta utanförskapet?

Anf. 85 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Saila Quicklund för en utmärkt fråga.

Det handlar om legitimitet för hela vårt samhälle. Det är alla som går upp tidigt på morgonen och även i mörker och rusk envetet går till sina jobb i exempelvis vård eller skola eller till sina företag som bygger vårt samhälle, och dessa människor förtjänar och förväntar sig att alla som inte arbetar ändå gör sitt yttersta för att försörja sig själva.

Alla kan inte leva på bidrag, men alla kan bidra med något. Vi tror att alla människor kan växa genom höga förväntningar, och vi accepterar inte att människor år efter år lever på bidrag utan att göra en motprestation.

Regeringen går nu fram med nya förslag som handlar om att ställa högre krav på människor som lever på bidrag, för alla kan vara med och bidra till vårt samhälle.

Förutsättningarna för lanthandeln

Anf. 86 INGEMAR KIHLLSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag riktar min fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren.

För alla, inklusive mig själv, som inte bor i en tätort eller stad är det uppenbart att lanthandeln har en avgörande betydelse för att säkerställa god service för alla som bor eller vistas på landsbygden. Detta blev inte

minst tydligt under pandemiåren, då lanthandeln återigen bevisade sin samhällsnytta. Dessa butiker är ofta bygdens naturliga mötesplats och utgör navet i lokalsamhället. Men de senaste årens ökade prispåslag har gjort att lanthandeln har det tuffare med försäljningen. Samtidigt brottas butikerna med ökade kostnader för hyror och arbetskraft.

Min fråga blir därför: Vad gör regeringen för att skapa goda förutsättningar för lanthandeln att fortsätta att utveckla god service i glesbygd och på landsbygd?

Anf. 87 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! De små dagligvarubutikerna och drivmedelsstationerna i glesbygden är verkligen viktiga för att upprätthålla servicen runt om i vårt avlånga land. Det absolut viktigaste man kan göra är att se till att vi har levande landsbygder och att lantbruksföretag och andra företag på landsbygden kan verka och frodas så att det finns ett gediget kundunderlag. Detta är det mest centrala.

Det finns också olika stödformer. Vi har även tidigare lagt pengar på riktat stöd till Sveriges lanthandlare men har i dag beslutat att öka stödet till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer på landsbygden genom att höja maxbeloppet för bidraget rejält, från 300 000 till 350 000 kronor, vilket kommer att vara en god hjälp för dessa viktiga butiker.

Finansieringsmodellen för ny kärnkraft

Anf. 88 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! För en tid sedan ordnade finansutskottet en öppen utfrågning om kärnkraftens finansiering, och statsrådet Wykman var närvarande. Där framkom olika synpunkter, bland annat att den föreslagna finansieringsmodellen riskerar att bli väldigt kostsam och låsa in skattebetalarna i en höjd elskatt i 40 år framöver. Denna kritik har vi hört tidigare. Det framkom också ny och lite oväntad kritik, till exempel att förslaget medför försämrad lönsamhet för nuvarande elproducenter och en dränering av den finansiella marknaden och att det skulle sätta stopp för investeringar i andra kraftslag och därmed all ny elproduktion fram till 2035–2040. Dessutom skulle industrin få svårare att prissäkra sig. Vi skulle som sagt också få en inlåsning i ett dyrt och oflexibelt system i 40 år framöver med risk för svensk industri.

Oroar inte detta finansmarknadsministern?

Anf. 89 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! En del ser inget slut på eländet det skulle innebära med mer koldioxidfri elproduktion i Sverige. När man hör allt detta behöver man ta ett steg tillbaka och fundera på vem som tjänar på ett volatilt, instabilt och koldioxidberoende elsystem. Vem är vinnaren på detta, och varför framkommer vissa argument i debatten?

Den modell som utredningen har föreslagit syftar till att både möjliggöra ny kärnkraft och göra priset

lägre på totalen än om man hade överlåtit finansieringen helt till marknaden.

När jag hör Ingela Nylund Watz alla argument mot ny kärnkraft och den föreslagna finansieringsmodellen ställer jag mig frågan: Är hon nöjd som det är i dag? Tycker hon att det har blivit bra för hushållen efter kärnkraftsnedläggningarna i Sverige? Är vi nöjda med situationen som den är i dag, eller borde den förändras? Jag tycker att den borde förändras.

(Applåder)

En ny renmarksutredning

Anf. 90 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! För ett par veckor sedan nåddes vi av beskedet att regeringen avser att avsluta den pågående renmarksutredningen i förtid. Detta tycker Sverigedemokraterna är positivt, för det är uppenbart att den av den S-ledda regeringen tillsatta utredningen inte kan lösa ut frågorna på ett tillfredsställande sätt. Nästan dagligen möts vi av mediernas rapportering om olika konfliktytor kopplade till samebyarna kontra övriga samhällets intressen av att kunna använda statens mark till allt från jakt, fiske och friluftsliv till näringsverksamhet och samhällsutveckling.

Sverigedemokraterna ser det därför som angeläget att en ny utredning snabbt kommer på plats, med direktiv som utgår från dagens situation för den samiska befolkningen och alla medborgares rätt till staten och de statliga bolagens marker och där stor hänsyn tas till näringslivets behov och behoven av samhällsutveckling.

Min fråga till landsbygdsministern är således: Hur avser regeringen att ta arbetet med alla svenska medborgares rätt till jakt och fiske på statens marker vidare, och när kommer detta arbete att kunna inledas?

Anf. 91 Landsbygdsminister PETER

KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tackar Martin Kinnunen för frågan.

Regeringen har som sagt aviserat sin avsikt att avsluta Renmarkskommittén. Nu har vi också haft de konsultationer vi enligt lag ska ha och fått samtycke från dem som har begärt konsultation till att det behövs ett omtag. Vi kom fram till detta efter att delbetänkandet fått omfattande kritik av olika remissinstanser men också till följd av oenigheten inom den nuvarande kommittén. Regeringen har ännu inte fattat beslut om nedläggningen men har som sagt aviserat sin avsikt.

I samma andetag sa vi också att vi ska tillsätta en ny utredning. Detta ska ske skyndsamt, men mer än så kan jag i dagsläget inte säga.

Vargen och art- och habitatdirektivet

Anf. 92 LARS JOHNSON (M):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Peter Kullgren.

Sedan ett par år tillbaka har Skåne åtminstone tre konstaterade vargrevir. Vad vinterns varginventering ger vid handen vet vi inte, men förmodligen finns det fler än så i dag. Förra året var Skåne det län i landet med flest vargangrepp på nötdjur och näst flest angrepp på tamdjur. Problemet med angrepp på tamdjur förväntas öka i takt med att vargstammen ökar, bland annat eftersom varg som jagar i flock har större benägenhet än ensamjagande varg att ge sig på stora djur.

I veckan kom det glädjande beskedet att Bernkonventionens ständiga kommitté har röstat för en förändring av vargens skyddsstatus från strikt skyddad till skyddad. Jag vill ge en eloge till regeringen för arbetet i den frågan.

Om jag har förstått saken rätt inväntar regeringen nu ett initiativ från EU-kommissionen om en ändring av EU:s art- och habitatdirektiv.

Mina frågor till statsrådet är när regeringen bedömer att art- och habitatdirektivet kan vara ändrat och hur den ändringen kommer att påverka möjligheten att reducera vargstammen i Skåne och övriga Sverige.

Anf. 93 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Förändringen av Bernkonventionen var en förutsättning för att art- och habitatdirektivet ska kunna ändras. Jag är mycket glad över att det numera finns ett starkt stöd för att ändra Bernkonventionen. Min bedömning är att det således också finns starkt stöd för att ändra i art- och habitatdirektivet. Jag tror att det var närmare 86 procent, som man räknar röster i EU, av EU:s befolkning som stod bakom detta. För två år sedan, när detta senast var uppe till diskussion, var det endast Sverige och Finland som drev den här linjen. Det har alltså varit ett framgångsrikt arbete.

Exakt när det kommer att ske vet jag inte, men min bedömning är att kommissionen är angelägen om att få det här på plats. När det väl är det kommer det att underlätta för Sverige att förvalta vargen mer enligt hur vi vill förvalta den och också göra det enklare med exempelvis skydds jakt.

Ungas vejpanvandning

Anf. 94 KARIN SUNDIN (S):

Herr talman! Användningen av e-cigarett eller vejp har ökat dramatiskt, visar undersökningar. Den senaste månaden har var fjärde tjej i årskurs 2 på gymnasiet vejpat.

E-cigarett marknadsförs som hälsosammare produkter än vanliga cigarett, men de används av barn och ungdomar som aldrig har rökt en vanlig cigarett. Forskning, bland annat vid Karolinska institutet, visar att användningen av vejp ger ungefär samma effekter på kroppen som vanliga cigarett. Blodkärlen blir stelare, luftvägarna trängre och cirkulationen sämre, och risken för blodproppar ökar. Det kan i sin tur leda till en rad sjukdomar precis som vanlig rökning gör.

Vi vet än så länge inte mycket om de långsiktiga konsekvenserna, men det finns ingenting som talar för att skadligt bruk skulle vara hälsosamt på lång sikt.

Min fråga till socialministern är vad regeringen avser att göra för att skydda våra ungdomar från vejpande.

Anf. 95 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, Karin Sundin, för en angelägen fråga!

Ökningen rör inte bara vejpning; den rör ju också vitt snus, som inte heller är någon hälsoprodukt. Det är en oroande utveckling att barn och unga får tag i de här produkterna och använder dem.

Regeringen har fått ett betänkande med ett antal förslag, bland annat att langning av tobaks- och nikotinprodukter till barn ska förbjudas. Det är förslag som vi bereder. Jag utesluter inte ytterligare åtgärder, eftersom utvecklingen är oroväckande och behöver hejdas på olika sätt.

Hedersförtryck och arbetsmarknadsinsatser för kvinnor

Anf. 96 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson.

Att vara en del av arbetsmarknaden och bli en del av samhället är självklart för de flesta i Sverige, såväl infödda svenskar som invandrare. Men då det under år av usel integration skapats parallellsamhällen där många kvinnor i dag lever under hedersförtryck förvägras många kvinnor denna chans av sin man eller sin släkt. Den utvecklingen hör definitivt inte hemma i ett modernt land som Sverige.

Jag vill fråga ministern hur regeringen kommer att säkerställa att rätten till arbetsmarknadsinsatser även når de kvinnor som lever under hedersförtryck.

Anf. 97 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Sara Gille för en utmärkt och mycket angelägen fråga!

Vi har en utveckling av parallellsamhällen i Sverige. Där finns det områden med mycket stark social kontroll, och inte minst kvinnor kommer i kläm på grund av klanstrukturer och hedersförtryck som gör att alla inte får leva ett liv i frihet.

Det är helt avgörande att alla myndigheter i kontakten med människor med rötter i andra länder inte utövar kulturell relativism utan är mycket tydliga med att liberala, demokratiska värderingar gäller i Sverige och att man förväntas leva upp till den svenska demokratin. Alla människor har rättigheter i Sverige men också skyldigheter. En sådan rättighet är att kvinnor har rätt att leva ett liv i frihet med samma möjligheter som män har.

Finansieringsmodell för ny kärnkraft

Anf. 98 MARLÉNE LUND
KOPPARKLINT (M):

Herr talman! Kärnkraften är en viktig del av Sveriges växande behov av energi. För att vi ska kunna bygga ny kärnkraft och se till att den är stabil och långsiktig samt att man kan investera på ett säkert sätt behövs en bra och stabil finansieringsmodell.

Jag vill fråga finansmarknadsminister Niklas Wykman hur arbetet går med att utveckla finansieringsmodellen för kärnkraft.

Anf. 99 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är glädjande att många frågar sig hur vi ska få ordning på vårt energisystem. I Sverige ska vi klara koldioxidfrihet i energiproduktionen. Vi har höga ambitioner när det gäller omställningen. Vi ska klara att ha bra jobb, bra löner och bra industri i Sverige.

Tyvärr har bland annat kärnkraftsnedläggningar och den mycket försämrade säkerhetssituationen i omvärlden slagit hårt mot Sverige och andra länder som fattat snarlika dumdristiga beslut om att lägga ned sin kärnkraft – Tyskland, till exempel. Det har såklart skapat en instabilitet i Sverige och andra länder. Nu åtgärdas det.

Vi har nyligen tagit emot remissynpunkter på utredningen och kommer att kunna återkomma med förslag som gör det möjligt att bygga ny kärnkraft i Sverige så billigt som möjligt för svenska hushåll och svensk industri, till stor gagn för all annan energiproduktion. Det gäller till exempel vindkraften, som kommer att få goda möjligheter att verka i Sverige framöver.

Kostnadsfri vaccination mot pneumokocker

Anf. 100 EWA PIHL KRABBE (S):

Herr talman! Näst efter rent vatten är vaccinationer det som mest effektivt bidrar till folkhälsan i världen. Många allvarliga sjukdomar som var vanliga förr har mer eller mindre försvunnit från Sverige tack vare att många valt att följa de nationella vaccinationsprogrammen.

Ett av de nationella programmen som särskilt riktar sig till äldre omfattar vaccination mot pneumokocker, en bakterie som kan orsaka lunginflammation men också mycket allvarliga tillstånd som hjärnhinneinflammation och sepsis. Årligen dör 140 personer av komplikationer.

Folkhälsomyndigheten har konstaterat att det nationella särskilda programmet mot pneumokocker bör omfatta personer som är 75 år och äldre. I dag är det dock enbart personer som fyller 75 innevarande år som erbjuds kostnadsfri vaccination, om regionerna inte åtar sig det frivilligt. Det innebär att de allra äldsta och sköraste i samhället inte erbjuds någon vaccination inom programmet.

Jag vill fråga om socialministern avser att följa Folkhälsomyndighetens rekommendation att även erbjuda dem som är äldre än 75 år kostnadsfri vaccination mot pneumokocker.

Anf. 101 Socialminister JAKOB
FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, Ewa Pihl Krabbe, för frågan som lyfter fram vikten av vaccinationer! Inte minst med tanke på den desinformation som sprids är det oerhört välgörande med tydlighet om att vaccinationer räddar liv. Det är mycket angeläget med gott skydd mot vanliga sjukdomar.

När det gäller den aktuella vaccinationen framstår det som en angelägen sak. Det är förstås något regeringen får överväga. Men jag vill också understryka att det inte finns något som hindrar regionerna från att genomföra detta även för andra grupper. Det finns goda skäl att göra det. Det räddar människor undan denna sjukdom och minskar behovet av vårdinsatser. Det finns alltså alla möjligheter för regioner att göra detta, men regeringen ska också överväga vad vi kan göra.

Översyn av AP-fondernas placeringsregler

Anf. 102 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman! Investeringar i den gröna omställningen påminner tidvis om kejsarens nya kläder. Sverigedemokraterna har ropat att kejsaren är naken. Ofta ser den gröna bubblan ut att bli kostsam både för skattebetalare och för pensionärer.

Vi anser att det är problematiskt när pensionskapital används till vidlyftiga investeringar. AP-fonderna har satsat drygt 6 miljarder av pensionstillgångar i Northvolt, 6 miljarder som nu ser ut att gå upp i rök. Vi bedömer att det är hög tid att se över fondernas placeringsregler. En del i detta borde vara att titta på riskerna med investeringar i onoterade aktier.

Delar statsrådet Wykman vår syn att en sådan översyn är rätt för att värna framtidens pensionärers surt förvärvade pengar?

Anf. 103 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Som jag svarade på en tidigare fråga ska jag inte kommentera enskilda investeringsbeslut. Det tänker jag inte göra i det här fallet heller.

Däremot kan jag ta fasta på sista delen i frågeställningen, som handlar om möjligheten att investera i onoterade tillgångar. Det är en möjlighet som AP-fonderna fick i större utsträckning för några år sedan. Det är andra typer av risker, utmaningar och svårigheter med det, jämfört med att investera i noterade tillgångar.

En slutsats för regeringens del har varit att detta också ställer andra kompetenskrav på styrelser och andra krav på utvärdering av verksamheten. Det föranledde den utredning som har föreslagit att det ska ställas mer eller andra kompetenskrav för att sitta i styrelsen för AP-fonder, men också att man ska kunna styra AP-fonder bättre, till exempel genom att ha färre AP-

fonder. Allt annat lika ger det bättre förutsättningar att kontrollera och granska verksamheten. Därmed tycker utredningen att man svarar upp mot en förändring som har skett.

Mer onoterat kräver andra typer av åtgärder. Vi är beredda att vidta sådana.
(Applåder)

Frågestunden var därmed avslutad.

§ 9 (forts. från § 7) **Rättsväsendet** (forts. JuU1)

Anf. 104 MARTIN MELIN (L):

Herr talman! Frågan är vad som är viktigast – hur mycket pengar polisen får till sin budget, eller vad de gör med pengarna, det vill säga vilka resultat de levererar.

I min värld kommer alltid resultaten att vara viktigare än budgeten.

Så tänker också många poliser ute på gator och torg när det kommer till prat om polisens budget. De vill veta vad de får i lön, vilka ob-tillägg de har och hur många helger de måste jobba. Kan jag få semester i sommar? Finns det pengar till utbildning? Kan jag byta ut den här gamla bilen? Min uniform är trasig, kan jag få en ny? Blir det något julbord?

Poliserna ser till verksamheten. De ser till den vardag de jobbar i.

Är man chef över någon av de myndigheter som vi diskuterar i dag, till exempel polisen, gäller det att kunna hålla två bollar i luften samtidigt. Budgeten ska såklart hållas, men också verksamheten är viktig. Resultaten måste levereras.

Jag har som polis jobbat under åtta olika justitieministrar och sju olika rikspolischefer. Det har varit med blandade känslor och blandade resultat. I dag känner jag mig, för första gången under mina 33 år som verksam inom Polismyndigheten, trygg. Vi har en regering som förstår vikten av att satsa på rättspolitiken. Vi har en justitieminister som har vilja, mod och ambitioner. Vi har en rikspolischef och biträdande rikspolischef som har vilja, visioner och även där ambitioner. Förutsättningarna för att Sverige även framöver ska ha en bra och fungerande rättspolitik och en väl fungerande polismyndighet är således goda.

Förutom det självklara att brottsligheten ska minska och människors trygghet öka är man från regeringens håll tydlig med att man vill se att polisen visar resultat. Det ska bli fler lokalt närvarande poliser, så kallade områdespoliser. Man vill se en bättre uppläringsprocent och bättre utredningsresultat av mängdbrotten, de så kallade vardagsbrotten. Våld i nära relation ska vara fortsatt prioriterat. Man vill också att arbetet mot den organiserade brottsligheten med skjutningar, sprängningar och rekrytering av unga även fortsättningsvis ska ligga högt upp i prioriteringen.

För att kunna göra detta får Polismyndigheten i budgeten 45 miljarder. Det är mer pengar än vad polisen har fått någonsin tidigare. Men med det kommer

också krav på prestation. Då är vi tillbaka till det jag sa i början av anförandet om budget och resultat: Budgeten ska hållas, men man måste också leverera resultat.

Herr talman! Det skjuts och dödas fortfarande i Sverige på en helt oacceptabel nivå. Då kan man vara raljant och säga: Titta, det skjuts ju trots att regeringen lägger fram offensiv politik och offensiva lagar och polisen får mer resurser än vanligt. Så kan man säga, och så får man applåder i de egna leden.

Men låt oss stanna upp i den tanken en sekund och i stället tänka: Hur illa hade det varit om den här regeringen inte hade varit så offensiv som den är? Om den bara hade suttit passiv och tittat på, som tidigare regeringar gjort genom åren, hur hade det sett ut då?

Den här regeringen har producerat reform efter reform, lag efter lag. Mycket av det som Polismyndigheten har sagt att man behöver för att kunna vara effektiv har man fått.

Men arbetet mot kriminaliteten, inte minst den organiserade kriminaliteten, är svårt. När polisen flyttar fram sina positioner och blir mer effektiv ser de kriminella till att ducka och hitta andra vägar och andra sätt att tjäna pengar. I dag ser vi hur allt fler i ledande positioner inom de kriminella nätverken inte längre är verksamma i Sverige utan befinner sig utomlands, inte sällan i lite mindre demokratiska länder där det är svårt att få till ett samarbete för de rättskipande myndigheterna. Där är det svårt att komma åt dem.

Här hemma i Sverige kan polisen störa verksamheten – göra det jobbigt att vara en del av de kriminella nätverken, göra det jobbigt att vara kriminell. Ledarna är dock svårare att komma åt. Vi kan kapa armarna på draken, men vi behöver kapa huvudet.

Det här kräver ett nytänk. Jag gläds därför när jag ser att regeringen och justitieministern är med och ligger i framkant i det jobbet. Jag noterade att justitieministern varit utomlands och träffat sina motsvarande ministrar i syfte att komma fram till bra samarbeten. Jag vet att även Polismyndigheten jobbar i den riktningen. Det bådar gott.

Herr talman! Jag har en kollega på polisen som kallas för "Doktorn". Han är ett känt ansikte i Gamla stan här i Stockholm, där han inte sällan syns åka runt i gränderna på sin segway. "Doktorn" är områdespolis, och han är enligt mig urtypen för hur en områdespolis ska vara. Han är tillgänglig. Han syns. Han är ute och jobbar på gator och torg. Han känner näringsidkarna i området. Han känner dem som bor i området. Han vet vilka som brukar leta burkar i papperskorgarna. Han vet vilka portar som har trasiga lås. Han kan ficktjuvarnas knep på julmarknaden. Han kan känna igen en bedragare på långt avstånd. Det finns inte mycket som sker i Gamla stan som inte "Doktorn" känner till.

Det är så här en områdespolis ska vara. Han eller hon ska vara ett naturligt inslag i gatubilden. En områdespolis ska ha kunskap om sitt område, om dem som bor där, om dem som besöker det och om dem som är verksamma i det, legalt eller illegalt. Det är då det brottsförebyggande arbetet fungerar. Det är då områdespoliserna gör skillnad.

Det här vittnar många områdespoliser om i dag: Det fungerar bra när de får arbeta problemorienterat, när de får verka ostört från annan verksamhet och när de får jobba långsiktigt.

När det kommer till det brottsförebyggande arbetet och vikten av det tror jag att jag sa det här förra året, och jag kan upprepa det igen. Polisen jobbar på tre sätt: brottsförebyggande, ingripande och utredande. Ju mer brottsförebyggande polisen kan jobba, desto mindre behöver man ingripa och desto mindre behöver man utreda. Då kan man också flytta resurserna till det brottsförebyggande arbetet.

Men för att det ska finnas tillräckligt många områdespoliser krävs det att polisen får växa. Det gör den också. Det blir fler poliser här i Sverige. I somras klev vi över den magiska gränsen: 24 000. Nu är det alltså över 24 000 poliser. Så många poliser har det aldrig någonsin funnits i Sverige.

Om den här kammaren hade varit full av poliser hade det applåderats nu. Fler poliser betyder nämligen att arbetsmiljön för våra poliser blir bättre. Det blir fler som delar på helger, nätter och övertid. Det innebär att fler poliser kommer att stanna kvar i yttre tjänst, där det behövs poliser.

Herr talman! Till sist och kanske viktigast – jag ser i dag med oro på hur allt fler unga dras in i kriminalitet, i grov kriminalitet. Tonåringar rekryteras för att utföra transporter av narkotika och vapen och för att mörda. Det finns i dag platser på nätet och appar där uppdragen ligger som menyer på restaurangerna. Det är bara att välja och vraka. Man får 10 000 för att transportera en väska från Helsingborg till Stockholm, 100 000 för att skjuta skallen av någon i Eskilstuna, 25 000 för att spränga en bil i Upplands Väsby och så vidare. Listorna är långa och många.

Det här är såklart lockande och frestande för en ung person som det kanske går dåligt för i skolan, som lever i en dysfunktionell familj och som har vuxit upp med våld och droger. Det kan vara en ung person som ingen ser, som ingen frågar hur han har det eller hur han mår. Det kan vara en ung person som under hela sin uppväxt har fått höra att han inte duger, att han inte är bra på något och att han är värdelös.

Då kommer de här grabbarna, som peppar honom och stöttar honom och får honom att ta ett av de här uppdragen. De hejar på honom: Skjut in genom dörren bara. Det är ingen fara. Du kommer inte att åka fast.

Efter att han har gjort det är han någon. Äntligen finns det några som ser honom, som uppskattar honom och som berömmar honom. Och de där andra, de som tidigare inte såg honom, tittar nu på honom med helt andra ögon, med någon form av respekt men framför allt med rädsla. Detta lyfter honom. Det ger honom självförtroende. Helt plötsligt är han någon.

Men livet i kriminalitet är inte lösningen. Det är ofta bara en kortsiktig flykt undan någonting annat. Inte sällan blir livet i kriminalitet och de kriminella nätverken snabbt obehagligt. Det som från början var frivilligt och spännande blir snart tvång och obehag. Plötsligt blir skjutandet och dödandet verklighet. Du

blir själv ett av målen. Du börjar sova dåligt, du är stressad, du får ångest, du skaffar skyddsväst, du vågar inte röra dig fritt och du skippar skolan. Droger, vapen, kontroller och visitationer av polisen blir vardag.

Plötsligt en dag sitter du där i cellen med kala väggar. Du är ensam och övergiven. Gängen skiter i dig. Det finns andra som kan ta över efter dig. Än en gång är du tillbaka där du var från början – ensam och övergiven, och ingen ser dig.

Herr talman! Där har vi, samhället, en skyldighet att göra något. Vi måste finnas där tidigt och fånga upp de här unga männen som inte blir sedda i dag och de barn som inte känner att de har några andra alternativ än att söka sig till de kriminella gängerna. I någon form av desperation att bli något, att vara någon, är de beredda att döda. Vi pratar om barn som är så unga som 12 eller 13 år. De är vilsna, övergivna och osedda. Vi måste stoppa nyrekryteringen. Den debatten får vi aldrig sluta ta, herr talman.

(Applåder)

(TALMANNEN: En mild påminnelse om vårdat språk i kammaren. I kammaren säger vi att man struntar i saker och använder inte det verb som ledamoten använde.)

Anf. 105 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Vi lever i en orolig och våldsamt tid. Vi har områden och länder med konflikter och fullskaliga krig. Vi har ett globalt terrorhot, som också är riktat mot Sverige. Vi har också en utbredd våldskultur, inte minst i gängmiljöerna. Och vi har en organiserad brottslighet. Situationen är oerhört allvarlig.

Att den är allvarlig innebär att frågan är prioriterad. Den är prioriterad för Miljöpartiet och för resten av oppositionen men också för regeringen och regeringsunderlaget. Självklart har vi olika uppfattningar i olika frågor.

Som oppositionsparti kommer vi att kritisera förslag som vi inte tror på. Det kommer vi inte att vara rädda för. Men vi kommer inte heller att kritisera för sakens skull. Vi kommer att välkomna förslag som vi tror kan leda framåt. Vi kommer att lägga fram egna förslag och naturligtvis välkomna om regeringen tar dem vidare. Vi kommer också att kritisera i de fall det inte sker.

Herr talman! Vi kommer att omvärdera och göra nya ställningstaganden i de fall omvärlden förändras eller omständigheter motiverar det. Vi kommer inte att ha någon prestige i detta.

Polisen har fått många nya verktyg. Miljöpartiet har stått bakom de flesta av dem. Det finns saker som vi inte har stått bakom det senaste året, exempelvis visitationszoner och anonyma vittnen. Men flertalet har vi sett som nödvändiga. Vi tycker till exempel att hemliga tvångsmedel, även i de fall de används preventivt och för dem som inte fyllt 15 år, också kommer att vara behövliga eftersom utvecklingen lett dithän. Det behövs för att rädda liv.

Straffen för att ha begått brott har skärpts kraftigt det senaste decenniet. Det är emellanåt värt att illustrera utvecklingen och vart vi har tagit oss, herr talman. År 2014, då S-MP-regeringen tillträdde, var minimistraffet för grovt vapenbrott sex månaders fängelse. I dag är det fyra år. Vi har också skärpt straffen för sexualbrott och andra grova våldsbrott. Och det har varit motiverat.

De flesta som sitter fängslade på våra anstalter runt om i Sverige sitter dock inte inne för att ha begått de allvarligaste brotten. Det stora flertalet har inte begått mord eller grova sexualbrott utan är inlåsta på grund av andra saker. Vi behöver vara vaksamma så att vi inte får en situation där människor som dömts till fängelse under en kortare tid blir rekryterade av gängen under fängelsetiden och kommer ut som mer härdade kriminella än när de blev inlåsta.

Kriminalvården är en av de mest pressade myndigheterna i Sverige. De har besökt oss i justitietskottet i dag. De bedriver ett fantastiskt arbete och gör utbyggnaden av både fysiska platser och personal i snabb takt. Men de är pressade. Det får konsekvenser för hur man kan arbeta så att de som sitter inne blir bättre när de en dag kommer ut.

Herr talman! Att gå på pengarna är A och O i arbetet mot gängkriminaliteten. Den nya förverkandelagstiftningen, som vi hanterade här i riksdagen för en ganska kort tid sedan, är vi många som sätter stort hopp till.

I några delar hade Miljöpartiet velat gå längre, vilket framgår i vår följdmotion. Vi har också ställt frågor om detta tidigare till justitieministern. I propositionen redogjordes för just detta: När tingsrätten avstyrker att beslag ska kvarstå har vi velat att det inte ska ske förrän domen vunnit laga kraft. Om ärendet ska vidare till hovrätten innebär det alltså att den som fått något beslaget inte ska få tillgång till det, utan man ska avvakta tills hovrätten har gjort sin prövning. Jag hoppas, herr talman, att regeringen vill överväga att gå vidare med förslaget.

Vad gäller budgeten, som är ämnet för debatten, är Miljöpartiet det parti i Sveriges riksdag som satsar mest på rättsväsendet. Vi vill satsa mer på polisen och Ekobrottsmyndigheten än vad regeringen gör, och vi vill inrätta en polisinspektion som en egen myndighet. Den skulle i så fall ersätta avdelningen särskilda utredningar som finns i dag. Vi vill att det ska vara en separat myndighet, liknande Ivo för sjukvården och Skolinspektionen för skolan, som ska kunna granska polisen och kanske också någon annan del av rättsväsendet. Det här blir mer angeläget när hela rättsväsendet växer som det gör.

Herr talman! Vi har också satsningar på 1 miljard på det brottsförebyggande arbetet. Vi gör en satsning på rättsliga biträden för att fler ska kunna få rättshjälp, vilket är en viktig rättssäkerhetsfråga, och vi vill satsa mer på ersättning för skador som uppkommit på grund av brott.

Eftersom budgetramen för Miljöpartiet är större än regeringens finns det ingen möjlighet att göra ett

yrkande. I stället hänvisar jag till Miljöpartiets särskilda yttrande i betänkandet.

Anf. 106 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik men när Rasmus Ling tog upp en satsning på 1 miljard till brottsförebyggande åtgärder kom jag osökt att tänka på något som Albert Einstein ska ha sagt: Definitionen av galenskap är att göra samma sak om och om igen och förvänta sig ett annat resultat.

Jag blev lite nyfiken. Genom åren har det ju ändå satsats mycket pengar på brottsförebyggande åtgärder inom socialtjänsten och skolan. I kommunerna har man gjort ett antal brottsförebyggande insatser på olika sätt. Men vi har ändå hamnat i den situation som vi i dag befinner oss i, med grov kriminalitet, med barn som rekryteras för att utföra grova våldsbrott och så vidare.

Hur har ni tänkt spendera denna miljard på brottsförebyggande åtgärder? Finns det något nytt som inte redan gjorts?

Anf. 107 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar jättemycket för frågan.

Jag kan hålla med om att det är galenskap att om och om igen göra saker som inte fungerar. Det här gäller saker som *har* prövats, dock inte i Sverige. Som Teresa Carvalho redogjorde för i sitt inlägg har man i Danmark satsat på att punktmarkera unga på glid som riskerar att rekryteras till gängen.

Det är naturligtvis inte gratis att ha vuxna som går med barnen och ser till att de är i skolan och inte begår brott efteråt. Efter skolan följer de med barnen hem och ser till att de gör läxorna. Det här kostar pengar, och vi har avsatt 1 miljard där detta blir en viktig del.

I Danmark har detta visat sig vara en effektiv åtgärd. Man kan naturligtvis också vidta andra åtgärder – 1 miljard är mycket pengar men kommer inte att räcka till allt. För dem som redan har börjat begå brott kan övervakning med elektronisk fotboja vara ett alternativ. Det finns också ungdomsövervakning och annat.

Att satsa ordentligt – 1 miljard – för att se till att dessa pojkar, som det oftast handlar om, inte begår brott eller suggs upp av gängen, vore betydligt bättre än att välja att göra som regeringen och satsa 30 miljarder på att sänka skatterna för dem med de allra högsta inkomsterna.

Anf. 108 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Det är möjligt att metoden att punktmarkera unga kriminella kan ha effekt. Det är inte så att polisen inte har prövat detta tidigare i några sammanhang. Det har inte minst skett i vår hemstad Malmö.

Jag är lite nyfiken på om Rasmus Ling inte ser någon brottsförebyggande effekt av det faktum att vi klarar upp brott, låser in grovt kriminella på längre tid och ser till att de inte kan begå de brott som de eventuellt hade begått om vi haft en mer liberal kriminalpolitik än vad som nu är fallet.

Tanken är ju att vi ska få bort farliga individer från gatan så att de inte kan begå brott. Det ska givetvis också ha en viss avskräckande effekt för andra personer som eventuellt har planer på att begå brott.

Anf. 109 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Det är ställt utom allt tvivel att brott som klaras upp och att brott får konsekvenser i sig är brottsförebyggande. Jag hoppas att det är svar nog på frågan, även om det kanske går att utveckla det hela. Givetvis har det effekt – även en brottsförebyggande sådan – om en stor andel av de brott som begås klaras upp.

Om man tittar på forskningen och andra länder är svaret dock inte lika tydligt när det gäller att fängslade personer skulle vara en avskräckande faktor. De länder som har de högsta straffen har inte lägre andel kriminalitet än andra länder. Något sådant tydligt samband finns alltså inte. Om däremot individer som är oerhört våldsamma och som begår grova våldsbrott och har gjort det vid upprepade tillfällen sitter inne kan de självklart inte begå brott gentemot samhället under tiden.

Herr talman! Denna åtgärd är ingenting som har provats. Vi menar inte att poliser ska följa med de unga, utan vi vill göra en statlig satsning i likhet med den man har gjort i Danmark. Där har man väldigt tydligt kunnat konstatera att detta har stor effekt.

Jag vet att Tidöpartierna och regeringen är väldigt intresserade av Danmark. Men tyvärr har de bortsett från denna åtgärd, trots att Danmark tydligt har visat att den haft stor effekt. I stället för att satsa pengar på att hålla potentiellt kriminella borta från kriminalitet och i stället vara i skolan och göra läxor efter skoldagen väljer regeringen tyvärr att prioritera skattesänkningar för folk som har väldigt hög månadsinkomst.

Anf. 110 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! I valet 2022 fick Moderaterna och de partier som finns på vår sida av politiken mandatet att få ordning på Sverige. En majoritet av väljarna röstade för ett skifte för att vända utvecklingen i ett Sverige som blivit fattigare och farligare.

Vi tog över i ett läge där tioåriga barn rekryteras in i kriminella nätverk och där barn både mördar och blir mördade. Vi tog över i ett läge där skjutningar och sprängningar undergräver integriteten, friheten och tryggheten för oskyldiga människor och där regler om sekretess hindrar skola, polis och socialtjänst att sitta ned runt samma bord och dela information med varandra om barn som far illa.

Vi tog över i ett läge där myndigheter utsätts för infiltration och påverkan, där kriminella bedrar våra välfärdssystem och där den kriminella ekonomin har fått frodas medan gängtopparna lever lyxliv och ägnar sig åt grov brottslighet mot Sverige från soligare breddgrader.

Det utgångsläge vi ärvde var alltså mörkt. Mellan 2012 och 2022 tredubblades det dödliga

skjutvapenvåldet i Sverige. Polisen har uppskattat att den kriminella ekonomin omsätter cirka 100–150 miljarder kronor per år, och svindlande 62 000 personer bedöms vara antingen aktiva i eller kopplade till ett kriminellt nätverk.

Det svenska problembild som vi tog över saknar motstycke i våra nordiska grannländer och för den delen i andra europeiska länder. I förlängningen hotas vårt fria och öppna samhälle.

Under alldeles för många år gjordes alldeles för lite – för lite för att slå mot våldet, för lite för att strypa den kriminella ekonomin och för lite för att bryta rekryteringen av barn och unga in i gängen. Men nu har vi lagt om kursen. Ingen uppgift är viktigare för regeringen än att trycka tillbaka den systemhotande organiserade brottsligheten.

Sedan regeringsskiftet för drygt två år sedan lägger vi om politiken för att bekämpa och förebygga brott. Strategin är enkel och står på tre ben: slå hårt mot gängens grova våld, strypa den kriminella ekonomin och bryta rekryteringen av barn och unga in i gängen. Månad för månad blir det nu mycket svårare att vara kriminell i Sverige.

I oktober förra året fick polisen rätt att avlyssna gängkriminella för att förhindra skjutningar och sprängningar och att också göra detta preventivt. I januari fördubblades minimistraffet för grovt vapenbrott, i februari infördes vistelseförbud och i april fick polisen rätt att upprätta säkerhetszoner samtidigt som skyddet för poliser stärktes. Det handlar om de poliser som arbetar närmast och som är mest utsatta för den organiserade brottsligheten.

I juli blev det enklare att vräka kriminella hyresgäster, i september utökade vi ytterligare möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel och i november fick polis och åklagare äntligen möjlighet att gå direkt på maffialedarnas tillgångar och lyxprylar.

Två år in i mandatperioden är vi dock långt ifrån klara. Vi är bara i början av en tioårsresa för att ta kontroll över gängen.

Från årsskiftet, herr talman, blir det enklare att bryta gängens tystnadskultur genom anonyma vittnen. Reglerna om sekretess kommer att ändras så att information kan delas mellan myndigheter för att förebygga och klara upp brott, och systemet när det gäller de unga görs om i grunden – alltifrån en ny socialtjänstlag hela vägen till ungdomsfängelse. Samtidigt gör regeringen stora ekonomiska satsningar både på rättsväsendet och på bredare brottspreventiva insatser.

Herr talman! Regeringen föreslår alltså att anslagen till rättsväsendet under åren 2023–2027 ska öka från 69 till 100 miljarder kronor totalt. I budgeten för nästa år finns tydliga prioriteringar. Låt mig nämna fyra av dessa.

För det första ökar vi polistätheten och stärker den polisiära förmågan. Polisen ska växa mot målet att polistätheten åtminstone ska motsvara genomsnittet i EU. För att få fler att söka sig till polisutbildningen stärker vi aspiranternas villkor. Det är den första substantiella löneökningen för aspiranter sedan 2002. Vi föreslår att

de som studerar vid polisutbildningen från höstterminen 2024 under vissa förutsättningar och villkor ska få sina studielån återbetalda eller avskrivna.

Vi inrättar nu ett finansiellt underrättelsecentrum inom polisen och stärker polisens kameraförmåga. När vi nu gör så kraftiga satsningar på polisen handlar det i högsta grad också om att polisen ska kunna göra mycket mer än att bekämpa gängbrottsligheten. Det gäller inte minst mäns våld mot kvinnor.

Det här är alldeles nödvändigt för att vi också ska få full kraft i alla andra reformer på detta område som nu är på gång: de skärpta kontaktförbudena, de skärpta straffen och de sekretessbrytande reglerna, som så att säga ska rivas ned för att man ska kunna dela information i syfte att förhindra det dödliga våldet mot utsatta kvinnor.

Tillväxten är också viktig för att säkerställa att det sker lokalt. Det ger ökade möjligheter att klara upp fler brott i den brottslighet som drabbar medborgarna i vardagen. I det uppdrag som vi gav den nya rikspolischefen vid tillträdet för ett år sedan underströk vi betydelsen av att öka effekten och effektiviteten – jag använder gärna ordet produktiviteten – i myndigheten när vi nu tillför så mycket mer av skattebetalarnas pengar. Det var det första.

För det andra stärker vi Säkerhetspolisens förmåga att reducera allvarliga hot från främmande makt och våldsbejakande extremism och terrorism.

För det tredje säkerställer vi att Kriminalvården kan fortsätta sin utbyggnad med full kraft.

För det fjärde tillförs domstolarna medel för att kunna hantera ett ökande antal mål och stärka säkerheten. Samtidigt får också Åklagarmyndigheten ökade resurser så att fler brott kan utredas och lagföras och fler brottsvinster återtas.

Dessa prioriteringar handlar om att vi som land ska kunna hantera de potenta hoten mot vår inre säkerhet: terrorismen och den våldsbejakande extremismen, de statliga aktörer som agerar fientligt mot Sverige och den organiserade brottsligheten. Samtidigt ska vi ha en bredd så att vi också kan hantera alla andra utmaningar mot enskilda människors frihet och trygghet i vårt land.

Herr talman! Vi ser nu att nya resurser, nya verktyg och nya arbetssätt börjar få effekt. Antalet skjutningar under årets tre första kvartal har gått ned påtagligt i jämförelse med det blodiga rekordåret 2022. Avsevärt fler våldsbrott förhindras och klaras upp.

Steg för steg ger vi också tillbaka makten till den skötsamma majoriteten. Genom vistelseförbud har öppna drogsccener kunnat stängas, och hederliga medborgare har börjat få tillbaka det offentliga utrymmet från gängen. Men risken för nya våldsspiraler finns kvar. Oskyldiga människor fortsätter att drabbas av våldet. Gängen hittar hela tiden nya sätt att berika sig och rekrytera nya barn och ungdomar.

Redan före valet sa Moderaterna att det skulle ta minst ett decennium att vända utvecklingen. Erfarenheter från andra länder bekräftar detta. Vi talar om ett maraton, inte sprint. I New York tog det tio år att ta

tillbaka kontrollen från gängen. I Danmark tog det ungefär lika lång tid.

Sverige är nu två år in på sin tioårsresa. Vi kommer att fortsätta att flytta fram positionerna tills vi är framme – tills vi har slagit ned våldet, strypt den kriminella ekonomin och brutit rekryteringen av barn och unga i Sverige.

Budget för budget, reform för reform fortsätter vi att göra Sverige till ett tryggare och friare land. (Applåder)

I detta anförande instämde Caroline Högström (M).

Anf. 111 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att rikta ett uppriktigt tack till justitieministern för att han deltar i debatten här i dag. Det ger mig möjlighet att ställa en högaktuell fråga, och det tackar jag särskilt för.

Bara det senaste året har antalet barn under 15 år som misstänks vara involverade i mordärenden ökat med 200 procent. Kommunernas kostnader för placeringar av barn och unga skenar samtidigt som regeringen har satt kommunerna på en avmagringskur som gör att de nu tvingas spara på insatser för att möta barn och unga med kriminellt beteende. I stället sänker regeringen skatten för de rikaste och uppmanar kommunerna att prioritera.

Att regeringen inte skjuter till en enda krona till de generella statsbidragen till kommunerna och heller inte går in och specifikt avlastar med tanke på de skenande placeringarkostnaderna är inte bara tondövt utan också obegåvat. Alla vet ju att vi måste bryta nyrekryteringen om vi ska kunna stoppa de kriminella gängens framfart, men det här är onekligen regeringens blinda fläck.

Polisen larmar dessutom om att gängkriminella driver och äger HVB-hem och om HVB-hem som fungerar som knark- och vapengömmor, varifrån barn rekryteras med helt hänsynslösa metoder. Alldeles för ofta får vi höra om tonåringar som rymt från just HVB-hem och är ute på morduppdrag, och i förra veckan fick vi höra om ett företag som cashat ut 10 miljoner kronor i vinst från våra skattepengar, som borde ha gått till vård av dessa barn.

Vi socialdemokrater vill stoppa detta genom att öka personalens befogenheter och låta kommunerna ta över, men detta säger Moderaterna bestämt nej till. Jag vill fråga justitieministern: Hur kan regeringen försvara det här sjuka HVB-hemshaveriet?

Anf. 112 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Jag lyssnar på socialdemokratiska kommunalråd som inte alls tror att det ens är möjligt, möjligtvis teoretiskt, att kommunalisera barn- och ungdomsvården.

Det är naturligtvis inte samma sak som att försvara de missförhållanden som finns både i hem som drivs av privata aktörer och i dem som till exempel drivs i förbund mellan olika kommuner.

Under hösten har polisen i samspel med Ekobrottsmyndigheten och IVO som är tillsynsmyndigheten bedrivit ett mycket intensivt arbete för att leta upp, granska och stänga ned hem där det finns missförhållanden.

Det råder ingen som helst tvekan om regeringens linje och de ansvariga myndigheternas linje. Det arbetet kommer inte att upphöra förrän det sista inslaget av kriminalitet är uppdraget med rötterna. Det gäller oavsett vem som råkar vara huvudman för hemmen.

När det gäller avmagringskurer är det dessvärre så att den inflation som vi ärvde av den tidigare regeringen har satt hela vårt samhälle på avmagring. Faktum är att det bästa vi kan göra för att säkerställa att kommuner långsiktigt har resurser att också bedriva ett offensivt arbete för brottsprevention är att trycka tillbaka inflationen så att inte pengarna fortsätter att tappa i värde. Genom det arbetet har hela kommun- och regionsektorn bara när det gäller minskade pensionskostnader nästa år 50 miljarder mer att röra sig med.

När det gäller sänkta skatter på arbete fanns det en tid när Socialdemokraterna också ägnade en tanke åt hur resurserna i samhället ska växa. Vi vet att det bästa sättet att få resurserna till välfärden och rättsväsendet att växa är att människor arbetar och att det lönar sig att arbeta.

Jag är stolt över att vi återupprättar den linjen. Det är den som borgar för att tillväxten ska öka, att resurserna ska öka och att möjligheterna ska bli bättre för kommuner och brottsbekämpande myndigheter att arbeta både preventivt och repressivt mot kriminaliteten.

Anf. 113 TERESA CARVALHO (S) replik:

Herr talman! Låt mig börja där justitieministern slutade. Det blev en skattepolitisk debatt.

Jag tror att justitieministern vet att Socialdemokraterna inte säger nej till alla skattesänkningar. Vi har också skattesänkningar för vanligt folk. Det jag vände mig emot var att regeringen med närmast kirurgisk precision går in och sänker skatten för de allra rikaste i vårt samhälle.

Det görs i ett läge där vi befinner oss i en nationell kris med barn som mördar och mördas och det behövs mer pengar till socialtjänsten och alla möjliga som behöver jobba med att bryta nyrekryteringen.

Det är uppenbart att det är regeringens blinda fläck. Det är uppenbart att regeringen inte har någon vidare krisinsikt när det kommer till HVB-hemmens roll i den nationella krisen, som var det jag frågade om.

Att kriminella kan driva HVB-hem och tjäna pengar på dem, köpa och sälja dem på Blocket som begagnade bilar, är inte bara ett haveri. Det borde också vara en röd linje för alla partier, och kanske framför allt för det parti som leder regeringen.

Herr talman! Utöver oviljan att stoppa HVB-haveriet har regeringen också skurit ned på specifika statsbidrag som finns riktade till att bryta nyrekryteringen i utsatta områden. Man säger nej till våra förslag om 1 ½ miljard till punktmarkering av unga på glid med fotboja eller följeslagare.

Sedan hör jag förvisso emellanåt att regeringen har börjat prata om att bryta nyrekryteringen. Det är otroligt välkommet. Det har inte alltid låtit så. Men insatserna lyser fortfarande med sin frånvaro.

Jag vill verkligen uppmana Gunnar Strömmer att inte låta detta enbart bli läpparnas bekännelse. Jag hoppas att justitieministern kommer tillbaka till kammaren efter ett välbehövligt juluppehåll med lite mer engagemang för att bryta nyrekryteringen.

Anf. 114 Justitieminister GUNNAR

STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Jag kan utlova att engagemanget kommer att vara minst lika högt som det har varit under två år när vi reformerar också det brottspreventiva arbetet med samma systematik som för det brottsbekämpande arbetet.

Faktum är att de barn som nu dras in i gängen var antingen precis nyfödda eller två, tre eller fyra år gamla när de socialdemokratiska statsråden klev in i Rosenbad.

Jag håller helt med om behovet av att ändra systemet, ändra på det brottsförebyggande arbetet och reformera hela barn- och ungdomsvården. Men det är svårt att säga att man kan hitta någon ledning i det arbete som Socialdemokraterna själva bedrivit på området. Vi tvingas söka inspiration på andra håll, och det gör vi nu också.

Det gäller allt från de mest absurda delarna. Det har exempelvis inte varit möjligt att ta mobiltelefoner eller surfplattor från dem som är intagna på Sis-hemmen. Det vore ändå klädsamt med ett visst mått av ödmjukhet om man lämnar ett sådant arv efter sig när det gäller prevention.

Det är inte så att socialtjänsten har haft de verktyg som de behöver. Äntligen kommer nu en socialtjänstlag på plats, som för övrigt paras med en investering på 8 miljarder kronor för att det ska kunna få full effekt.

Den punktmarkering som efterlystes kommer nu. Om du önskar lite mer engagemang från min sida skulle jag på det nya året önska lite mer kommunikation och substans än varmluft. Jag har noterat initiativen i utskotten. De kännetecknas av att det är en halv A4-sida med ett dubbelt radavstånd, och inga andra partier röstar för dem.

Om jag ska visa lite mer glöd på politikområden som andra statsråd ansvarar för vill jag gärna få lite mer substans att jobba med från andra hållet. Det kanske vore ett lämpligt ömsesidigt nyårslofte.

Det jag tar med mig från den här dagen, där jag har suttit ganska länge och lyssnat här i kammaren, är vad vi kommer med här. Det är fyra partier med en stor insikt om verkligheten, en förmåga att förnya politiken när det gäller både brottsbekämpning och brottsprevention och en förmåga att komma överens om pengar som är på riktigt.

Dessutom ansvarar vi gemensamt för en ekonomisk politik som är stabil och har en idé om att kakan ska växa så att vi kan investera ännu mer. Jag hörde

Teresa Carvalho säga att hon inte har med sig ett alternativ samlat bakom Socialdemokraterna. Det har bekräftats i dag. Kanske får vi även se mer av den varan på det nya året.
(Applåder)

Anf. 115 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Häromveckan träffade jag en mjölkbonde hemma i Dalarna. Han är entreprenör och också engagerad i LRF Entreprenad. Han berättade om de utmaningar som landsbygdsföretag har inom skog, mark och jordbruk.

En rapport från just LRF Entreprenad om deras medlemsföretag som kom tidigare i höst visar att stölder av diesel och bedrägerier fortsatt är de största brottsgrupperna, men de ökar inte. Däremot har stölderna av maskiner och verktyg ökat.

Det som är häpnadsväckande är att hälften av de brottsutsatta anger att de inte polisanmäler det. Det i sig är ett grovt underkännande av förtroendet och tilliten till polisen och rättsväsendet. En tredjedel av dem som anmälde uppger att polisen avskrev direkt eller vägrade att ta emot deras anmälan.

Min fråga är: När kommer de stora resursökningarna som regeringen föreslår och som vi stöder? När kommer de att ge resultat för dessa små landsbygdsföretag?

Vi har en kriminaldebatt och en skattedebatt, men det är också en budgetdebatt som tangerar den ekonomiska politiken. Fortsatt tillväxt är viktigt. Vi vet att småföretagen som får landet att leva är viktiga.

Frågan är: Hur länge ska småföretagen vänta på produktiviteten och effektiviteten, som är lovvärda? När kommer de? Är det om tio år eller åtta år?

Anf. 116 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Det kan möjligtvis ta ett år eller i värsta fall två år.

Tack för möjligheten att få diskutera en väldigt viktig aspekt av brottsligheten. Den återspeglas också i det uppdrag som vi gav till den nya polisledningen när den tillträdde för ett år sedan.

Det råder ingen som helst tvekan om att man ska bekämpa den organiserade brottsligheten. Det gäller våldet, den kriminella ekonomin och rekryteringen av barn och unga, som vi har talat om hittills. Det är en otroligt central uppgift för polisen. De omfattande resursförstärkningarna måste förstås i hög grad ses i det ljuset.

Men som jag underströk tidigare måste man se att de stora resurstillskott som nu sker också är ägnade att se till att inte den uppgiften ska tränga undan allt annat viktigt polisiärt arbete.

I uppdraget till polisledningen låg först och främst att säkerställa att polistillväxten sker lokalt där brottsligheten sker nära medborgarna. Det är det första.

Det andra är de framgångar vi nu ser när det gäller till exempel brottsuppläringar av dödsskjutningar.

Det är brottsuppläringar sedan 2022. Det har gått från ungefär 20 procent nationellt till över 70 procent i år.

Det är en ganska remarkabel resa som polisen gör med nya arbetssätt, nya resurser och nya verktyg. Det arbetssättet ska också överföras till den medborgarnära brottsligheten. Det är den andra viktiga delen av uppdraget. Där har vi sådant som inte räknas som vardagsbrottslighet, som mäns våld mot kvinnor och den typen av brottslighet, men där finns i högsta grad tillgreppsbrotten, de stölder som drabbar många medborgare och inte minst lantbrukare, till exempel dieselstölder och andra drivmedelsstölder, stöld av maskiner, elektronik och så vidare.

Jag tycker därför att vi ska vända åter till de brottsutsatta lantbrukarna och säga att räddningen är på väg. Polisen har nu ett uppdrag att implementera de effektiva arbetssätten från gängkriminaliteten också när det gäller den vardagsnära brottsligheten, som förvisso i de här fallen också kan vara en del av en organiserad brottslighet. Steget är inte långt.

Anf. 117 ULRIKA LILJEBERG (C) replik:

Herr talman! Det här är företagare som jag möter här och nu, inte för ett eller två år sedan. Det är livsmedelsföretagare, och eftersom det här inte är public service kan jag säga att jag till exempel träffar Icahandlare som säger att de skickar in polisanmälningar men sedan inte ens öppnar kuvertet när det kommer tillbaka, för de vet att brottet är direktavskrivet.

Det här handlar om samhällskontraktet. Vi står bakom satsningarna, och det är lovvärda ambitioner, men som företrädare för oppositionen och medborgarna har vi också ett stort ansvar.

Uppfattade jag att statsrådet talade om ett eller två år? Att värna samhällskontraktet så att folk ringer polisen för att de förväntar sig att samtalet tas emot gör också att man vill betala skatt och gå och rösta. Det ligger alltså väldigt mycket i vågskålen här. Brotten sker i hela vårt land, så vi ska inte ha någon ytterligare polarisering.

Bara för att upprepa det: Det talades alltså om ett eller två år och även om åtta år eller tio år i inlägget. Det är viktiga budskap för de här företagen som varje dag väljer att investera och jobba för Sverige.

Anf. 118 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Tack, Ulrika Liljeberg, för att du lyfter dessa otroligt viktiga frågor gällande småföretagsamheten! Där finns en stark arbetsgemenskap, och det är, oss emellan, möjligen därför jag också tycker att den mer systematiska partiarbetsgemenskapen borde föras framåt en del.

Med det sagt vill jag bara säga att det är väldigt viktigt att vi får lyfta dessa frågor nu.

Gällande den lokala tillväxten har vi sagt några saker till, om jag ska utveckla den delen av uppdraget. Vi investerar inte så mycket av skattebetalarnas pengar i polisen nu för att det ska växa på toppen, utan det

måste växa nära medborgarna. Polisen måste svara i telefon när medborgarna ringer. Polisen måste kvittera.

När det gäller de Ica- och Coophandlare som Ulrika Liljeborg refererar till säger många också att de inte ringer till polisen, för de tycker inte att det är meningsfullt. Man kanske inte upplever att polisen responderar på det sätt man skulle önska, men dessvärre är det också så att den resa som inleds om man ska ta en fråga hela vägen till domstol, med effekten av alltför låga straff och annat, framstår som en meningslös operation.

Jag håller alltså helt med om detta. Vi ska ha en polis som växer lokalt och som svarar i telefon när medborgarna ringer. Polisen ska hantera också det som ibland lite slarvigt, tycker jag, beskrivs som mängdbrottslighet, alltså den medborgar- och företagarnära brottsligheten. Polisen ska överföra de effektiva arbetsätt som gör att man fått upp brottsuppleringen så markant när det gäller exempelvis dödsskjutningar också till den brottsutredande verksamheten lokalt.

Detta arbete har inletts. När jag sa ett till två år menade jag att de ska se effekterna av det här påtagligt i närtid, även om vi har nog med insikt just utifrån internationella erfarenheter att säga att den punkt där vi kan säga att vi har tagit ett ordentligt stryptag på de kriminella nätverken och verkligen tryckt tillbaka dem till en punkt när vi ligger före kurvan nog ligger ett antal år framåt i tiden.

Anf. 119 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Även jag vill passa på att tacka för statsrådets närvaro vid denna debatt. Det är heller inte första året utan något återkommande, och jag tycker att det är väldigt bra för det demokratiska samtalet och debatten kring de här väldigt viktiga frågorna.

Jag tänkte uppehålla mig lite vid situation i kriminalvården, som ju är oerhört ansträngd på många sätt. Häktena är fulla de allra flesta dygn och tillfällen. Vi har till och med sett fall där man har behövt använda polisens arrest för att tillfälligt hysa personer som inte ska försättas på fri fot. Många sitter också häktade länge, och det är många som har restriktioner. Det här är någonting som man såklart inte gör bara för att utan för att det behövs under utredningens gång.

Det finns dock personer som sitter häktade utan restriktioner, och det finns personer som släpps på fri fot. Jag tänkte fråga om ett tidigare förslag som finns från en utredning och som också Kriminalvårdens ledning har fört fram som önskemål i den kapacitetsrapport som man för snart ett år sedan gav till regeringen. Där efterfrågade man att möjligheten till så kallad hemarrest och områdesarrest skulle införas som ett slags mellanting mellan att vara på fri fot och att sitta häktad utan restriktioner. Det innebär alltså att man får fotboja och antingen måste vara i sitt hem eller i ett avgränsat område.

Herr talman! Är det här, eller något annat, någonting som Gunnar Strömmer kommer att överväga för att mildra trycket? Det gäller givetvis inte för de allvarligaste fallen och ska heller inte vara till men för

utredningar, utan det handlar om en ökad flexibilitet och om att kunna lätta på trycket.

Anf. 120 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Tack, Rasmus Ling, för frågan!

Det råder ingen som helst tvekan om att det är ett stort tryck på den svenska kriminalvården, och det är en lång rad faktorer som har fört oss till den punkten.

Det går inte att komma runt att utbyggnaden av kriminalvården kom igång alldeles för sent. Samhällsutvecklingen, som vi har beskrivit den från olika håll i dag, med en organiserad, väldigt allvarlig brottslighet skapar i sig ett väldigt tryck. När vi ser att polisen nu ökar brottsuppleringen från 20 till 70 procent när det gäller dödsskjutningar, de allra allvarligaste brotten, som kommer att ge väldigt många fängelseår är det en enormt stor framgång i vårt samhälle, men det är klart att det också bidrar till att ytterligare öka trycket på kriminalvården.

Nödvändiga straffskärpningar som har bidragit till detta är redan gjorda, exempelvis fördubblingen av minimistraffen för de grova vapenbrotten och den olovliga hanteringen av sprängmedel – detta är helt nödvändiga straffskärpningar som också bidrar till det ökade trycket. I det läget är vi naturligtvis beredda att göra en rad olika saker för att inte bara lätta på trycket utan också uthålligt se till att kriminalvården expanderar och kan genomföra sitt uppdrag.

Det är därför vi investerar rekordstora summor i svensk kriminalvård. Det är en anslagsökning utan historiskt motstycke. Vi har gett uppdrag till kriminalvården om effektiviseringar av verksamheten på olika sätt. Det bedrivs till exempel ett väldigt progressivt digitaliseringsarbete som också kan vara väldigt rationaliserande när det kommer till personalresurser i kriminalvården. Vi undersöker möjligheten att hyra anstaltsplatser utomlands. Vi är också öppna för att se på andra verktyg och åtgärder som kan bidra till detta.

Utän att på förhand skriva av några förslag ska vi ha med oss vad som är syftet med häktningarna. Det får inte äventyras. Risken för flykt och för att man förstör utredningen måste alltid komma i första rummet. Om man kan ta hänsyn till det och ändå bidra till att lätta på trycket är jag öppen för att titta på det, men jag kan inte ge några mer konkreta besked i dag.

Anf. 121 RASMUS LING (MP) replik:

Herr talman! Då ser jag fram emot att det kommer mer tydliga besked framöver när regeringen har övervägt detta mer.

Givetvis ska det inte äventyra utredningar eller försvåra förundersökningar, vilket jag underströk i det första inlägget och vidhåller även nu. Men som vi hörde i dag kan man bli försatt på fri fot. Vi har liksom inget mellanting mellan att vara häktad utan restriktioner och att bli försatt på fri fot. Om man gör det här på ett välavvägt sätt skulle det också kunna minska risken för flykt.

Det här gällde häktena, men det är även ett stort tryck på anstalterna. Även med den stora utbyggnad och stora anslagsökning som justitieministern tar upp står vi likväl under överskådlig tid inför en situation där det kommer att vara pressat. Rekryteringsbehovet kommer troligen att vara större än vad man kommer att lyckas med alla gånger. Det kommer att vara en pressad myndighet under lång tid framöver.

Även på detta område har vi diskuterat hur vi ska underlätta. Vi är av naturliga skäl oftast inriktade på de grövsta våldsverkarna och de värsta brotten. Men de flesta som sitter hör inte till dem som har mördat eller begått grova våldtäkter, utan de flesta är något annat. Trygghetsberedningen, som leddes av Henrik Vinge, föreslog också ökade möjligheter att avtjäna straffet med fotboja i de fall det är lämpligt. Är det här något, herr talman, som regeringen kommer att överväga att gå vidare med?

Anf. 122 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik:

Herr talman! Vi överväger naturligtvis noggrant Trygghetsberedningens förslag. Beredningen leddes, helt riktigt, av Henrik Vinge från Sverigedemokraterna. Det kom fram en lång rad mycket gediget underbyggda förslag – dessutom i stor partipolitisk enighet. Det är klart att vi överväger de förslagen mycket noggrant.

En viktig utgångspunkt har varit att den typen av exempelvis elektronisk övervakning och fotboja förvisso skulle kunna användas i flera fall men inte i sådana fall när det till exempel handlar om brott där det skulle vara stötande att använda den typen av påföljd – typiskt sett brott som riktas mot person.

Vi är öppna för detta, och det ingår i en del av den helhet som vi nu arbetar med vad gäller påföljderna och Kriminalvårdens framtid.

Jag vet inte om vi kommer att ha fler utbyten före jul, och låt mig därför få säga ett stort tack för alla meningsfulla meningsutbyten med Rasmus Ling. Likväl måste jag ändå göra en reflektion om det så kallade alternativet till det som vi fyra partier för fram i dagens debatt. Det gäller några saker som jag tar med mig härifrån i dag.

En sådan är Socialdemokraternas besked att man inte har ett samlat alternativ bakom sig utan bara argumenterar som ett parti. Det kanske håller några månader till, men jag tror inte att det kommer att hålla så mycket längre. När det kommer till kritan måste man få ihop detta. Jag vet att det fanns olika uppfattningar om man skulle gå in i arbetet med olika syn på vilka ekonomiska ramverk som ska gälla. 200 miljarder är inga småpengar. Antingen köper inte Socialdemokraterna detta när det kommer till kritan, och då ska 200 miljarder av Rasmus Lings budget bort. Är det då rättsväsendet som ska ta den smällen? Eller så får Socialdemokraterna ge med sig, och då kommer skuldsättningen att öka. Då kommer skattebetalarnas pengar att gå till räntor på lån i stället för till rättsväsendet. Det

ska bli en intressant och utomordentligt central debatt att fortsätta framöver.

Sedan är det ett faktum att Socialdemokraterna röstar på våra förslag eftersom vi lägger dem på bordet, men i 70 procent av fallen säger Vänsterpartiet nej och i 60 procent av fallen säger Rasmus Ling nej. Hur ni ska få ihop det politiska innehållet återstår också att se, men det får vi ta på det nya året.

Tack för i år och på återseende!
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 december.)

§ 10 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU2
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
(prop. 2024/25:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 123 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Vi ska nu debattera socialförsäkringsutskottets betänkande SfU2. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet om ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Betänkandet omfattar en rad förmåner som är riktade till våra pensionärer, exempelvis garantipensionen, efterlevandepensioner till vuxna, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och inkomstpensionstillägget. Det är delar som kompletterar den allmänna pensionen för många pensionärer.

För oss sverigedemokrater är det grundläggande att Sverige ska ha en trygg välfärd för sina medborgare och att det finns ett gott skyddsnät. De som har arbetat, bidragit till vår välfärd och byggt upp vårt samhälle ska behandlas med stor respekt och tacksamhet. Svenska pensionärer förtjänar en pension som gör det möjligt att leva ett gott liv på äldre dagar. Det är viktigt att pensionärer kan känna att det finns en ekonomisk trygghet på ålderns höst.

Herr talman! Vårt att notera i det som nämns i betänkandet är att av Sveriges 2,3 miljoner pensionärer är det cirka 71 procent som mottar någon av utgiftsområdets förmåner. Regeringen bedömer att förmånerna inom utgiftsområdet uppfyller målet om att de ska bidra till en god ekonomisk standard för pensionärer. Förmånerna har en påtaglig effekt för att minska andelen pensionärer som är ekonomiskt utsatta.

Det är tydligt att dessa förmåner bidrar till en ökad och god ekonomisk standard för pensionärer med små marginaler. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard hade varit mer än dubbelt så stor om dessa pensionärer inte hade fått ta del av någon av utgiftsområdets förmåner. Andelen pensionärer med låg ekonomisk standard hade då varit 22 procent i stället för dagens 9 procent. Förra året låg siffran på 12 procent, och det visar att förmånerna gör skillnad och att andelen har minskat från föregående år, vilket är positivt.

Herr talman! Vi har ett stabilt pensionssystem i Sverige. Enligt rankningar ligger vårt pensionssystem bland de tio bästa i världen. Dock finns det oroande tendenser att det svenska pensionssystemet tappar mark, och i en nordisk jämförelse ligger Sverige sist enligt internationell rankning. Vi måste vara rädda om och måna om vårt pensionssystem, som har präglats av stabilitet och trygghet genom åren. Vi har ett bra system, men det finns brister. Och det finns goda förutsättningar att göra förbättringar inom pensionssystemet. Man kan även konstatera att pensionssystemen runt om i världen är under stor press på grund av den ihållande inflationen, de stigande räntorna och den geopolitiska osäkerhet som råder.

Herr talman! Sverigedemokraterna och regeringen lägger stort fokus på att bekämpa bidragsbrott och stoppa felaktiga utbetalningar. Den organiserade brottsligheten och deras stöder ur välfärdssystemen är ett allvarligt hot mot samhället.

Välfärdens medel ska gå till angelägna reformer och till de människor som är i behov av ekonomiskt stöd. Oavsett vilken förmån det gäller är det viktigt att säkerställa att mottagaren är den riktiga. Om skattepengar går till att finansiera kriminella skadas legitimiteten och förtroendet för den skattefinansierade välfärden, och det skadar även allmänhetens tilltro till politiken och våra välfärdssystem. Pensionsmyndigheten får ett ökat anslag med 20 miljoner för att bekämpa bidragsbrott och stoppa felaktiga utbetalningar.

Herr talman! Det är glädjande att sedan en tid tillbaka är alla partier i Sveriges riksdag en del av den nya Pensionsgruppen. Det finns principer som den nya Pensionsgruppen ska arbeta vidare med, till exempel livsinkomstprincipen. Pensionen ska bli en avspiegling av arbetslivet, och respektavståndet ska värnas.

Det måste vara en skillnad i pension mellan den som har jobbat hela livet och den som inte har jobbat alls. Det avståndet har minskat betydligt de senaste åren. Inkomstpensionen ökar med 4 procent 2025, och garantipensionen ökar med 2,6 procent.

Under åren med inflation höjdes garantipensionen med 8,7 procent 2023 och 9,1 procent 2024. Motsvarande höjningar för intjänad pension var 3 procent 2023 och 1 procent 2024. Det här bidrog till att respektavståndet minskade. När avstånd minskar eller helt och hållet försvinner undermineras det som är själva grunden inte bara för våra pensioner utan för hela vårt välfärdssystem. Det måste löna sig att arbeta utifrån sin egen förmåga och på det viset finansiera de offentliga åtagandena.

Samtliga riksdagspartier har ställt sig positiva till en gas i pensionssystemet, det vill säga att överskottet i pensionssystemet ska ge högre pensioner. Den frågan ligger i Pensionsgruppen, och jag hoppas att man kan komma överens om hur man ska utforma ett sådant förslag.

Det finns en förväntan från många intresseorganisationer och medborgare att en gas i systemet kommer på plats. Pensionsgruppen har ett gediget arbete framför sig.

Det ska medges att Sverigedemokraterna har gett kritik mot att Pensionsgruppen inte har levererat så mycket genom åren, förutom en höjd riktålder. Men det är en annan konstellation i dag. Historiskt sett har det varit långa ledtider i gruppen. Vi ska också vara väl medvetna om att politik kan ta tid. Men jag är optimistisk och tror och hoppas att Pensionsgruppen inom en snar framtid kommer att leverera gynnsamma förslag för våra pensionärer.

Anf. 124 MAGNUS RESARE (M):

Herr talman! Jag hade det bra när jag växte upp. Jag gick i en skattefinansierad skola. Vi hade skattefinansierad sjukvård den dagen jag behövde vård, och vi hade skattefinansierade fotbollsplaner så att jag kunde spela fotboll med mina kompisar efter skolan när jag ville det.

Skattepengarna som finansierade allt det här kom från många av dagens pensionärer, som då arbetade. Jag är mycket tacksam för att de arbetade och betalade skatt så att jag kunde få en så bra uppväxt som jag fick i Sverige.

Därför är det viktigt för mig att göra vad jag kan här i riksdagen för att göra vardagen bättre för dem som gjorde mitt liv bra när jag växte upp, alltså dagens pensionärer. Det jobbar jag för varje dag här.

Moderat pensionspolitik handlar om att det ska löna sig att ha arbetat. Det är därför glädjande att inkomstpensionen höjs med cirka 4 procent nästa år, vilket är den högsta höjningen på nio år. Vi fortsätter också att sänka skatten för Sveriges pensionärer, precis som vi gjorde förra året.

Vi gör det här därför att vi tycker att de som har jobbat och byggt Sverige ska ha det bra också som pensionärer och att Sverige ska kunna erbjuda sina tjänare en god ålderdom.

Herr talman! Vi behöver dock vara vaksamma på den kraftiga ökningen av andelen pensionärer som omfattas av garantipension. På bara några år har andelen pensionärer som får något pensionsrelaterat bidrag ökat från 30 procent till 70 procent. Det här beror delvis på att garantipensionen ökat kraftigt de senaste åren i och med att den höjs med prisbasbeloppet, men det har medfört att respektavståndet har minskat. För vissa yrkesgrupper lönar det sig nu inte alls att ha jobbat ett helt yrkesliv.

Det här tycker inte vi moderater är särskilt rättvist. Vi värnar livsinkomstprincipen – att den som har arbetat och slitit ett helt yrkesliv ska få en högre pension än den som inte har arbetat. Därför behöver respektavståndet återupprättas.

Samtidigt ser vi att fler och fler pensionärer vill återgå till arbete. Antalet jobbonärer, alltså personer som kombinerar pensionen med att gå till ett jobb, ökar stadigt. Det är därför bra att den moderatledda regeringen gör det möjligt att från och med den 1 januari pausa uttag av tjänstepensionen. Det gör att man inte behöver skatta bort hela sin tjänstepension utan kan ta en paus och sedan ta tillbaka den när man återgår i full pension.

Det är också bra att regeringen fortsätter att låta det vara mer lönsamt att jobba för den som fyllt 67. Jag tycker att det är på tiden att vi börjar se människor i pensionsåldern som den tillgång de faktiskt är.

Pensionärer som återgår i arbete kan bidra både genom sitt eget arbete och genom att vara läromästare åt yngre som vill in i jobb. Vi har i dag hundratusentals människor som står utanför arbetsmarknaden, och jag tror att många av dem skulle få lättare att komma in om de blev upptränade av pensionärer som går tillbaka och hjälper till.

Herr talman! Den moderatledda regeringen arbetar på flera sätt för att få ordning på Sverige. Det handlar om att stärka arbetslinjen så att det lönar sig mer både att arbeta och att ha arbetat. Men det handlar också om att öka tryggheten genom att lägga om migrationspolitiken och kriminalpolitiken i vårt land. Att vi skapar trygghet är en viktig fråga för våra äldre. Alla äldre i det här landet ska kunna känna sig trygga.

Samtidigt ser vi att rånen av men också otryggheten bland äldre ökar lavinartat. Inte sällan är det personer med utländskt medborgarskap som döms för de här brotten. Därför ser vi nu till att fler utländska medborgare som begår den här typen av brott ska utvisas.

På tal om migration arbetar vi också för kvalificering till välfärden så att nyanlända och icke-medborgare inte får tillgång till hela välfärdssystemet direkt när de kommer till Sverige. Det är rättvist att flyktingar numera inte längre kan få hel garantipension direkt när de kommer till Sverige utan att ha jobbat en dag. Arbetslinjen ska vara stark i det svenska pensionssystemet. Svensk pension ska utbetalas till dem som har arbetat i det här landet och byggt det här landet.

För att återgå till ämnet för debatten är jag stolt över regeringens arbete för de svenska pensionärerna. Jag är också glad att människor i det här landet blir äldre och äldre och lever friskare och friskare också som pensionärer. Sverige ska vara världens bästa land att leva i, och det ska vara världens bästa land att vara pensionär i. Genom god och klok politik som stärker arbetslinjen ser vi moderater till att det finns pengar till pensioner och till pensionärer.

Jag är också glad att vår moderata äldre- och socialförsäkringsminister nu har samlat riksdagens alla partier i Pensionsgruppen. Det möjliggör stabila pensionsöverenskommelser över tid med bred demokratisk förankring. Det är viktigt.

Avslutningsvis vill jag nämna de så kallade 57:orna, alltså de personer som den socialdemokratiska regeringen svek med en straffskatt. Vi har i år betalat ut runt 3 miljarder kronor i kompensation till den här gruppen. Det gjorde vi för att det var det rättvisa att göra, så nu har vi rättat till ytterligare ett av den föregående regeringens misstag.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 december.)

§ 11 Migration

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU4
Utgiftsområde 8 Migration (prop. 2024/25:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 125 VIKTOR WÄRNICK (M):

Herr talman! Vi är nu inne i andra halvlek av mandatperioden, och den moderatledda regeringens paradigmskifte inom migrationspolitiken genomförs i ett högt tempo.

Vi i samarbetspartierna bedriver ett gediget reformarbete där vi lägger om migrationspolitiken på mycket bred front. De reformer vi arbetar med inkluderar allt från att minska pullfaktorerna eller tilldragandefaktorerna till Sverige genom att bland annat införa kvalificering till välfärden för nyanlända och icke-medborgare till att skärpa kraven för att erhålla svenskt medborgarskap, ett stärkt återvändandearbete genom bland annat fler inre utlänningskontroller, inrättande av återvändandecenter för att minska skuggsamhället samt villkorat bistånd för att länder i högre utsträckning ska ta emot egna medborgare som fått nej på sin asylansökan i Sverige.

Den moderatledda regeringens arbete ger resultat. Antalet personer som söker asyl i Sverige fortsätter att minska. År 2023 minskade antalet asylsökande med ungefär 25 procent jämfört med 2022, och hittills i år har antalet asylsökande minskat med ytterligare ungefär 25 procent. Migrationsverket beräknar att antalet asylsökande i år kommer att vara färre än 10 000 personer, att jämföra med över 160 000 asylsökande år 2015. År 2023 var antalet som beviljades asylrelaterade uppehållstillstånd, det vill säga asylsökande och anhängiga till personer som fått asyl, det lägsta under hela 2000-talet. I år har det fortsatt att minska. Det spelar roll vem som styr Sverige.

Att stifta lagar i vårt land tar tid och går ibland frustrerande långsamt, särskilt när man som vi moderater vill genomföra politiken så snart det bara går. Men nu börjar de utredningar som regeringen tillsatt presenteras, vilket innebär att tempot i reformarbetet kommer att skruvas upp väsentligt framöver. Det är bra och viktigt.

Under 2025 effektiviserar vi såväl mottagandet av asylsökande som återvändandet för dem som fått nej på sin asylansökan. Den 1 mars träder en ny lag i kraft för att fler asylsökande ska bo på Migrationsverkets mottagningscenter under hela asyprocessen. De som får ja ska sedan integreras i samhället medan de som får nej ska flytta till Migrationsverkets återvändandecenter för att påbörja sin hemresa. Så säkerställer vi att färre människor försvinner in i skuggsamhället, där de riskerar att fara illa, utnyttjas och i värsta fall radikaliseras.

Vi vidtar åtgärder för att komma till rätta med skuggsamhället och tillför polisen medel och verktyg för att utöka de inre utlänningskontrollerna. Vi fortsätter bygga ut antalet förvaringsplatser. Vi utökar användandet av biometri för att öka kontrollen över vilka

som befinner sig i Sverige. Dessutom förstärker vi Migrationsverkets arbete med återkallelser av uppehållstillstånd. Detta är ett mycket viktigt arbete som inte fick något fokus av den socialdemokratiska regeringen.

Under S-regeringens åtta år vid makten gav den inte Migrationsverket några mål, uppdrag eller återrapporteringskrav rörande återkallelser. Detta har bland annat lett till att hundratals miljoner kronor av skattebetalarnas pengar har försvunnit när bidrag fortsatt att betalas ut till personer som har fått eller borde ha fått sitt uppehållstillstånd återkallat. Sedan den moderatledda regeringen tillträdde har Migrationsverket fått i uppdrag att prioritera återkallelsearbetet, och detta har bland annat resulterat i en ny organisation med avdelningar som enbart hanterar återkallelser. Nu förstärker vi det viktiga arbetet för att få ordning på migrationen.

Vi vidtar även åtgärder för att öka den frivilliga återvandringen. De människor som känner att de inte integrerats i Sverige och vill återvända till sitt hemland ska få bättre förutsättningar att frivilligt göra det.

Herr talman! Vi moderater är tillsammans med våra vänner i samarbetspartierna överens om att invandringen till Sverige behöver minska om vi ska klara integrationen och minska utanförskapet. Det är långt ifrån vad man kan säga om den samlade oppositionen. S, V, C och MP är nästan inte överens om någonting över huvud taget – särskilt inte när det gäller migrationspolitiken.

Socialdemokraterna tar alla tillfällen i akt att basunera ut att de vill ha en stram migrationspolitik, och de påstår att de i eventuella kommande förhandlingar med andra partier kommer att ha röda linjer när det gäller att frånga den strama inriktningen för migrationspolitiken. Hur detta ska gå till är en mycket intressant fråga givet att deras kompanjoner ingångar och krav vid en sådan förhandling ser mycket annorlunda ut.

För att exemplifiera: Vänsterpartiet vill återgå till migrationslagstiftningen som den såg ut före 2015, som bidrog till att över 160 000 personer ansökte om asyl i Sverige under ett och samma år. De vill dessutom införa en amnesti för de utlänningar som inte följt lagakraftvunna beslut om att lämna landet, det vill säga de som olagligt befinner sig här i Sverige.

Men för Vänsterpartiet räcker det inte med att öka invandringen till Sverige. De vill även öka invandringen till Europeiska unionen genom att bland annat öka antalet kvotflyktingar. I år tar EU emot ungefär 15 000 kvotflyktingar. Vänsterpartiet drömmer om att EU ska ta emot minst en halv miljon kvotflyktingar per år. Vänsterns migrationspolitik är totalt verklighetsfrånvärd – och detta är enligt de opinionsmätningar som finns Socialdemokraternas största samarbetsparti.

Miljöpartiet vill återgå till det tidigare generösare målet för migrationen, som riksdagen för ett år sedan ersatte med ett restriktivt mål. De vill återinföra användningen av permanenta uppehållstillstånd och göra det enklare att bli medborgare i Sverige.

Centerpartiet vill återgå till det otroligt generösa regelverket för lågkvalificerad arbetskraftsinvandring,

som gör att människor kommer från andra sidan jorden för att utföra enklare jobb i Sverige samtidigt som vi här i landet har närmare en halv miljon arbetslösa som behöver komma i arbete.

Herr talman! I september i år rapporterade Dagens Nyheter en genomgång av hur oppositionen röstar i migrationspolitiken. Genomgången visar på en gigantisk splittring mellan oppositionspartierna. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har röstat med regeringen mindre än en gång av tio. Centerpartiet har bara röstat med regeringen sex gånger av tio.

Det är lätt för Socialdemokraterna att rösta ja till den strama migrationspolitik som den moderatledda regeringen lägger fram, men att lägga fram samma politik själva, tillsammans med Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet, är en omöjlig uppgift. Att dessa partier skulle gå med på en stram migrationspolitik är en socialdemokratisk illusion som aldrig kommer att infrias. Detta är viktig konsumentupplysning till väljarna inför valet 2026.

Man kan också blicka tillbaka till tiden då Socialdemokraterna faktiskt satt i regering. Då röstade man vid 20 unika tillfällen bara under åren 2017–2022 ja till en mer generös migrationspolitik eller nej till en mer restriktiv migrationspolitik. Det går inte att bedriva en stram migrationspolitik tillsammans med Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Det är en omöjlighet.

Så till alla som vill ha en stram invandringspolitik, vilket vi vet är en betydande majoritet av svenska folket, vill jag säga: Låt er inte luras av Socialdemokraternas så kallade röda linjer inom migrationspolitiken!

Vi har sett det förr. Socialdemokraterna böjer sig alltid för sina samarbetspartners krav när det väl kommer till kritan. Regeringsmakten är viktigare än allt annat för Socialdemokraterna – sakfrågorna kommer i andra hand. Den enda garanten för att Sverige ska ha en stram migrationspolitik som möjliggör att vi klarar integrationen är en moderatledd regering som sätter sakfrågorna i första rummet.

Herr talman! Jag vill självklart yrka bifall till utskottets förslag, det vill säga regeringens förslag avseende utgiftsområde 8. Nu fortsätter arbetet med att göra Sverige rikare och tryggare.

(Applåder)

I detta anförande instämde Caroline Högström (M).

Anf. 126 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! År 2021 tog talibanerna tillbaka makten i Afghanistan. I Sverige fanns redan då många flyktingar från Afghanistan, liksom personer med ursprung i Afghanistan som under många år varit flyktingar i grannländer som Iran och sedan flytt till Sverige, inte minst 2015.

Efter att talibanerna tagit över makten fortsatte Migrationsverket och migrationsdomstolarna under lång tid att utvisa också kvinnor till talibanernas Afghanistan. I vissa fall gjorde man det med motiveringen att det inte var farligt för kvinnor att vara i Afghanistan

om de anpassade sig till landets seder och bruk, det vill säga till talibanernas fruktansvärda förtryck.

Sedan kom ett beslut om att ingen kvinna skulle utvisas till Afghanistan. Beslutet fattades av Migrationsverket. Över en natt gick Afghanistan från att vara ett land dit Sverige utvisade kvinnor till ett land dit ingen kvinna utvisades. Bara kort tid innan Migrationsverket ändrade sig fanns det alltså kvinnor som fått nej, och sedan blev det ja.

Detta är, tycker jag, ett av de tydligaste exemplen på när rättssäkerheten brister och mantrat om att ett nej är ett nej inte längre är sant; över en natt blev nej till ja.

Vi är oeniga om mycket, men jag vill fråga Viktor Wärnick: Tycker han att rättssäkerheten i asylprocessen behöver stärkas?

Anf. 127 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det alltid finns skäl att bejaka rättssäkerheten och se till att den blir bättre och håller kvalitet – självklart är det på det sättet.

Men jag är också för en ordnad migrationspolitik, där myndigheterna – Migrationsverket – och domstolarna står för rättstillämpningen, och det alltså inte är riksdagens uppgift att avgöra enskilda fall eller avgöra om en person uppfyller kraven för att beviljas skyddsstatus och uppehållstillstånd. Jag tycker att det är en viktig princip att politiken inte dömer i enskilda fall.

Med detta sagt vill jag också säga att det vid reglerad invandring ju är så att omständigheter kan förändras och bedömningar ändras. Men den som söker asyl i Sverige har rätt att vid ett flertal tillfällen få sin sak prövad i olika instanser, till exempel vid ett avslag. Den ordningen är viktigt att värna.

Det finns anledning att hålla ett öga på rättssäkerheten och på tillämpningen, men vi kommer inte att gå med på att peka ut enskilda fall eller områden och gå in och göra avdömningar om Migrationsverkets och domstolarnas bedömningar i de ärendena.

(Applåder)

Anf. 128 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Då undrar jag varför Moderaterna strök ordet rättssäkerhet i Migrationsverkets regleringsbrev – om man tycker att detta alltid är viktigt. Varför tog man helt bort det ordet i uppdraget som man gav till Migrationsverket?

Herr talman! Svaret från Viktor Wärnick väcker ändå en del ytterligare frågor. Han säger att han inte tänker gå med på att här i riksdagen peka ut vissa grupper eller fall där Migrationsverket ska agera på ett visst sätt. Det är väldigt intressant. Jag fick nämligen så sent som i går ett svar från migrationsministern på en fråga. Han sa att regeringen ska förhindra att Migrationsverket fattar beslut i medborgarskapsärenden i enlighet med nuvarande lagstiftning. Medborgarskapsärenden är ju enskilda fall.

Detta, herr talman, är mycket oroväckande. Jag önskar att regeringen hade avhållit sig från att gå in och

peka på att Migrationsverket ska förhindras att fatta beslut i enskilda fall, mer konsekvent, så att säga. (Applåder)

Anf. 129 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi värnar principen om att det är vi som lagstiftare som stiftar lag men att det inte är vi som ska sköta rättstillämpningen. Det ska göras av våra myndigheter och av våra domstolar. Det hoppas jag att också Miljöpartiet står bakom – det vet jag att Miljöpartiet i grunden står bakom.

Problemet är bara att Miljöpartiets sju år i regeringsställning innebar en rättsosäkerhet på många plan, med olika typer av särlagstiftningar. Gymnasielagen är ett exempel. Den var ett haveri från början till slut. Miljöpartiet ville i sin stora iver peka ut en särskild grupp som särskilt ömmande. Det var en amnesti för en särskild grupp. Sådant ska vi inte syssla med i svensk migrationspolitik.

Vi ska stifta lag. Vi ska uppställa det som kallas för rekvisit, alltså vad som krävs för att någon ska anses vara skyddsbehövande. Den som inte är skyddsbehövande ska lämna landet. Rättssäkerheten finns, grundläggande, för alla myndigheter och för domstolarna att följa. Det följer av svensk grundlag. Det följer av förvaltningslag. Detta finns alltid med. Självklart är det på det sättet.

Vad gäller medborgarskapslagstiftningen kan man konstatera att Miljöpartiet nu har motsatt sig varje steg när det gäller att se till att skärpa den. Det handlar till exempel om att se till att den som är barn eller ung och som har gjort en anmälan om medborgarskap inte ska kunna få det per automatik. Att man får det per automatik även om man är en brottsling ska vi alltså inte hålla kvar vid. Detta har vi ändrat den 1 oktober, och Miljöpartiet röstade nej till den lagstiftningen.

Vi kommer att fortsätta reformera medborgarskapslagstiftningen. Vi, samarbetspartierna tillsammans, har meddelat att det är viktigt att vi nu också försöker få ordning på hanteringen av medborgarskapsärenden. Det finns anledning att se över detta så att vi slutar strössla med medborgarskap till dess att vi har reformerat systemet.

(Applåder)

Anf. 130 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag vill ta upp tre delar i den socialdemokratiska migrationspolitiken.

Den första delen handlar om att stärka fokuset på återvändande. Ett nej ska vara ett nej, och ett ja ska vara ett ja. De som har rätt att stanna ska få stöd och hjälp att integreras. Därför är det viktigt att vi värnar intentionerna i bosättningslagen. Det är också viktigt att vi ställer språkrav för att man ska få ett permanent uppehållstillstånd.

Att ett nej ska vara ett nej innebär också att återvändandeverksamheten behöver ha tydliga mål. Vi vill att fler uppföljbara mål ska finnas för Migrationsverket och andra myndigheter att arbeta mot. Vi tycker att det

är olyckligt att regeringen och Sverigedemokraterna går fram med stora satsningar på återvandring som kostar mer än vad de smakar. Vi menar att de resurserna skulle kunna läggas på återvändandeverksamhet i stället.

Den andra delen hänger samman med återvändandet. Det handlar om EBO. Att avskaffa EBO är en viktig fråga för Socialdemokraterna och har varit så under väldigt många år. Tyvärr har det varit svårt att nå framgång med detta eftersom vi har haft en stor majoritet, dominerad av högern, i riksdagen som har satt stopp för våra försök till detta. Vi nådde viss framgång förra mandatperioden genom att vissa socialt eftersatta områden kunde undantas från EBO. Men för oss har det hela tiden varit ett prioriterat mål att avskaffa EBO.

Regeringens förslag, som ska debatteras här inom en snar framtid, är bra. Men vi menar att det inte går tillräckligt långt. Vi önskar att man hade gått ännu längre. Vi kommer att fortsätta kämpa för att EBO till slut ska avskaffas – på riktigt.

Den sista delen handlar om arbetskraftsinvandringen. För oss är en behovsprövad arbetskraftsinvandring den enda egentliga lösningen på frågan om att få rätt arbetskraft på rätt plats i Sverige. I våra ögon är en behovsprövad arbetskraftsinvandring det enda sättet att fullständigt få ordning och reda i migrationspolitiken.

Fram till att vi kan få en sådan behovsprövning på plats behöver vi göra mer för att försöka hantera den situation som är nu med försörjningskrav. Därför tycker vi att man ska utreda om det kan göras dispositivt. Med en sådan ordning skulle vi trycka ut mer makt till parterna. De skulle då få ett stort utrymme att lokalt ge förutsättningar och möjligheter till sjysta arbeten och bra täckning av det kompetensbehov som företagen har. Det skulle helt enkelt stärka den svenska modellen.

I linje med detta vill vi höja sanktionsavgifterna för de arbetsgivare som missbrukar systemet och som missköter sig. Det ska kosta att utnyttja utsatta människor.

Vi ser också att det finns ett stort behov av att stärka arbetet med kontrollerna av A 1-intyg, herr talman. Dessa intyg reglerar inbetalningar av sociala avgifter, så detta är en nyckelfråga för att komma till rätta med löne- och villkorsdumpningen på svensk arbetsmarknad. Utstationerad arbetskraft får aldrig konkurrera ut sjysta villkor på svensk arbetsmarknad. I Sverige ska alla jobb vara sjysta jobb, och alla arbetstagare har rättigheter och skyldigheter som ska uppfyllas.

Försäkringskassan bör få ett mycket tydligare uppdrag i denna del. Och Arbetsmiljöverkets utstationeringsregister bör synkas bättre med Försäkringskassan.

Herr talman! För Socialdemokraterna är en långsiktigt hållbar migrationspolitik av stor vikt. Det handlar för oss om att föra en stram politik där integrationen fungerar, där arbetsmarknaden bevaras och där människor får en ärlig chans att komma in och etablera sig i landet om de har rätt att vara här.

Har de inte rätt att vara här ska de såklart lämna landet. Arbetstagare, både svenska och utländska, ska jobba med sjysta villkor och sjysta löner. Företagen ska få sitt behov av personal tillgodosett, och alla ska veta att konkurrensen sker på rättvisa och sjysta villkor.

Jag vill avsluta med att meddela att vi står bakom vårt särskilda yttrande.

Anf. 131 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna påstår sig ofta stå bakom en stram migrationspolitik. Man talar nogsnamt om röda linjer gentemot sina tilltänkta regeringspartner – V, MP och C. Med Socialdemokraterna kommer minsann ingen ökning av invandringen att tillåtas – det vill man berätta.

Problemet är bara att det inte är särskilt trovärdigt. Socialdemokrater har visat detta förr och kommer att visa det igen. Regeringsmakten är viktigast av allt. Sakfrågorna kommer i andra hand.

Vänsterpartiet vill som sagt att Sverige ska återgå till den migrationslagstiftning som gällde före asylkrisen 2015 och som bidrog till att över 160 000 personer det året sökte asyl här. Man vill dessutom genomföra en amnesti för alla som olagligen gömt sig här tillräckligt länge. Vänsterpartiet är Socialdemokraternas största samarbetsparti i en framtida socialistisk regering.

Miljöpartiet vill bland annat se en generösare migrationspolitik och en återgång till användning av permanenta uppehållstillstånd i stället för tidsbegränsade, och man vill sänka kraven för att erhålla medborgarskap.

Centerpartiet är inte heller ett särskilt stramt parti när det kommer till migrationspolitiken – tvärtom.

Det är dessa partier som Socialdemokraterna ska regeringssamarbeta med om olyckan skulle vara framme efter nästa val. Tror Socialdemokraterna att svenska folket går på partiets tal om så kallade röda linjer inom migrationspolitiken?

Anf. 132 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Kan Viktor Wærnick nämna vem det är som har talat om röda linjer inom migrationspolitiken?

Anf. 133 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Den som har nämnt detta är den person som har haft att som det heter reformera Socialdemokraternas migrationspolitik, nämligen Lawen Redar. I *Ekots lördagsintervju* var hon mycket tydlig med att det inte ska tillåtas att man går i någon mer generös riktning vad gäller migrationspolitiken. Det är en socialdemokratisk röd linje.

Det är därför det är så viktigt att ställa frågor om den här röda linjen. Jag förstår att Socialdemokraterna tycker att detta är lite jobbigt och lite tjatigt att höra, men det är relevant, för det har betydelse. Vi behöver få veta vad detta innebär. Väljarna behöver få veta om Socialdemokraterna själva tror att de här röda linjerna

över huvud taget kommer att gå att hålla när man står där och är snubblande nära att – om olyckan skulle vara framme – få tillträda Rosenbad igen.

Frågan till Ola Möller och Socialdemokraterna kvarstår: Tror Socialdemokraterna att svenska folket går på detta med partiets röda linjer?
(Applåder)

Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Viktor Wärnick för förtydligandet – jag var inte säker på vad han syftade på.

Lawen Redar har lett en arbetsgrupp i partiet. Den som tecknar firma för partiet är ju Magdalena Andersson. Det är henne man ska lyssna på – och Anders Ygeman, som är migrationspolitisk talesperson.

”Går på”? För oss är det självklart att vi ska ha en stram migrationspolitik så länge vi behöver ha det, och det ser ut som att vi kommer att behöva det under över-skådlig framtid. Att vi kan nå framgång i att få ihop en stramare migrationspolitik visade vi till exempel i Migrationskommittén under förra mandatperioden. Det var vi som lade om migrationspolitiken efter Moderaternas liberalisering av den. Vi har ju visat att vi kan göra det.

Däremot är vi inte beredda att kringgå vissa andra saker. Vi är inte beredda att dra tillbaka gynnande förvaltningsbeslut, det vill säga dra in folks permanenta uppehållstillstånd, eller göra dumma saker som utredaren sågar kring det här med återvandring och sådana saker. Den typen av åtgärder, som är ineffektiva och bryter mot svensk rättstradition, är vi inte beredda att pröva. Det är ju inte stram migrationspolitik; det är korkad migrationspolitik. Men för oss är det självklart att vi inte tänker släppa till så att vi får ett haveri likt det alliansregeringen såg till att landet fick.

Viktor Wärnick oroar sig starkt för vem vi ska samarbeta med. Men i Viktor Wärnicks regeringsunderlag är det bara två partier kvar, som det ser ut nu. Han pratar om sitt partis största samarbetsparti. Moderaterna kanske borde titta på sitt minsta samarbetsparti. Som det ser ut nu kommer Viktor Wärnick att stå här med 40 procent av väljarstödet bakom sig, om opinionsmätningarna håller i sig. Om Viktor Wärnick hade oroat sig mer för sitt eget regeringsunderlag tror jag att det hade gynnat honom.

Anf. 135 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)
replik:

Herr talman! Jag antar att jag får göra Ola Möller lite besviken. Vi är nog ett parti som kommer att dyka upp i den här riksdagen även efter nästa riksdagsval. Man ska inte stirra stint på alla opinionsundersökningar.

Jag vill nog tycka att det är lite anmärkningsvärt att den som är talesperson i den här debatten, den huvuddebatt vi har om migrationen, inte vill uttala sig om eller reflektera över vare sig Socialdemokraternas bakgrund i frågan eller framtiden. Vi är nog ganska många som lyssnade till den lördagsintervju som Ola Möller inte verkar ha lyssnat till där Lawen Redar uttryckte

ganska mycket utifrån en rapport. Jag vill citera henne. Hon säger att Socialdemokraterna under sin regeringsperiod röstade fel. I rapporten lyfter man till partiledningen att det är ett akut läge. I samma intervju säger Lawen Redar också att hon ger stöd till regeringens åtstramningar av migrationspolitiken.

Ola Möller brukar i sina anföranden – det var dock inte så i dag – säga att Socialdemokraterna startade omsvängningen och lade grunden till att migrationspolitiken i Sverige är bra. Det är ju då väldigt konstigt att den interna rapporten visar och säger något annat och att talespersonen i den här lördagsintervjun kommer till en helt annan slutsats.

Jag skulle nog vilja att Ola Möller trots allt reflekterade över det som Lawen Redar säger: att en stram migrationspolitik behövs från partier som vill samarbeta med Socialdemokraterna och att hon inte håller med de interna kritiker som menar att partiledningens hårdare retorik om invandring är problematisk. Är det så att Ola Möller ser en framtida migrationspolitik som går i Lawen Redars riktning?

Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag fascineras över att vi ska stå och diskutera enskilda rapporter, arbetsgruppers fria tankar och vad Lawen Redar har sagt. Lawen Redar är inte talesperson i de här frågorna. Det är en felaktighet. Det är Anders Ygeman som är talesperson. Jag säger det för riksdagsprotokollets skull.

När det gäller den strama migrationspolitiken är det på det viset att det var vi som svängde om, och det vet Ingemar Kihleström. Det har vi pratat om massor av gånger här inne, så jag tänkte att vi inte behöver upprepa det. Det var också så att det var vi som tillsatte Migrationskommittén, som kom fram till grunden för den politik som inleddes och som kraftigt sänkte asyltalen här i landet. Dessutom har de reformer som gjorts under den första halvan av den här mandatperioden i huvudsak byggt på utredningar som Socialdemokraterna tillsatt. Därför är det röstningsmönster som Viktor Wärnick nämnde i sitt anförande fullt naturligt. Det är klart att vi tycker att den politik som vi själva har tillsatt utredningar för i mångt och mycket är rimlig.

För oss har riktningen varit tydlig. Vi kommer att fortsätta driva en stram migrationspolitik. Jag är helt överens med Lawen där, om det nu är av betydelse vad jag och Lawen Redar har för inbördes uppfattningar när det inte är Lawen Redar som bestämmer om Socialdemokraternas politik. Det gör ju vår partikongress i maj. Efter den partikongressen kan man komma och fråga om riktningen. En underlagsrapport är inte det som avgör politiken. Jag förstår inte riktigt det här fokuset på den rapporten. Vilka beslut i Socialdemokraternas kommittémotion, som utgör den socialdemokratiska migrationspolitiken, är det som Ingemar Kihleström är kritisk mot?

Anf. 137 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)
replik:

Herr talman! Jag tycker ändå att det är lite konstigt att man som talesperson i debatten om migration hävdar att det är någon annan som har ansvaret. När jag står här i kammaren har jag fått förtroendet att uttala mig för partiet.

Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att Ola Möller antyder att den som partiet skickar fram i en lördagsintervju inte för partiets talan. Jag återger vad Lawen Redar kommit fram till i den här rapporten. Man konstaterar att Socialdemokraterna har fört en politik som gått i fel riktning och behöver svänga om. Man har 86 reformförslag. Men Ola Möller avfärdar sin partikamrat genom att säga att det inte är hon som tecknar firma.

Jag kan konstatera att Socialdemokraterna lägger sig kloss an regeringens politik på migrationsområdet. Den stora fråga vi har här är: Vilken kommer riktningen att vara efter valet om det – mot förmodan och mot min egen önskan – skulle bli en socialdemokratisk bas för regeringen? Kommer det, som Lawen säger, att vara röda linjer, så att man måste ställa upp på den stramare migrationspolitiken om man ska samarbeta med Socialdemokraterna?

Låt oss titta på det betänkande vi nu debatterar! Bara inom den fördelning av ekonomiska medel som sker spretar det åt alla håll. Socialdemokraterna lägger sig på öret exakt som regeringen. Centerpartiet har ett antal miljoner mindre. Vänstern och Miljöpartiet har fler. Då är det inte konstigt att vi i debatten undrar: Vilken är riktningen framåt för Socialdemokraterna och för den regeringsbas som Socialdemokraterna ser? Jag tycker fortfarande att detta är relevant. Delar Ola Möller Lawen Redars kritik? Hon säger: Vi hade fel politik förut, och vi behöver förändra den.
(Applåder)

Anf. 138 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Jag har svarat på det här. Lawen Redar tycker någonting i en rapport. Det är väl uppfriskande och bra att vi har en intern politisk debatt. Jag delar uppfattningen att vi ska ha en stram migrationspolitik, och det har jag också gett uttryck för. Om sedan alla Lawen Redars förslag är bra eller dåliga är omöjligt att svara på, eftersom de är så många. Det finns jättemycket bra i den rapporten. Jag förstår faktiskt inte det här.

Vi skickar inte fram folk till lördagsintervjuer. Det är medierna som frågar om man vill ställa upp. Det är inte så att vi bestämmer vem det är som ska sitta i en lördagsintervju. Jag förstår inte riktigt vad det är för bild av medierna som Kihleström har.

I övrigt kan man vara lugn – vi har lagt om migrationspolitiken. Det gjorde vi 2015 med Migrationskommittén. Vi stramade upp den. Asylsökandet sjönk. Vi har tillsatt massor av utredningar som regeringen nu levererat stram politik på, vilket visar att precis det som vi har velat göra har fungerat. Det är vägen framåt som nu är upp till diskussion.

Ska vi hålla på och dra in permanenta uppehållstillstånd? Ska vi slänga ut en massa pengar på dåliga reformer om återvandring? Ska vi syssla med att slänga ut prostituerade, missbrukare och andra ur landet? Det är ju den diskussionen som kommer nu, och det är där det blir intressant.

En stram migrationspolitik är ju inte synonymt med Tidöavtalet. Vi socialdemokrater har väldigt tydligt drivit en stram migrationspolitik sedan 2015, och även tidigare. Många gånger skedde det i samarbete med Moderaterna, innan de tillsammans med Kristdemokraterna lade om den svenska migrationspolitiken så att det totalt havererade när det blev en stor flyktingvåg 2015.

Jag tycker att det är bättre att man tittar på vad vi faktiskt har gjort sedan 2015. Om Lawen Redar är kritisk till det får det stå för henne. Jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna har stramat upp migrationspolitiken i Sverige.

Anf. 139 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! I sitt anförande kritiserade Ola Möller regeringens förslag, eller rättare sagt den utredning vi har tagit emot om en ny mottagningslag angående ett avskaffande av EBO. Kritiken bygger på att Ola Möller – antar jag – inte tycker att förslaget går tillräckligt långt. Det finns fortfarande möjlighet att bo i en egen bostad, även om man kommer att ha närvaroplikt på det boende man blir tilldelad av Migrationsverket. Jag misstänker att det är så man ska uppfatta kritiken.

Det finns en anledning till att vi inte helt har kunnat avskaffa möjligheten att ha ett eget boende i viss mån. Det beror på att det finns EU-rättsliga regler här. Ett beslut om att en person måste vistas på ett visst boende under hela provningstiden räknas som förvar. Det finns tydliga begränsningar av hur medlemsländerna får använda just förvarsinstrumentet när det gäller asylsökande. De EU-rättsliga reglerna kommer bland annat från Socialdemokraterna och deras kompisar i Europaparlamentet och i andra regeringar i EU.

Ola Möller kritiserar vårt förslag för att det inte går tillräckligt långt. Skälet till att det inte kan gå så långt som Ola Möller skulle vilja att det gjorde är de lagförslag på EU-nivå som Socialdemokraterna står bakom.

Kan Ola Möller tillstå att det var ett misstag att driva på för de europeiska regler som omöjliggör de reformer man nu förespråkar?

Anf. 140 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! När det gäller ordet vistas har vi inte sagt att man ska vistas där hela tiden, utan det handlar om var man ska bo. Det handlar om proportionaliteten, huruvida man ska bo själv eller inte, och där är vår uppfattning att man kan gå längre än vad regeringen föreslår i den proposition som kommer att hanteras här.

Socialdemokraterna menar att man i sådana fall kan utmana EU-reglerna. Då får vi väl göra det. Vi får pröva att införa detta och se om vi fälls i EU-domstolen. Det är ingenting som Sverigedemokraterna har

dragit sig för när det gällt exempelvis reduktionsplikt, klimatmål och annat. Jag är därför lite förvånad att Sverigedemokraterna inte tycker att det är rimligt att gå längre och pröva. Om vi då skulle bli tvungna att backa har vi i alla fall försökt.

Vi tycker att det är en destruktiv ordning med EBO och att asylsökande kan välja att bo precis var de vill i landet.

Anf. 141 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att rätta Ola Möller direkt: Nej, det kan man inte. Man kan inte genomföra det Socialdemokraterna föreslår, för det strider mot reglerna om förvar. Det är fullständigt uppenbart för alla som har en grundläggande kunskap om vad dessa regler säger.

Att utmana EU:s regelverk på den här punkten vore bara dumt. Det skulle innebära att våra egna lagar skulle slås ned och att vi sedan måste börja om från början med nya utredningar och nya lagberedningar. Sedan skulle vi behöva göra om regelverket för att det ska stämma med unionens aki. Det vore idiotiskt.

Frågan kvarstår alltså. Ola Möller vägrar att svara på om han tycker att det var ett misstag att på EU-nivå driva igenom de regler som nu gör det han skulle vilja se i Sverige olagligt. Jag tar tystnaden som ett implicit ja – för det var ett misstag, Ola Möller!

För att vara rättvis ska jag dock inte bara klandra Socialdemokraterna. Det är ett faktum att den stora EPP-gruppen har varit precis lika skyldig till detta i Europaparlamentet. Moderaternas och Kristdemokraternas grupp bär alltså precis lika mycket av ansvaret, så jag pekar inte fingret specifikt mot Socialdemokraterna. Jag tror också att de, om du frågade dem, skulle vara eniga om att det faktiskt var ett misstag att ha den typen av begränsningar vad gäller att använda förvar under åren då man utarbetade det gemensamma europeiska asylsystemet. Jag tror att de skulle tillstå det.

Jag ställer frågan igen och ger Ola Möller en chans till. Ola Möller vill att vi i praktiken ska tillämpa förvar på de här personerna, det vill säga att vi ska ha ett anvisat boende där de ska vistas under hela asyltiden. Detta är olagligt i dag. Jag hade önskat att det inte var det, för jag hade gärna använt mig av den typen av regler.

Jag ställer en enkel fråga till Ola Möller, och jag vill ha ett ärligt svar. Var det ett misstag att driva fram reglerna som nu gör de regler Ola Möller själv vill se olagliga? Ja eller nej?

Anf. 142 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Eftersom jag gör en annan tolkning av lagstiftningen och tycker att man kan gå längre är jag inte av uppfattningen att det är ett misstag – inte förrän det i så fall blir klarlagt i en domstol, för då får man ju diskutera det.

Problemet med Ludvig Aspling är att han tror att han är en total uttolkare av all juridik som finns. Det gör han gång på gång, och det visar sig ofta att han har väldigt fel. I detta fall finns det ju såväl EU-länder, till

exempel Danmark, som andra länder, exempelvis Norge, som inte tillåter att asylsökande bor var som helst. Det handlar om att man inte skapar förvar, som Ludvig Aspling var inne på. Det bygger på vistelsefrågan och proportionaliteten.

Grundproblemet för Ludvig Aspling är att han är så säker på sin egen storhet att han alltid gör sig till en total uttolkare av all juridik. Allt som oftast har dock Ludvig Aspling fel, och jag är beredd att gå längre för att se om Ludvig Aspling har rätt eller fel. Men Ludvig Aspling har ju redan löst allting. Han kan allting och är inte beredd att pröva. Detta innebär att vi kommer att ha kvar de problem som EBO faktiskt innebär med ökad segregation, som bygger på de problem vi har i Sverige.

Ludvig Asplings feghet och självgodhet innebär alltså att Sverige även i framtiden kommer att få lida av ett system som inte fungerar.

Anf. 143 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Under de första replikskiftena undrade man ett tag om debatten egentligen handlade om utgiftsområde 8 Migration eller möjligtvis om Lawen Redars interna socialdemokratiska rapport. Jag tänkte ändå ta oss tillbaka till budgetdebatten och ställa en fråga till Ola Möller som handlar om pengar.

Hur långt räcker 71 kronor? Det är en av migrationspolitikens frågor. Just 71 kronor om dagen är nämligen det belopp som asylsökande och ukrainska flyktingar ska leva på under sin första tid i Sverige. Dessa 71 kronor ska räcka till mat, kläder, resor, mediciner, läkarbesök, schampo, hygienprodukter och leksaker till barnen. Jag får inte ens en lunch för 71 kronor här i Stockholm.

Vi i Miljöpartiet har i vårt förslag återigen sagt att nivån måste höjas. Det finns ju en lägstanivå i riksnormen för försörjningsstödet när det gäller vad människor i Sverige ska klara sig på. Vi tycker att dagersättningen för asylsökande och ukrainska flyktingar som inte är folkbokförda inte ska ligga lägre än den miniminivå som har satts.

Jag undrar om Socialdemokraterna håller med om att det inte går att leva på 71 kronor om dagen och varför man då ändå inte har höjt dagersättningen i sin budget.

Anf. 144 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! I takt med att man lägger om migrationspolitiken till att handla om anläggningsboende i stället för om EBO kommer ju dagersättningen att spela ut lite av sin roll som den är i dag. När vi har det nya systemet på plats får vi i så fall se över dagersättningen och se om de 71 kronorna räcker när man har boende, husrum och allting ombesörjt av anläggningsboendena.

Sedan är det en sanning med modifikation att det bara är 71 kronor; jag tror att det gjordes 1 miljon särskilda utbetalningar 2023 just för att människor ansökte om extra pengar till en jacka eller liknande. Det är alltså inte riktigt så enkelt som att det är 71 kronor

om dagen, utan man får stöd till nödvändigheter om man ansöker om det. Sedan kan vi diskutera om det är ett effektivt system att ha en massa ansökningar som ska behandlas och så vidare, men nu är det den ordning vi har.

Vi skulle till exempel gärna diskutera med Moderaterna och se om de skulle vara intresserade av att se över dagersättningen, men grundfrågan är trots allt att behovet av att höja dagersättningen minskar eftersom vi lägger om EBO och tar in människor i anläggningsboenden. Vi vill gärna se utvecklingen i det.

Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag vet att Socialdemokraterna vill ifrån det här med eget boende, men jag tänker att det ändå är det system vi har nu. Även om man skulle genomföra en sådan här reform skulle det antagligen ta ett tag, och jag undrar om inte Socialdemokraterna under den tid som systemet ändå finns kvar skulle kunna vara beredda att erkänna att dagersättningen måste höjas – alldeles oavsett vad Moderaterna tycker i frågan.

Anf. 146 OLA MÖLLER (S) replik:

Herr talman! Tack för att du diskuterar budgeten och inte lördagsintervjuer, Annika Hirvonen!

Det är de facto så att vi tror att det behövs en långsiktighet i det här. Det är inte bra att ha en ryckighet i migrationspolitiken, och det var bland annat därför vi tillsatte Migrationskommittén för att försöka hitta breda överenskommelser här i riksdagen. I grund och botten fick vi också igenom det mesta i den kommittén, och någonstans är det positivt.

Därför menar jag att det hade varit bra om regeringen hade lyft frågan och vi hade kunnat diskutera den, så att vi hade kunnat vara överens om hur vi ska gå vidare. Det skulle inte heller bli bra om man höjde ersättningen ena året och någon sedan sänkte den det andra året, utan det är viktigt med långsiktighet i migrationspolitiken.

Någonstans vill vi se utvecklingen här. Hade vi velat höja dagersättningen hade vi gjort det i vårt budgetförslag, så svaret på Annika Hirvonens fråga är väl egentligen nej.

Anf. 147 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! För någon månad sedan genomförde vårt utskott en resa till Italien för att studera hur det landet arbetar med de frågor vi debatterar här i dag. För många av oss som deltog i resan tror jag att den blev något av en ögonöppnare.

Vi fick till och med lära oss ett ord på italienska: *caporalato*. Enligt en NGO som vi träffade är det ett välorganiserat system för förmedling av illegala migranter som arbetskraft. Italiens jordbrukssektor är i dag en av EU:s mest konkurrenskraftiga, mycket tack vare billig, illegal arbetskraft som befinner sig där och som förmedlas av den berömda italienska maffian.

Jag minns att jag när vi pratade om det här tänkte: ”Vilken tur att vi i Sverige inte har någonting som liknar det här!” Fast det är ju inte riktigt sant. Enligt vissa

beräkningar har Italien ungefär dubbelt så många illegala migranter som Sverige, vilket kanske låter mycket tills man kommer ihåg att Italien också har en befolkning som är totalt sex gånger större än vår. Men till skillnad från i Italien är det inte huvudsakligen maffian utan andra, till stor del även svenska kommuner, som utnyttjar den illegala arbetskraft som finns här.

Vi vet att företag som restauranger, byggarbetsplatser och städfirmor bemannas av personer som inte har rätt att vistas i Sverige. Vi vet också att kommunerna ser mellan fingrarna med att leverantörer som levererar tjänster till dem gör detsamma. Många skrupelfria företagare tänker nog för sig själva: Om Socialdemokraternas partiledare, då Sveriges statsminister, kan utnyttja billig, illegal arbetskraft för städning av sin lyxvilla utan att det får några som helst konsekvenser för henne – ja, varför skulle det inte gå bra för mig att göra samma sak? Fisken ruttar från huvudet, herr talman.

För första gången i Sveriges moderna historia försöker nu regeringen göra upp med detta. Samarbetspartierna angriper frågan systematiskt och ur ett brett perspektiv. De utredningar vi tillsatte under mandatperiodens början börjar nu leverera, och för två veckor sedan fick vi ett nytt lagstiftningspaket som ska hantera just Sveriges version av *caporalato*.

Det blir uppgiftsskyldighet för sex strategiska myndigheter för att upptäcka illegala personer, med undantag för skola, socialtjänst och sjukvård – precis som vi har kommit överens om. Det blir nya regler för inre utlänningskontroller, vilka nu kommer att kunna genomföras underrättelsebaserat. Det är ett viktigt verktyg för att komma åt illegala migranter på arbetsplatser i Sverige.

Det blir nya regler för husrannsakan för att komma åt id-handlingar, som illegala migranter ofta gömmer. Det blir också nya befogenheter för att söka igenom telefoner och hitta andra id-handlingar som migranter ofta gömmer. Det blir en helt ny utlänningsdatabas med fingeravtryck och ansiktsbild på samtliga migranter som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige, och sist men inte minst blir det användning av fingeravtryck i medborgarskapsärenden för att se om de som ansöker om medborgarskap har varit involverade i brott.

Så sent som i dag kom en ny utredning om att förhindra fusk och missbruk av uppehållstillstånd för studier. Där föreslås att vi ska begränsa antalet timmar som studenter får arbeta till 15, vilket naturligtvis vore väldigt bra för att motverka det fenomen som alla vi i utskottet är väl förtrogna med, det vill säga att personer kringgår den reglerade arbetskraftsinvandringen genom att i praktiken köpa ett studentvisum på ett svenskt universitet.

Detta är bara en liten för rätt till den fullskaliga bankett av förändringar som är på gång, herr talman. Som barn på julen kan vi alla se fram emot hårda klappar med betänkanden om skärpta och moderniserade regler om medborgarskap, utvisning på grund av bristande levnadssätt, utvisning på grund av brott, möjlighet att

ta personer i förvar, anhöriginvandring, kvalificering till välfärden med mera, med mera.

Dessutom kommer 2024 års fri- och rättighetskommitté snart att lämna över sitt betänkande, herr talman, där en av frågorna som har utretts handlar om återtagande av medborgarskap. Betänkandet är dock inte överlämnat och justerat, så kammaren får vänta till dess att det är det.

Med andra ord håller hela det socialdemokratiska nya samhällskontraktet, som bygger på massinvandring och bidragskorruption i utbyte mot klanröster, på att monteras ned. Steg för steg gör vi Sverige bra igen.

Herr talman! Sedan vi debatterade motsvarande betänkande förra året har det även hänt andra riktigt trevliga och intressanta saker. En våg av sunt förnuft sköljer just nu över Europa.

Inför toppmötet den 17 oktober meddelade den dåvarande kandidaten till posten som kommissionsordförande, Ursula von der Leyen, att hon ämnade gå till val på att hitta nya, innovativa sätt att hantera den irreguljära migrationen. Det är något som många tolkar som en omskrivning för externalisering av asylprocessen i någon form. Det skulle ju kunna ske på många olika sätt.

Hon lovade också att underlätta införandet av så kallade återvändandehubbar, alltså platser dit personer som av något skäl inte kan utvisas till sina hemländer kan flyttas i väntan på att de självmant återvänder hem. Det är någonting som akut behövs i stort sett i alla länder i Europeiska unionen.

Liknande tankar yttras också på flera håll i unionen. Den förment liberala regeringen i Polen, som jag vet att många i den här kammaren välkomnade, har beslutat att helt och hållet avskaffa rätten att söka asyl på gränsen till Belarus. De tyska kristdemokraterna flörtar med idén att avskaffa asylrätten över huvud taget, och den italienska regeringen jobbar målmedvetet med att stoppa människosmugglingen genom att upprätta samarbetsavtal med det södra grannskapet.

Varför händer då allt det här nu? Varför är det så att vi kan se konturerna av ett paradigmskifte även på europeisk nivå? Jo, herr talman, jag tror att det är för att de gamla berömda orden från Abraham Lincoln alltjämt är sanna: Du kan lura hela folket ibland, och du kan lura delar av folket hela tiden – men du kan aldrig lura hela folket hela tiden.

Den strida ström av lögnar om massinvandringens förtjänster som jag och resten av människorna på den här kontinenten har blivit utsatta för under hela vår livstid – i alla fall om man är i min ålder – faller mer och mer för döva öron. Folk köper inte det här längre – det är därför detta håller på att hända.

Herr talman! Jag går från det stora till det lilla. Pliktskyldigt ska jag säga någonting om budgeten, för det är ju faktiskt därför vi är här.

Vad händer i vår kära statsbudget? Samarbetspartierna presenterar satsningar på migrationsområdet, bland annat det som antagligen är den största enskilda antikorrupsionsinsatsningen de senaste decennierna. Jag

vill här också passa på att yrka bifall till utskottets förslag.

Vi har en satsning på 100 miljoner kronor för att återta uppehållstillstånd som har delats ut eller behållits i strid med reglerna. Denna satsning började ge resultat redan förra året – då återtog vi ungefär dubbelt så många uppehållstillstånd som året före. Liknande projekt pågår också inom andra myndigheter, till exempel Pensionsmyndigheten. Där eskalerar man arbetet mot korruption, vilket ger resultat.

Vi kommer att få fler förvarsplatser och en ökad återvandring av personer som har levt i ett långvarigt utanförskap. Vi kommer också att få snabba och smidiga processer för den migration vi faktiskt vill ha. Man ska ju komma ihåg att det finns invandring som gör Sverige bättre – det gäller framför allt högkvalificerad arbetskraft och vissa studenter.

Avslutningsvis vill jag passa på att tacka utskottets kansli för en väl genomförd resa. Det var mycket trevligt. Jag vill även tacka de andra deltagarna på resan – det var väldigt trevligt att få umgås med dem under den tid som resan varade. Jag vill dessutom önska kammaren en god jul.
(Applåder)

Anf. 148 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Att arbeta fram kommunikativa och populistiska förslag som drar väljare är en sak. Att genomföra politik, ta ansvar och få till förbättring är något helt annat.

Sverigedemokraterna har nu fått igenom stora delar av sin migrationspolitik. Det är en stor seger för Sverigedemokraterna. Men nu ska de förslag som man knäpat ihop på sin kammare bli verklighet, och då går det inte lika bra.

SD krävde att få igenom tilläggsdirektiv i utredningen om angiverilagen. Utredaren valde dock att inte inkludera någon av de yrkeskategorier som Sverigedemokraterna så gärna ville skulle omfattas. Detta är otroligt bra för landets läkare, sjuksköterskor, lärare, elevassistenter och så vidare. Det är bra för Sveriges patienter och elever. Utredaren konstaterade också att förslagen skulle få begränsad effekt.

Som om inte detta var nog har vi återvandringsbidraget. Vi kan konstatera att även detta förslag sågades av utredaren, som menade att det skulle vara väldigt kostnadsdrivande och ineffektivt.

När Sverigedemokraternas politik ska testas i verkligheten sågas den. Det enda man lyckas med är att spä på splittringen i samhället – att det finns ett ”vi” och ett ”dom” och att alla inte är lika mycket värda i det svenska samhället. Man får personer med utländsk bakgrund att inte känna sig välkomna i Sverige.

Kommer Sverigedemokraterna att lyssna på utredningarna, eller kommer man att fortsätta driva kostnadsdrivande förslag med dålig effekt som bara spär på tudelningen av Sverige?

Anf. 149 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag noterade att Jonny Cato började med att säga att det är skillnad mellan att ha visioner och att kunna genomföra dem i praktiken; det var ungefär så jag tolkade det. Jag är ju tillräckligt gammal för att komma ihåg hur den här kammaren såg ut under den förra mandatperioden, när Centerpartiets visioner ledde till en kollapsad regering och till att man förlorade budgetomröstningar. Jag tror inte att Jonny Cato är rätt person att komma med den läxa som han nu försöker att lära andra.

Vad gäller informationsplikten har Jonny Cato inte läst direktiven. Jag klandrar honom inte för det – han läser nästan aldrig de handlingar som kommer från utskottet när vi debatterar. Det stod inte att Sverigedemokraterna har krävt att få igenom full informationsplikt i de verksamheter som nu undantogs, utan det stod att frågan skulle belysas allsidigt och att ingenting skulle undantas på förhand. Det fanns dock inga krav från någon sida gällande vilka sektorer som skulle inkluderas eller exkluderas. Jag kan tillägga att detta är en politisk överenskommelse som bygger på det resultat som kom innan detta betänkande levererades.

Utredaren konstaterade inte att detta inte skulle ha någon effekt – det är helt fel. Jonny Cato har uppenbarligen inte läst utredningen heller. Förslagen i det betänkande jag nämnde i mitt förra anförande handlar bland annat om informationsplikten mellan de sex strategiska myndigheterna. Vi har otroligt bra förslag som gäller en utlänningsdatabas med fingeravtryck och ansiktsbild. Vi har också otroligt bra förslag vad gäller möjligheterna att söka igenom till exempel kommunikationsutrustning, vilket är extremt viktigt för att kunna identifiera vem en person egentligen är.

Utredaren säger till exempel att informationsplikten gentemot Skatteverket kommer att ha specifikt stor effekt, eftersom Skatteverket har väldigt mycket av den information som behövs.

Inte ingenting i Jonny Catos fråga stämmer. Jag är inte förvånad över detta, men jag välkomnar honom att försöka igen.

Anf. 150 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Om man googlar härskartekniker kommer väl Ludvig Asplings namn upp. Det är alltid så att ingen annan kan någonting och ingen annan har läst någonting. Det är alltid Ludvig Asplings svar på alla problem i den här kammaren. Ärligt talat är det ganska okladsamt för det som ska vara regeringsunderlagets tyngsta parti.

Eftersom Ludvig Aspling gav mig en uppläxning för att jag inte hade läst utskottets handlingar om angiverilagen kan jag säga detta: Utskottet har inga handlingar om angiverilagen. Det kommer utredningsdirektiv från regeringen, och sedan tar utredare fram det hela. Om vi nu ska stå här och läxa upp varandra om hur svensk statsförvaltning fungerar kanske Ludvig Aspling kan säga vilka utskottshandlingar jag skulle ha läst.

Däremot kan jag konstatera att det fanns ett antal undantag i den utredning som Socialdemokraterna tillsatte, exempelvis skolpersonal och sjukvårdspersonal. Sverigedemokraterna krävde att undantagen inte skulle finnas med i utredningsdirektiven från början – det var ju därför man inte hade några undantag i utredningsdirektiven. Då är det väl bara att konstatera att Sverigedemokraterna hade fel och att det inte är bra politik att lärare, läkare och undersköterskor ska behöva ange människor?

Vi har också utredningen om återvändningsbidrag, där utredaren faktiskt konstaterar att detta är ineffektiv politik. Om jag inte har läst utredningen om angiverilagen har Ludvig Aspling inte läst utredningen om återvändningsbidrag. Det är väldigt tydligt att detta inte ger någon effekt. Det är också väldigt tydligt att utredaren konstaterar att detta spår på splittringen av Sverige.

Är Ludvig Aspling orolig för att hans retorik spår på splittringen och tudelningen av Sverige, eller är det strunt samma för honom?

Anf. 151 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Det är jag absolut inte orolig för. Jag måste också flika in att det största problemet det här landet har haft de senaste 20–30 åren är att människor som Jonny Cato och flera andra här inte vågar kalla en spade för en spade. De anpassar sin retorik efter vad de tror fungerar och ger poäng i medier eller i den allmänna debatten. Det är inte så vi jobbar, Jonny Cato, och det är precis därför vi har 20 procent och ni inte har 20 procent.

Låt oss gå över till själva frågan. Nej, utredaren säger inte att återvändningsbidraget inte är effektivt eller att det inte skulle fungera. Det han säger är att det kanske skulle kunna skada integrationen i Sverige på så sätt att utlänningar skulle känna sig ovälkomna. Detta är totalt nonsens, och det vet alla som känner någon person som har rötter i ett annat land.

Jag har många i min närhet som är relativt nya invandrare i Sverige. Ingen person jag någonsin har träffat delar den här uppfattningen. De personer som kommer från andra länder är väldigt ofta måna om att vi ska ha ett fungerande samhälle, precis som jag och – hoppas jag – Jonny Cato är. När vi har personer som befinner sig i ett långvarigt utanförskap – som går år efter år i Sverige utan att kunna svenska, utan att klara sin egen försörjning och utan att komma in i samhället – är det faktiskt bättre om man ser att integrationspolitiken har en bättre horisont.

När vi har försökt och försökt och försökt och det inte har funkade är det faktiskt bättre att man återvänder hem. Det är inte så konstigt, det är inte kontroversiellt och det är definitivt inte ineffektiv politik. Vi har en överenskommelse om någonstans runt 350 000 kronor, och en familj som lever i utanförskap sätter utan problem sprätt på 350 000 kronor på en helg. Googla vad en skjutning kostar. Så nej, ineffektivt är det definitivt inte.

Anf. 152 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ludvig Aspling pratade i sitt anförande om att göra upp. När Vänsterpartiet budgetförhandlar med en regering ser vi till att satsa på välfärden, på hushållen och på vanligt folk. Vi ökar jämlikheten samtidigt som vi stärker välfärden. Vi driver igenom höjd garantipension, förbättringar i sjukförsäkringen, avdrag för a-kasseavgiften och många andra bra saker. Men när Sverigedemokraterna budgetförhandlar ska välfärden stå tillbaka, och de rullar ut nedskärningar över hela Sverige. Hushållen och barnfamiljerna ska stå tillbaka trots att levnadskostnaderna ökar. Investeringar ska stå tillbaka i en tid då arbetslösheten är rekordhög och byggbranschen kraschar.

Det vore inte överord att säga att under Sverigedemokraternas budgetförhandlingar går välfärden, sjukvården, arbetslösheten och byggandet in i en fullskalig kris för att Sverigedemokraterna valt att ösa pengar över dem som tjänar bäst i Sverige, Moderaternas kärnväljare. Stora skattesänkningar för de allra rikaste betalas med stora nedskärningar i sjukvård och övrig välfärd.

Den stora satsning Sverigedemokraterna prioriterar är ett återvändningsbidrag – ett bidrag som regeringens egen utredare sågat jäms med fotknölnarna och som migrationsministern i *Aktuellt* inte kunde förklara vilka det ska gälla. Förutom att sänka skatten för de allra rikaste vill Sverigedemokraterna bränna miljarder på att ge 350 000 kronor per person i ett återvändningsbidrag som regeringens egen utredare konstaterar är kontraproduktivt, meningslöst och ett slöseri. Samtidigt vet vi att detta också skadar integrationen i Sverige.

Kan Sverigedemokraterna förklara sina vansinniga prioriteringar, alltså skattesänkningar för de allra rikaste och ett återvändningsbidrag på miljarder som är kontraproduktivt och meningslöst?

Anf. 153 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Om Tony Haddou vill diskutera förutsättningarna för byggbranschen är han i fel debatt. Nu debatterar vi utgiftsområde 8 Migration. Jag får väl bara uppmana honom att gå till kammaren vid rätt tidpunkt.

Vad gäller återvändningsbidraget, som jag uppfattade att det fanns en fråga om, säger utredaren inte att det inte skulle fungera eller vara slösaktigt eller vansinnigt eller något av de adjektiv Tony Haddou använder. Han säger att det potentiellt skulle kunna skada integrationen. Detta är intressant, för i nästa andetag säger utredaren att det inte ens i teorin går att undersöka hur stor denna eventuella effekt skulle vara. Så står det i utredningen.

Tony Haddou säger att alla vet detta. Okej, vad bygger han det på? Vad finns det för forskning som visar att återvändningsbidrag skadar integrationen? Jag skulle vilja ha en referens.

Anf. 154 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det är väl självklart att vi ställer frågor när utredaren och expertisen totalsågar detta.

Jag tror att vi har nått kärnan i hela diskussionen: Sverigedemokraterna vill absolut inte diskutera budgetförhandlingarna och att de har gett stora skattesänkningar till de allra rikaste. Sverigedemokraterna öser pengar över de allra rikaste i Sverige, gör ofattbara prioriteringar och lämnar hushållen, välfärden, sjukvården och arbetslösheten vind för våg. Sverigedemokraterna vill absolut inte prata om detta utan sysslar med syndabockspolitik för att undvika det. Det är beklämmande och oseriöst av ett parti som budgetförhandlar, men det är som det brukar med Sverigedemokraterna.

Det som händer där ute är att människor lämnas vind för våg. Det spelar ingen roll hur mycket Ludvig Aspling pratar om stängda gränser, invandring och skjutningar. Människor lämnas i sticket där ute. Byggbranschen har kraschat, välfärden, inklusive sjukvården, är i fullskalig kris och hushållens ekonomi går under. För detta tar Sverigedemokraterna aldrig något ansvar utan sysslar enbart med syndabockspolitik. Jag tycker att de ska börja ta dessa frågor på allvar i stället för att som vanligt skylla på invandringen, driva igenom syndabockspolitik och slänga miljarder på en meningslös och kontraproduktiv reform.

Anf. 155 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag uppfattade ingen fråga i detta, bara svammel. Men om jag ska vara generös och uttolka en möjlig fråga kan jag som svar bara upprepa det jag sa inledningsvis. Det finns inget som tyder på att detta skulle vara kontraproduktivt för integrationen. Det är ett väldigt märkligt antagande. Jag har själv levt som invandrare i andra länder i tiotals år, och jag har svårt att förstå varför någon skulle vara irriterad över eller känna sig kränkt av att det finns ett bidrag som inte på något sätt berör en.

Jag frågade efter en referens. Tony Haddou säger att alla vet att detta skadar integrationen. Okej, fram med referenserna! Var finns forskningen, Tony Haddou? Men det blev väldigt tyst, och i stället började Tony Haddou prata om byggbranschen. Han ville väldigt gärna byta ämne. Jag förstår det, för det finns ingen forskning som stöder detta påstående, vilket står i utredningsbetänkandet, som Tony Haddou låtsas att han har läst. Om han hade läst det hade han sett det. Utredaren säger att det kan finnas en sådan här effekt, det vill säga att integrationen skadas, men att det inte finns någon forskning som kan bekräfta det och att det inte ens i teorin är möjligt att undersöka om denna effekt existerar. Det här är en parafra, men det är ungefär så det står i utredningen. Mitt tips är att Tony Haddou läser utredningen innan han går upp och tar replik om det nästa gång. Det brukar bli bättre då.

Tony Haddou har ingen replik kvar, så han kan inte återkomma med en referens här och nu, även om han skulle ha en i byxfickan. Men låt oss göra så här: Tony Haddou får skicka en snap eller ett mejl om han har någon forskning som tyder på att detta påstående stämmer. Ska vi göra så? Utmärkt!

Anf. 156 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att oavsett vad Sverigedemokraterna nu säger fanns det en tid när sverigedemokratiska riksdagsledamöter sa att det var helt uteslutet att undanta skolan från informationsplikten, eller angiverilagen. Detta var en av de frågor som redan från Tidöavtalets första dag vållade enorm debatt. Miljoner människor organiserade i föreningar ställde sig upp och sa: ”Nej, vi anger inte. Vi vill inte ha någon angiverilag i Sverige.” Fackförbund efter fackförbund, människorättsorganisation efter människorättsorganisation och en enad opposition sa stopp.

Angiveri hör inte hemma i ett demokratiskt samhälle; det för snarare tankarna till DDR. Angiveri där medarbetare, såsom lärare och sjuksköterskor, är skyldiga att rapportera om de träffar på en människa som är papperslös och annars riskerar konsekvenser skulle trasa sönder tilliten och äventyra grundläggande mänskliga rättigheter.

Så oavsett vad Ludvig Aspling sa i tidigare replikskiften för att villa bort oss vill jag säga tack till er som kämpade. Ni gjorde skillnad!

Anf. 157 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, Annika Hirvonen! Jag skulle vilja bolla tillbaka en fråga, om det går bra? Jag vill gärna ha ett ärligt svar.

Informationsplikten är ingen ny företeelse i svensk rätt. Fram till 2014 fanns den i 7 kap. utlänningsförordningen under rubriken Underrättelseskylldighet. Den finns fortfarande där, men skolan plockades bort 2014. Innan 2014 och ända tillbaka till den dag då Miljöpartiet bildades var Miljöpartiet helt okej med det här. Miljöpartiet har alltså stått bakom en informationsplikt i skolan från det att partiet bildades fram till 2014. Det är ganska många år, Annika Hirvonen.

För att vara tydlig ska jag också säga att Miljöpartiet var ett av de partier som var med och bidrog till att regeln togs bort. Det skedde när Miljöpartiet och den gamla Alliansen gjorde upp om migrationspolitiken 2013. I samband med det plockades den regeln bort ur svensk rätt.

Detta rimmar väldigt dåligt med retorik som den här: ”Angiveri hör inte hemma i ett demokratiskt samhälle; det för snarare tankarna till DDR.” Okej, men kan Annika Hirvonen förklara för kammaren varför Miljöpartiet stod bakom informationsplikt i skolan från det att partiet bildades fram till 2014. Varför?

Anf. 158 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Jag kan sälla mig till kollegorna som påtalar att nivån på debatten är otroligt låg. Debatten är full av härskartekniker, och dessutom görs påståenden som inte stämmer. Det är påståenden om att SD inte alls ställde krav på att angiveri skulle omfatta skolan, vården och socialtjänsten och nu om att Miljöpartiet skulle ha varit för ett angiverisystem. Det stämmer helt enkelt inte.

År 2014 lyckades vi få till en ovillkorlig rätt för alla barn i Sverige, oavsett om man är papperslös eller inte,

att gå i skolan. Vi fick till en ovillkorlig rätt för alla barn, oavsett vad man har för legal status, att få tillgång till vård. Det är en viktig seger för grundläggande mänskliga rättigheter. Angiveri går inte att förena med de rättigheterna.

Om en person är rädd för att bli angiven kanske den inte söker vård. En kvinna som ska föda barn ska inte vara rädd för att bli angiven och därför välja bort en säker förlossning. En förälder ska inte hålla barn hemma från skolan av rädsla för att bli angiven. Så enkelt är det. Det är inte förenligt med barnkonventionen, den konvention Miljöpartiet stolt kämpat för att göra till svensk lag.

Anf. 159 LUDVIG ASPLING (SD) replik:

Herr talman! Jag ställde en väldigt enkel fråga. Annika Hirvonen har inget svar på den. Det kan jag förstå, för jag tror inte att Annika Hirvonen visste att den här regeln fanns fram till 2014.

Barnkonventionen ratificerades 1990, om jag inte minns fel. Mellan 1990 och 2014 hade vi informationsplikt i skolan enligt 7 kap. utlänningsförordningen. Underrättelseskylldighet hette det då.

Jag har kikat i riksdagens motionsbank. Jag hittar inte ett enda exempel på att Miljöpartiet motionerat om att informationsplikten skulle tas bort. Det tycker jag är lite konstigt när vi talar om ett parti som nu hävdar att det är en regel som hör hemma i DDR.

Retoriken matchar inte handlingen, Annika Hirvonen, så vi kan göra ett försök till: Hur kommer det sig att Miljöpartiet inte lyfte ett finger för att ta bort den här regeln – i alla fall inte om man tittar i riksdagens arkiv – från det att partiet startades fram till 2014, när den, vilket jag kan tillstå, togs bort i en överenskommelse mellan Miljöpartiet och Alliansen?

Jag kan ju förstå att man kan använda uttryck som att någonting hör hemma i DDR om det verkligen är något man kämpat mot och gjort till en profilfråga. Det hade jag fattat. Men i det här fallet är det inte så. Miljöpartiet tyckte att den där regeln var rätt bra. Miljöpartiet gjorde ingenting för att den skulle tas bort under alla dessa år eller när barnkonventionen blev lag och så vidare. Men det har egentligen inte med det här att göra. Barnkonventionen står inte i vägen för en anmälningsplikt, men det är en annan historia.

Annika Hirvonen har ingen mer replik nu och kan inte svara på frågan, men den kan ju vara någonting att fundera på för framtiden. Det kan vara bra att kolla upp vad man har stått för tidigare i historien när man går upp och tar den här typen av repliker. Det kan vara smart.

(Applåder)

Anf. 160 TONY HADDOU (V):

Herr talman! Vi har gått igenom ungefär halva debatten nu. Moderaterna inledde med att prata om skuggsamhället, men lyckas ändå driva en politik som fördjupar och förvärrar det så kallade skuggsamhället i Sverige. Flera av Vänsterpartiets frågor lyftes fram. Därför vill jag klargöra några saker.

Det togs upp att vi vill ha en återgång till utlänningslagen 2016 – ja, det var då vi hade permanenta uppehållstillstånd som huvudregel. Det finns en anledning till att man ska ha det. Permanent uppehållstillstånd som huvudregel gör att människor vet att de får avsluta sin flykt när de kommer till Sverige och kan söka jobb i trygghet och ha större chans att återförenas med familjen. Integrationen funkar bättre med permanenta uppehållstillstånd. Tryggheten hos asylsökande blir mycket bättre. Det är ett av argumenten för en återgång.

Frågan om amnesti och så vidare togs också upp. Moderaterna beklagade sig lite över att Vänsterpartiet vill ha amnesti för de ensamkommande. Självklart vill vi det. När det gäller dem som har varit i Sverige i mer än ett år är det ett slöseri att inte ge amnesti. Det finns människor här som har jobbat i över tio år och etablerat sig. De behandlades på ett fruktansvärt sätt av Migrationsverket när de kom. Det är fullt rimligt att de får amnesti. Det har vi tyckt i många år.

Kvotflyktningarna togs också upp. Det beskrevs som jordens undergång att vi ska ta emot kvotflyktingar. Så farligt är det inte! Sverige har tagit emot kvotflyktingar i väldigt många år. Det finns en anledning till det också. Det finns en humanitär anledning till det, och jag anser dessutom att det är en skyldighet stater har. I dag är 120 miljoner människor på flykt. Alla söker sig inte hit. Inte ens en promille kommer till Sverige.

Med hjälp av kvotflyktningssystemet ser man till att de mest sårbara och utsatta får komma hit. Det är bra. Jag beklagar att regeringen drog ned antalet kvotflyktingar till 900 och ändå inte ens lyckades ta emot 900. Det är beklämmande och fruktansvärt sorgligt.

Det togs också upp i debatten att ett nej är ett nej, men det mantrat stämmer inte över huvud taget. Det har afghanska flickor och kvinnor minst sagt bevisat. Många av dem fick ett nej och sedan över natten ett ja. Ena dagen var de en del av skuggsamhället regeringen pratar om; andra dagen var de inte det. De fick amnesti. Det är inte så konstigt. Man kunde inte utvisa flickor och kvinnor till Afghanistan. Den bedömningen är helt rätt. Man kan inte göra något annat. Det behöver man inte heller beklaga sig över.

Jag hörde att det blev diskussion om dagessättningen. Jag måste bara säga att den har varit på samma nivå i 30 år. Det finns ingenting som kan försvara en så låg summa. Det är inte värdigt att behandla asylsökande och deras barn på det sättet och göra dem så ekonomiskt utsatta.

Herr talman! Sverigedemokraternas ledamot verkade i sitt anförande glad över att vilja avskaffa asylrätten. Jag tycker att det är bedrövligt. Det är fruktansvärt att man vill det.

Jag vill påminna kammaren om att asylrätten kom till efter Förintelsen och fasorna under andra världskriget, när Europa misslyckades totalt med att rädda judarna. Efteråt fattade länderna beslut om att det aldrig fick hända igen. Man bestämde sig för att inte stänga gränserna på samma sätt igen. Men det behövdes ett

löfte mellan länderna för att det aldrig skulle hända igen.

Tyvärr verkar det nu som att länderna i Europa och även Sveriges regering tycker att det är mycket lättare att bara stänga gränserna. Men det finns en historia bakom varför vi har asylrätten och varför det är viktigt att stå bakom den. Det är för att det aldrig får hända igen. Det löftet tycker jag inte att Sveriges regering ska bryta.

Herr talman! Det är nu halvtid. Efter två år vid makten är regeringens och Sverigedemokraternas prioriteringar tydliga. De har inte underlättat för hushållen, värden, skolan eller äldreomsorgen och satsar på skattesänkningar för de allra rikaste. Då hör vi den här syndabockspolitiken.

Jag kan bara konstatera att regeringen på punkt efter punkt misslyckas med att hantera allvarliga samhällsproblem. Stora grupper tycks vara osynliga när partierna i regeringsunderlaget helt bortser från de problem som drabbar dem som har svårt att få vardagsekonomi att gå ihop. Med regeringens och Sverigedemokraternas budget ökar ojämlikheten. Den växande arbetslösheten lämnas helt utan åtgärder, och klimatomställningen får vänta. Dessutom rullar man ut stora nedskärningar inom välfärden över hela landet. Det är inte invandringens fel att vi har stora samhällsproblem. Det är högerpolitikens fel.

Vänsterpartiets budgetförslag står i stället för en politik som hanterar samhällsproblemen och skyddar dem som har det sämst ställt. Vi prioriterar en kraftfull ökning av resurser till välfärdens kärna i form av sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg. Vi stärker hushållens ekonomi, drar ned kostnader i kollektivtrafiken och ser till att höja ersättningar i arbetslöshetsersättningen och socialförsäkringarna. Då måste faktiskt de rika, som har mycket högre inkomster, börja bidra mer.

Hur kan vi kalla Sverige ett välfärdsland om människor inte ens har råd att betala mat, sin hyra eller ens sin medicin? Den här regeringen blundar för de högre levnadskostnaderna och för människors situationer där ute. Man sysslar med skattesänkningar för de allra rikaste. Det finns en bakomliggande teori om att det skulle skapa jobb. Men det har vi prövat i över 30 år, och det enda vi har fått är en välfärd på svältkost och människor som lämnas efter. Helt ärligt är vi inte direkt översvämmade av jobb. Arbetslösheten är tvärtom rekordhög, och den här regeringen lämnar den utan åtgärder.

Just därför behöver man denna syndabockspolitik. Det är en ogenomtänkt signalpolitik som skadar sammanhållningen i Sverige. Den skadar integrationen och får inte nödvändigtvis fler människor att bara återvända. Den leder bara till ökad utsatthet och fler som lever i det så kallade skuggsamhället, som regeringen sagt sig vilja bekämpa.

En betydande del av de papperslösa som lever i Sverige kan av olika skäl inte återvända. Att göra livet svårare för dem genom indragna ersättningar, försämrade rättigheter och en intensifierad jakt på dem kommer att öka utsattheten och desperationen ännu mer.

Ingen har bara valt att leva så. Det är helt enkelt en konsekvens av att politiker här inne bedriver en så kallad stram migrationspolitik. Den angriper de mest utsatta. Det är politiska beslut som pressar ut människor i papperslösa situationer. Det är där vi har hamnat, men jag tycker inte att vi ska vara där.

Jag tror att det var Ludvig Aspling som talade en hel del förut om hur man gör i resten av Europa och så vidare. Men det finns faktiskt länder som går mot strömmen. Spanien inför nu amnesti för dem som befinner sig i landet utan tillstånd – det handlar om runt 300 000 personer per år de närmaste tre åren – bland annat för att människor behövs, helt ärligt. Människor behövs i Sverige också. Om man vill utveckla och bygga upp ett samhälle och göra ett land rikare behövs människor.

Men man gör det också för att förbättra flyktingarnas sårbara situation, för att de inte ska exploateras och för att de ska vara en del av samhället i stället för utanför. Det är helt enkelt inhumant att fortsätta på detta sätt.

Vi föreslår i vår budget att de ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år beviljas uppehållstillstånd genom amnesti. Det handlar om barn som sökte och behövde skydd i Sverige men som behandlades illa till följd av politiska beslut och som har blivit vuxna under tiden. En stor del av gruppen har dessutom stadgat sig i Sverige.

Vi föreslår också att höja dagersättningen. Regering efter regering har år efter år gjort asylsökande fattiga.

Herr talman! Innan jag avslutar vill jag rikta ett stort och innerligt tack till alla dem som protesterat mot angiverilagen och som fortsätter att göra det. Det är välfärdspersonalen, vårdpersonalen, lärarna och många fler runt om i Sverige. Hela den samlade yrkeskåren, fackförbunden i välfärden och hela civilsamhället har protesterat, demonstrerat och återkommande uppmanat regeringen att dra tillbaka förslaget. De har rakryggat stått upp och ställt upp sedan dag ett. Signalen har varit tydlig: Inte en chans att det här går igenom!

Organisering är nyckeln. Så har det alltid varit. Och vi har en bit kvar. Hela förslaget måste skrotas. Som det ser ut nu kommer exempelvis den gravida kvinnan inte att våga söka vård vid födseln. Ett nyfött barn ska fortfarande registreras, och då ska exempelvis Skatteverket bli inblandat. Det hänger ihop. Det här förslaget behöver skrotas som helhet.

Jag vill också passa på att vända mig till alla dem som redan i dag möter konsekvensen av regeringens omänskliga migrationspolitik och dem som är rädda inför framtiden. Vi har sagt det förut i den här kammaren, och jag säger det igen: Ni har också rätt till frihet och trygghet. Era barn har också rätt till en framtid i trygghet och säkerhet.

Jag vet att barnfamiljer vill återförenas, att barn behöver skyddas och att barn behöver veta att de får stanna. Vi kommer, oavsett vad, att göra allt vi kan för att de ska få ta del av de rättigheterna.

Anf. 161 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet är just nu det kanske mest migrationsradikala partiet i Sveriges riksdag. De vill ha en återgång till migrationslagstiftningen som den såg ut före asylkrisen 2015 och som ledde till att över 160 000 personer under ett enskilt år sökte asyl här i Sverige.

Vänsterpartiet vill också ha en amnesti eller, som man talar om i sin migrationspolitiska motion, en regularisering för alla som gömt sig olagligen i Sverige tillräckligt länge, det vill säga för dem som inte lämnat landet trots att de exempelvis fått ett lagakraftvunnet avslagsbeslut. Det rör sig troligen om över 100 000 personer som just nu befinner sig olagligen i Sverige.

Man vill helt enkelt montera ned den reglerade invandringen och principerna som styr den. Och man vill kraftigt öka de tilldragande faktorerna till Sverige utan att, vad jag kan höra, tänka det minsta på konsekvenserna.

Herr talman! Med anledning av detta vill jag fråga Vänsterpartiet hur i all sin dar de tror att detta ens är praktiskt möjligt. Hur skulle detta inte driva fram ökat utanförskap, ökad utsatthet och ökad kriminalitet i vårt land? Hur skulle Sverige klara av integrationsarbetet med Vänsterns extrema invandringspolitik?

Anf. 162 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag får till att börja med konstatera att vi helt enkelt inte håller med varandra. Vi står så långt ifrån varandra i de här frågorna.

Att kalla oss migrationsradikala för att vi värnar asylsökandes rättigheter tycker jag är att gå för långt. Det handlar om human politik. Migrationskrisen 2015 lyfts upp som ett exempel, men var det inte också så att högerpolitiker och blå kommuner var starka motståndare och inte ville ha ett mottagande runt om i landet? Då blir det naturligtvis svårare.

Man ska dock veta att hela Sverige ställde upp. Jag jobbade på Rädda Barnen då. Hela Sverige ställde upp i mottagandet. Den motsatta effekten kom när regeringen svängde. Det var politiker som gjorde det.

Jag tror inte på ledamotens Sverige, utan jag tror på det Sverige där ute där människor ställer upp för varandra, där människor ställer upp för flyktingar. Det sker varje dag runt om i landet. Det är alltifrån matutdelning till att stötta någon med papper eller annat som behövs.

Viktor Wärnick var också tvungen att lyfta upp kriminaliteten. Jag tycker att han ska titta på sina samarbetspartiers bröllopgäster och hitta kriminella där i stället. Det är oseriöst att koppla asylsökande till kriminalitet på det sättet. Jag vet att regeringen är som besatt av att göra det, och jag delar inte den uppfattningen.

Hade Viktor Wärnick varit ute mer i landet och träffat asylsökande och förstått deras situation tror jag inte att han hade gått runt och kallat dem kriminella. Men det är väldigt lätt för högerpolitiker att stå här i kammaren och vifta om asylsökande, kriminalitet och så vidare.

För att gå till frågan om möjligheter: Ja, absolut, men då måste vi också bygga ett jämlikt samhälle. Det är jag beredd att göra. Är Viktor Wärnick beredd att göra det?

Anf. 163 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt klargörande att Tony Haddou inte på något sätt backar från det som också framkommer i motioner och i övrigt från Vänsterpartiets sida. Det är väldigt klargörande för väljarna inför kommande val, tänker jag, att Vänsterpartiet har en syn som egentligen innebär att vi ska montera ned den reglerade invandringen och dess principer. Det vill jag ge Tony Haddou.

Man talar om asylrätten, men den har ju också en koppling till att invandringen ska vara reglerad. Har man fått ett ja ska vi bekämpa utanförskapet och se till att de människor som har kommit också tar sig in i samhället, men har man fått ett nej ska man lämna. Där skiljer vi oss kraftigt från Vänsterpartiet.

Herr talman! Jag vill ställa en annan fråga. Förra året röstade riksdagen på den moderatledda regeringens initiativ för ett nytt migrationspolitiskt mål som innebär en mer restriktiv migrationspolitik. Det fastställs bland annat att målet för utgiftsområdet är en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik som ger skydd tillfälligt till människor som har skyddsbehov i enlighet med miniminivån som följer av EU-rätten och de bindande internationella regler som Sverige har åtagit sig att följa, bland annat asylrätten, samt upprätthåller en kontrollerad invandring, minskar den irreguljära migrationen till Sverige och EU och bidrar till att personer som saknar skyddsskäl eller av andra skäl inte har laglig rätt att vistas i Sverige lämnar landet.

Herr talman! Miljöpartiet har i riksdagsmotioner stadgat att man vill tillbaka till det tidigare, mer generösa målet på det migrationspolitiska området. I konsumentupplysningens namn undrar jag: Står Vänsterpartiet bakom det nya, mer restriktiva målet?

Anf. 164 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Vi står bakom vår politik som ledamoten inledde med. Det är inget konstigt över huvud taget.

Jag måste ändå säga att efter ett helt anförande på tolv minuter och därefter ett replikskifte verkar fortfarande ledamoten inte förstå komplexiteten i migrationslagstiftningen. Ett nej är inte ett nej. Det kanske är en bra talepunkt för Moderaterna, men ett nej behöver inte nödvändigtvis vara ett nej. Det är mycket mer komplext än så.

Jag tror att ledamoten vet vad praktiska verkställighetshinder är och hur domstolsbeslut kan vara. Jag tror att ledamoten känner till att man inte kan utvisa till alla länder och så vidare. Människor blir kvar, och jag tycker att det är aggressivt från den här regeringen att då fördjupa och förvärra skuggsamhället.

Jag tycker inte så. Jag tycker att man ska kunna värna ett system där vi har människor som kommer hit och söker asyl. Om det blir ett nej ska det prövas och

så vidare, och det ska ske rätt och riktigt. Men det är komplext. Det måste ledamoten medge.

Det var ett replikskifte här tidigare om rättssäkerheten. Den brister helt och hållet. För människor ett nej och rättssäkerheten har brustit väldigt mycket vet man också att många inte kommer att följa det beslutet på grund av dessa brister eftersom rättssäkerheten brister ordentligt. Åldersuppskrivningarna är ett klart exempel på detta – man skrev alltså upp åldern på barn för att göra dem utvisbara.

Jag tycker inte så. Jag tycker att regeringen ska se över den reglerade invandringen. Ska den följas behöver det ske i rättssäkra processer. Och det är inte rättssäkert att skriva upp åldern på barn. Så enkelt är det.

Anf. 165 INGEMAR KIHLLSTRÖM (KD):

Herr talman! Vi är några tappra som håller ut denna torsdagskväll! Det tycker jag är bra; det är ett viktigt område som vi debatterar.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till regeringens förslag till budget för utgiftsområde 8 Migration.

Det är viktigt att ett land har en ansvarsfull migrationspolitik som både ser till de behov som finns i vår omvärld och till de möjligheter till integration som finns. Naturligtvis är det viktigt att de som söker asyl får en rättssäker process. Det är samtidigt viktigt att nivån på migrationen är långsiktigt hållbar och att det också sätts upp krav för att bli svensk medborgare.

Allt detta är nu under genomförande i den omsvängning av inriktningen för migrationspolitiken som görs av den nuvarande regeringen. Det sker efter ett antal år med en politik som inte fullt ut har tagit tag i de problem som funnits, något som vi i dag ser olika resultat av runt om i vårt samhälle.

Vi kan se att Sverige har tagit emot fler asylsökande än vi har klarat av att integrera. Samhället har inte tagit krafttag mot utnyttjandet av asylsystemet, och framväxten av parallellsamhällen har inte kunnat stoppas.

Kristdemokraterna ser, liksom övriga regeringspartier, behovet av att ha en stram migrationspolitik för att komma till rätta med de problem som vi ser på många platser i vårt land. Att den totala migrationen till Sverige bör vara i nivå med våra nordiska grannländer är en synpunkt som vi har lyft sedan en lång tid tillbaka. Det är då rimligt att prioritera de mest utsatta flyktingarna genom till exempel kvotflyktingsystemet, det vill säga att lagliga och säkra vägar bör vara metoden för att söka asyl i Sverige. För att förhindra att människor utnyttjas, skadas eller omkommer i rangliga båtar på Medelhavet måste EU också kraftfullt och gemensamt motverka irreguljär migration och människosmuggling och även ha ett fokus på att hjälpa flyktingar i närområdet.

Vi ser nu att denna fråga har fått ett ökat fokus på EU-nivå och kommer att diskuteras vidare under möten i närtid. Vi ser positivt på att EU formerar en gemensam linje för att komma till rätta med dessa problem.

Herr talman! De senaste åren har i stor utsträckning präglats av Rysslands fruktansvärda invasion av Ukraina. Vi har också i Sverige sett ett antal ukrainska flyktingar, och jag är glad att regeringens budget och inriktning har gjort att dessa flyktingar dels har fått ett ekonomiskt stöd direkt riktat till sig genom möjligheten till folkbokföring, dels att stöd har gått till kommuner för större möjlighet till undervisning i svenska språket. Detta gör att de från Ukraina som har tagit sin temporära tillflykt till Sverige kommer att ha större möjligheter till både kontakter och arbete under den tid som de kommer att vara i Sverige.

Herr talman! Tidöpartierna har förhandlat fram ett stort antal punkter som gör att inriktning och innehåll i migrationspolitiken förändras. Ett stort antal förändringar är antingen redan beslutade eller under genomförande. Det gäller både kontroll och krav, till exempel ändringar när det gäller kraven för svenskt medborgarskap.

En fråga som vi kristdemokrater för länge sedan tog upp är rättssäkerheten för konvertiter. Det ingick i det uppdrag som gavs till Statskontoret om att granska rättssäkerheten för konvertiter och hbtq-personer. Utredningen har nu presenterats, och det ges ett antal förslag på rekommenderade åtgärder. Vi ser fram emot att Migrationsverket följer rekommendationerna i sitt fortsatta arbete.

Herr talman! Under de åtta åren med S-regeringen var det svårt att se en rak linje vad gäller migrationspolitiken. Det föranledde behovet av förändring som nu finns. Att likt Socialdemokraterna säga att man startade förändringen kan man med lite välmening säga var korrekt. Men den koalition av olika partier och viljor som präglade de åtta årens regerande skapade ett resultat som knappast kan ses som lyckosamt. Man kan också konstatera, som tidigare replikskiften har visat, att Socialdemokraterna själva i utredningar och rapporter dragit slutsatsen att partiets tidigare kurs var fel i vissa delar och att en kursändring behövs. Att allt var väl under åtta år är en överdrift.

Samtidigt kan man se att under den här mandatperioden har S-ledamöterna i huvudsak röstat ja till regeringens förslag till förändringar. Vi välkomnar den insikten, och det understryker att det regeringen nu genomför är det som behövs för att styra upp situationen för vårt land.

Herr talman! Vi i Tidöpartierna samarbetar, och vi tar oss an frågorna med ett samarbetsklimat och en inriktning som inte gör att vi bakbinder eller låser varandra. Men hur ser det ut på oppositionssidan? Som jag nämnde i replikskiftet tidigare ser man att de budgetförslag som oppositionspartierna lämnat på området spretar. Man kan fråga sig vilken samsyn som finns. MP och V satsar som vanligt frikostigt mer än vad regeringen gör, Centern satsar mindre än vad regeringen gör och S lägger sig på exakt samma siffra.

Detta är vad man också ser vad gäller de politiska ställningstagandena. S säger sig vara den som genomförde ett skifte av inriktningen. C, MP och V fortsätter

att förespråka en linje som ger en fortsatt högre möjlighet till migration in i vårt land.

Vi har frågat vad den gemensamma linjen blir, om det mot min egen förmodan och egen önskan blir ett regeringsskifte. Vi ser nu att V kräver en plats i regeringen om man ska ge sitt stöd till S. Då kan vi också räkna med andra ultimativa krav. Även C och MP kommer att kräva sitt för att ge stöd till en S-regering.

I ljuset av detta klingar nog orden som just har uttalats lite falskt, det vill säga att S vill ha en stramare migrationspolitik. Det är nog närmare att befara en återgång till en större migration och ett större asylmottagande. Det blir på många sätt en återgång till ruta ett på den spelplan som vi har gällande migrationspolitiken.

Herr talman! Sveriges medborgare visade i det senaste valet vilken väg vi ska ta. Den åtstramning av migrationsområdet som sker behöver göras för att komma till rätta med problemen vi ser i vårt samhälle. Samarbetet ger resultat. Antalet asylsökande till Sverige har minskat. Det blir alltmer tydligt att ett nej är ett nej. Åtgärder mot skuggsamhället håller på att genomföras. Fler personer kommer att återvända, och de som inte lever ett hederligt liv riskerar i högre grad utvisning.

Herr talman! Kristdemokraterna anser att migrationspolitiken har behövt och fortsätter att behöva ändra inriktning, men det måste ske så att vi behåller fokus på att de som främst behöver skydd också får det. Vi kommer att arbeta tillsammans med övriga regeringen för en ansvarsfull och medmänsklig migrationspolitik, där människor som tas emot ges goda förutsättningar och stöd till en lyckad integration i vårt samhälle.

Jag yrkar bifall till regeringens förslag till budget för området migration.
(Applåder)

Anf. 166 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! I sitt replikskifte med Ola Möller ställde Ingemar Kihlström många frågor om röda linjer. När jag nu hör Ingemar Kihlströms anförande tänker jag att det kanske beror på att Kristdemokraterna inte vet vad röda linjer är i migrationspolitiken.

Man talar om att hjälpa flyktingar i närområdet, och sedan slaktar man biståndet. Man säger att de som främst behöver skydd ska få det, och sedan minskar man antalet kvotflyktingar från 5 000 personer per år till 900. Man talar sig varm för att förbättra ukrainares ekonomiska villkor, samtidigt som man har skrivit en helt ny lag som säger att ukrainska flyktingar ska vara de enda i Sverige som inte får barnbidrag, bostadsbidrag och stöd till personer med funktionsnedsättning.

Förlåt, herr talman, men jag kan inte tro på några av de ord som kommer från Ingemar Kihlström. När man minskar antalet kvotflyktingar blir det färre av dem som främst behöver skydd som får det. När man skär i biståndet minskar möjligheterna att hjälpa flyktingar i närområdet.

Jag vill fråga Ingemar Kihlström om Kristdemokraterna kommer att göra verkstad av det de talar om eller om det börjar bli dags att inte bara begrava de medmänskliga handlingarna utan också retoriken från KD:s sida.

Anf. 167 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)
replik:

Herr talman! Annika Hirvonen talar om röda linjer. Man kan fundera över vilka röda linjer som har funnits för Miljöpartiet. Min minnesbild ger i alla fall att när migrationen till Sverige under åren 2014–2015 var på en nivå som alla insåg var för hög var Miljöpartiet med och fattade beslut. Det är på samma sätt som har tagits upp tidigare, nämligen att man kan ha frågor om var Miljöpartiet stod i frågan om anmälningsplikt.

Vi kan konstatera att Annika Hirvonen berör olika saker som inte finns med i den här debatten. Biståndet hanterar vi inte här. Att vi ger stöd och kan ha fokus på flyktingar betyder att man kan styra biståndet på ett effektivare sätt, likt man nu gör en omdaning av biståndet, genom att till exempel NGO:er kan nå fram. Det är ett faktum att Sverige fortfarande med den biståndsram som används nu befinner sig på plats två av de europeiska länderna.

Att Kristdemokraterna sitter i regeringen betyder att man har ett fokus på bistånd. Samma sak gäller kvotflyktingarna. Vi har visserligen, helt korrekt, minskat från en nivå på cirka 5 000 ned till 900, men fortfarande tar vi i förhållande till storleken på vårt land en emot stor del.

Vad gäller Ukraina var jag i förra replikskiftet när vi diskuterade förändringen i folkbokföringen tvungen att påpeka att det finns inte bara det enskilda stödet, utan det finns ett utökat stöd att söka för familjer i det bistånd som man får tillgång till genom folkbokföringen. Det är inte helt korrekt att de ukrainska familjerna är de enda familjerna som saknar stöd.

Jag skulle vilja fråga Annika Hirvonen vilka röda linjer som finns för Miljöpartiet om man vill sätta sig i Socialdemokraternas regering.

Anf. 168 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! De röda linjer som vi ställde upp 2015 handlade om att inte stänga gränsen för människor på flykt. Asylrätten skulle gälla. Det handlade också om att de barn som hade kommit till Sverige skulle undantas från de åtstramningar som gjordes. Det gällde de ensamkommande – de som vi har fortsatt att kämpa för även när Migrationsverket ändrade tillämpningar av regler, hittade på nya konstruktioner, till exempel avslag med uppskjuten verkställighet, införde rättsosäkra medicinska åldersbedömningar och tillämpade olagligt långa handläggningstider.

Herr talman! Jag vet inte hur jag ska tolka Ingemar Kihlström. Ska jag tolka det som att man tycker att nedskärningarna på antalet kvotflyktingar från 5 000 till 900 är en seger, och att nedskärningarna i biståndet, inte minst det bistånd som förmedlas genom just NGO:er, är en vinst?

Man kan inte lura sig själv hur länge som helst med att biståndet ska åstadkomma mer genom att man minskar mängden pengar. Man pratar om att man blir effektivare, men om man jobbar med att bli effektivare med mer pengar kan man ändå hjälpa fler – till exempel flyktingar i närområdet – än om man gör de gigantiska nedskärningar som Kristdemokraterna nu gör trots att man före valet lovade att hålla sig till 1 procent.

Anf. 169 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)
replik:

Herr talman! Vi kan konstatera att med Kristdemokraterna i regeringen har vi ett bistånd som vi kämpar för. Jag håller med om vad vår målsättning var i valrörelsen, men att sitta i ett regeringssamarbete innebär ju förhandlingar.

Jag konstaterar fortfarande att Sverige är på andra plats vad gäller att ge bistånd, och det handlar om att ge bistånd där det gör mest nytta.

Jag konstaterar också att Miljöpartiet har en syn på den migrationspolitik vi har i Sverige som skiljer sig från regeringens. Det är så det ska vara – en opposition ska lyfta fram vad den tycker. Men Annika Hirvonen företräder ett parti som säger sig kunna utgöra ett regeringsunderlag, och jag kan konstatera att det stora partiet i det regeringsunderlaget i princip säger ja till den migrationspolitik vi har och i vissa fall till och med säger sig vilja gå längre, till exempel vad gäller EBO just nu.

Jag kan konstatera att i den här kammaren finns det en stor majoritet av politiker som har fått sitt mandat utifrån en förändring av migrationspolitiken. Den genomförs just nu, och vi kommer att se till att genomförandet sker enligt internationella överenskommelser och regleringar men också på ett sådant sätt att vi kan integrera dem som kommer till vårt land. Det är också en väldigt viktig pusselbit i att ha en migrationspolitik i nivå med övriga nordiska länder, som jag sa, och i nivå med att de som kommer hit ska kunna integreras i vårt land. Så tycker vi.

Anf. 170 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Jag tänkte först inte ta replik, och det har att göra med att regeringens infrastrukturpolitik begränsar mina möjligheter att ta mig hem sent på kvällen. Men jag lovar att jag inte ska debattera vare sig tågen eller regeringsfrågan. Jag ska faktiskt debattera utgiftsområdet som vi är här för att debattera.

Jag tycker att det är bra att det har funnits stor enighet i Sveriges riksdag om humanitärt stöd, stöd med krigsmateriel och ekonomiskt stöd till Ukraina. Däremot har regeringen saknat handlingskraft att leverera drägliga villkor för de ukrainska flyktingar som befunnit sig i Sverige.

Jag reagerade när ledamoten stolt berättade om vad regeringen gör för de ukrainska flyktingar som befinner sig i Sverige. Det tog ju alldeles för lång tid, och man gjorde alldeles för lite. Jag förstår inte hur man kan vara stolt när man har sett nyhetsreportagen om

ukrainska kvinnor och barn som inte haft råd med vinterjackor och ukrainska mammor som tvingats stå i kö till soppkök för att mätta sina och sina barns magar.

För mig är det en fråga om värdighet. Men det är också en fråga om den ukrainska krigsförmågan, för vi vet att det påverkar krigsförmågan vid fronten att veta att ens fru och barn och så vidare har det tryggt och bra i det land de befinner sig i.

Min mycket enkla fråga till ledamoten är denna. Är Kristdemokraterna stolta över den politik som regeringen fört för de ukrainska flyktingar som befinner sig och har befunnit sig i Sverige?

Anf. 171 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)

replik:

Herr talman! Jonny Cato och jag delar engagemanget för Ukraina. Precis som jag nämnde lite kort i mitt anförande har detta fruktansvärda angreppskrig där Ryssland ger sig på en fri stat i Europa skapat en situation som vi inte har haft sedan andra världskriget.

Vi ser ett stort flyktingflöde, främst naturligtvis i närområdet – Polen har ju tagit emot en stor del – men också i många andra länder. Och EU:s mekanismer fungerade. Massflyktsdirektivet som fanns för just dessa åtgärder aktiverades, och de som flydde från Ukraina kunde söka sin fristad och sin säkerhet i olika länder.

Vi kan konstatera att det regelverk vi hade var politiskt beslutat i den här kammaren när de från Ukraina kom hit.

Vi kan konstatera att dagersättningen inte var ändrad på 30 år, oavsett vilken regering vi haft och vilken inriktning som funnits i den här kammaren. Det kan man fundera över.

Vi kan också konstatera att om man behövde ha en vinterjacka eller om man behövde ha något ytterligare fanns det möjlighet att få ytterligare bidrag.

Regeringen startade en process. Man kan alltid fundera över hur fort det går, och om vi ser tillbaka på tidigare regeringsperioder tror jag att vi ser att de som är i opposition alltid tycker att det ska gå snabbare.

Jag är i alla fall stolt över att vi förutom att göra det möjligt för Skatteverket att börja folkbokföra när massflyktsdirektivet förlängdes nu också har infört en regel som gör att man kan folkbokföras tidigare än efter två års vistelse. Det kommer att möta många behov. Jag är stolt över det beslutet. Vi får naturligtvis se över vad vi kan göra ytterligare.

Anf. 172 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Jag är egentligen tveksam till att skriva upp tonläget i den här frågan, och jag brukar väga orden när jag ska debattera just Ukrainafrågan. Jag vill också poängtera att det är många kristdemokrater och civilsamhällesorganisationer som står nära kristdemokratin som gjort mycket för just de ukrainska flyktingarna, både i Sverige och på plats i Ukraina. Men jag blir lite konfunderad när ledamoten beskriver det som att det finns andra stöd att söka och att man kanske kunde ha gjort mer.

Centerpartiet är ett av de partier som har gett Kristdemokraterna möjlighet att bland annat i finansutskottet konkret rösta för höjd dagersättning för de ukrainska flyktingarna. Kristdemokraterna har då röstat nej. Kristdemokraterna har alltså aktivt motverkat mer drägliga levnadsförutsättningar för de ukrainska flyktingar som befinner sig i Sverige. Det är fakta.

Det är anmärkningsvärt, tycker jag, att man lyfter fram att man är väldigt stolt över det som Sverige har gjort när faktum är att det finns så många länder som aktiverade massflyktsdirektivet samtidigt som Sverige som gjorde mycket mer mycket snabbare.

En av anledningarna till att många ukrainska flyktingar väljer andra länder än Sverige är just att levnadsförutsättningarna har varit mycket bättre där. Det borde vi inte vara stolta över. Det borde vi skämmas över.

Vi är överens om att vi ska hjälpa Ukraina. Men vi måste göra det på alla sätt, inte bara på vissa sätt.

Anf. 173 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD)

replik:

Herr talman! Ja, det är korrekt att det fanns ett förslag från Centerpartiet att höja dagersättningen. Nu kan vi ju konstatera att möjligheten att bli folkbokförd ger många gånger mer per dag och även möjlighet till vidare bidrag, bland annat stöd till exempelvis familjekostnader och bostadskostnader.

Jag kan konstatera att ingen tidigare regering har lyft upp frågan om dagersättningen på det här sättet. Jag kan säga att vi som parti är öppna för att diskutera den vidare. Jag har själv stått i intervjuer och sagt att dagersättningen borde korrigeras. Men det är en fråga.

Vi kan konstatera att vi har gjort något som jag är stolt över: Vi har sett till att man kan folkbokföras tidigare än enligt Skatteverkets normala regler. Detta öppnar upp. Vi har också sett till att kommunerna har kunnat ge stöd vad gäller språk så att man kommer i arbete. Jag är också, precis som Jonny Cato, stolt och glad över alla dem som ger hjälp, oavsett om det sker här i Sverige eller, som vi ser, i Ukraina.

Ukrainas sak är vår, och vi ska alltid utvärdera hur vi kan stödja dem. Jag är stolt över det vi har gjort, och vi ska naturligtvis se över vad vi kan göra ytterligare. Detta är vi i alla fall överens om.

Anf. 174 JONNY CATO (C):

Herr talman! Migrationspolitik handlar i grunden om att människor ska få skydd i svåra tider. Just nu befinner vi oss i en osäker, orolig och på många vis väldigt svår tid. Det säkerhetspolitiska läget är väldigt osäkert, såväl i Sverige som runt om i stora delar av världen. Flera humanitära kriser pågår samtidigt. Omvärlden påverkar migrationspolitiken i allra högsta grad.

I detta läge är det viktigt att kunna ha många tankar i huvudet samtidigt. Det är viktigt att inte glömma bort och sluta prata om Rysslands och Putins fruktansvärda, olagliga invasion av Ukraina som innebär ett brutalt mörker. Mina tankar är med alla dem som mist sin

make eller maka, mamma eller pappa, son eller dotter. Invasionen är oförlåtlig.

Även om jag ofta är skarp i min kritik mot regeringens migrationspolitik vill jag ändå framhålla styrkan i den många gånger stora enigheten i Sveriges riksdag i fråga om stödet till Ukraina. Sverige har på många sätt visat sitt stöd – humanitärt, i form av krigsmateriel och ekonomiskt. Det har många gånger skett med bred uppslutning här i Sveriges riksdag, och det har på riktigt varit en viktig signal. Detta har regeringen gjort bra.

Men för oss i socialförsäkringsutskottet handlar Ukrainafrågan framför allt om de ukrainska flyktingarna. Jag var inne på detta i replikskiftet tidigare: Jag är besviken. Jag är besviken på att det tog regeringen för lång tid och på att den gjorde för lite. Det har på riktigt påverkat krigsförmågan hos de män som befinner sig längst fram vid fronten att veta att deras nära och kära har det tufft i Sverige.

Herr talman! För Centerpartiet är asylrätten grunden i migrationspolitiken. Den som kommer till Sverige ska få sina asylskäl prövade. Den som inte har skyddsskäl ska snarast möjligt lämna landet. Den som har skyddsskäl ska få stanna och få bästa tänkbara integration med fokus på jobb och språkkunskaper. När regeringen ser människor som ett problem ser Centerpartiet människor som en tillgång.

Det finns partier i Sveriges riksdag och i regeringsunderlaget som tror att majoriteten av flyktingarna kommer hit med onda avsikter och vill Sverige illa – att de rent av vill förstöra vårt älskade land. Jag däremot tror genuint att människor som kommer hit på flykt undan krig och förtryck vill gott – att man vill lära sig svenska och vill komma in i och bli en del av vårt gemensamma samhälle. Många får dock inte de förutsättningar och möjligheter som krävs för att lyckas.

Den som vet vad människor flyr från och vad människor riskerar på flykt vet också att trygghet många gånger är det enda man söker – trygghet för sig själv, sin familj och inte minst sina barn. Vårt synsätt, som samhälle, medmänniskor och politiker, när det gäller människor som flyr undan krig och förtryck påverkar möjligheterna till en bra migration och en lyckad integration. Vårt sätt att prata om invandrare påverkar också möjligheterna till en lyckad integration.

För mig finns det inget mer svenskt än en stark samhällsgemenskap, där människor går upp på morgonen, kämpar hårt och bidrar till det gemensamma.

Att alla som anstränger sig, oavsett bakgrund, ska kunna lyckas i livet är inte bara viktigt för individen – det är också avgörande för Sveriges framtid. Det finns inga fördelar med ett tudelat samhälle. Ett tudelat samhälle är ett försvagat samhälle som hindrar tillväxt och konkurrenskraft men även gör oss sårbara för yttre hot. Ett stort ekonomiskt utanförskap bidrar till tudelningen, försvårar för små och stora företag att växa och är kotsamt för samhället i stort.

Alla som kommer till Sverige ska mötas med öppenhet och tydlighet om vad samhället förväntar sig av var och en och vad var och en kan förvänta sig av

samhället. Integrationen har lyckats när den som kommit till Sverige är med och bidrar genom sysselsättning. Detta förutsätter vilja och drivkraft från individen, som måste vara villig att göra sin del. Sverige har hittills misslyckats med att ställa tydliga krav på att alla som kan arbeta förväntas göra det, samtidigt som det offentliga investeringar i utbildning, vägledning och gynnsamma sammanhang inte alls motsvarar behoven för att alla ska kunna lyckas.

Höga krav på individen måste kombineras med verktyg och möjligheter. Den nuvarande regeringen har endast fokus på att höja kraven på papperet, utan att i verkligheten skapa fler möjligheter för människor att komma in i samhället.

När integrationen lyckas är invandring bra både för Sverige och för den som kommer hit, men när den misslyckas leder det till stora problem. Vi kan konstatera att oavsett regering har de senaste decenniernas brist på fungerande integrationsinsatser, i kombination med en stor invandring, bidragit till utanförskap och parallellsamhällen, vilket har skapat långsiktiga och kortsiktiga samhällsutmaningar. Risk för ökad gängkriminalitet, psykisk ohälsa, missbruk, otrygghet och grogrund för religiös fundamentalism och förtryck är några av de allvarligaste konsekvenserna.

I dag finns det människor som känner att den svenska staten och det svenska samhället inte är till för dem – att de inte får vara en del av gemenskapen vad de än gör.

Orsakerna är många. Det politiska samtalet och debatten om utanförskap bidrar nu dessutom till att förstärka både fördomar och känslan av att det finns ett vi och ett de. Detta påverkas av hur vi behandlar och pratar om varandra, men också av hur ledande politiska företrädare pratar om en del av den svenska befolkningen.

Främlingsfientlighet och rasism är hinder för att skapa en samhällsgemenskap och riskerar att föras vidare till nästkommande generationer. En förutsättning för ett sammanhållet samhälle är att det finns en öppenhet bland människor som redan är en del av samhällsgemenskapen att inkludera nya personer. Den som har ett arbete känner sig som en del av samhället och känner tilltro till det gemensamma systemet. Ett gemensamt ”vi” handlar inte om etnicitet eller bakgrund utan om att man är med och bidrar. När regeringen nu genomför Sverigedemokraternas migrationspolitik bidrar man till en ökad tudelning och spår på tanken om ett vi och ett de.

Regeringens angiverilagstiftning har skapat en väldigt stor oro runt om i landet. Låt mig citera migrationsministern: ”Vi har haft en debatt de senaste två åren som har varit präglad av väldiga överdrifter, där personer i oppositionen och organisationer medvetet har skapat en stor oro hos många människor.”

Det var ett uttalande som på riktigt gjorde mig förbannad. Det fanns en utredning på plats, som redan undantog medarbetare inom skolan och vården. Det var regeringens tilläggsdirektiv som inkluderade läkare, lärare, sjuksköterskor, undersköterskor och

elevassistenter. Det är regeringens fel att det har funnits en stor oro i många yrkesgrupper. Det är därför på sin plats att verkligen tacka alla fackförbund, yrkesverksamma och de i civilsamhället som på riktigt stod upp för rätten att inte ange och för rätten att inte spä på ett vi och ett de.

Vi ser detta på punkt efter punkt. Ett annat mycket tydligt exempel är utredningen om återvändandebidrag, som skapar ett vi och ett de. Regeringens egna utredare slog fast att detta riskerar att försämra integrationsåtgärderna.

Många av oss i oppositionen har i dag blivit uppläxade för att vi inte läser utredningar och tar till oss av dokument. Samtidigt står sverigedemokraten i talarstolen och säger: Där har utredaren fel. Där ska man inte lyssna på honom.

Man ska helt enkelt bara lyssna på regeringens utredningar när det passar deras egna argument.

Centerpartiet säger nej till angiverilagar och till regeringens återvändningsbidrag för att i stället satsa på integrationsåtgärder som fungerar. När regeringen har gett upp tron på människor ser Centerpartiet människor som en tillgång, som vi behöver investera i.

Anf. 175 PATRIK KARLSON (L):

Herr talman! Sverige ska vara möjligheternas land för dem som väljer att komma till Sverige. Vårt lands långa tradition av öppenhet gentemot omvärlden har bidragit till det Sverige som vi har i dag, vår utveckling, vår tillväxt och vårt välbefinnande.

Det är betydelsefullt att vi även fortsättningsvis tar emot människor på flykt och att vi gör det på ett sätt som är hållbart för vårt samhälle. Det handlar inte bara om att låta människor komma till och stanna i Sverige. Om människor bor i Sverige resten av sina liv ska de ha möjligheter till ett gott liv. Det betyder att migrationspolitiken inte kan reduceras till att bara handla om ett bifall eller ett avslag. Det handlar också om hur man i nästa steg integreras i det som vi kallar för samhällsprojektet Sverige.

Detta är ett ansvar som sträcker sig årtionden framöver. Ska vi lyckas med att skapa möjligheter till ett bra liv för alla som har skyddsbehov och som har kommit hit kan vi inte ha en situation där vi har en alltför generös invandring, där människor drivs rakt in i ett utanförskap med bidragsberoende, trångboddhet och stor otrygghet som resultat. Det är inte att värna en långsiktigt hållbar politik.

Herr talman! För bara några veckor sedan presenterades Utanförskapets karta av det ansvariga statsrådet Mats Persson. Det som presenterades var inte särskilt upplyftande. Det visade svart på vitt att det svenska samhället under en lång tid glidit isär.

Sverige har ett omfattande problem med bostadsområden där det är ett stort utanförskap. Det är inte svårt att dra slutsatsen: Ju fler av dessa vi har, desto sämre är det för vårt land och för dem som bor i det. Det är dåligt för samhällets sammanhållning, men framför allt är det orättvist mot alla de vuxna och barn som bor där och som växer upp under dessa

förhållanden. Jag nämnde trångboddhet, men det handlar också om brist på förebilder och om dåligt fungerande skolor, som ger sämre livschanser och sämre möjligheter.

Detta problem är tyvärr inte nytt. Redan för 20 år sedan varnade vi liberaler för den bristande integrationen och det stora utanförskapet. Fler har hakat på sedan dess. Vi är alla på ett eller annat sätt skyldiga till detta. Vi har helt enkelt blundat för problemen för länge eller haft en övertro på att de kortsiktiga projekten skulle lösa utanförskapet. Men vi har misslyckats.

Kombinationen med en migrationspolitik som inte varit särskilt realistisk gör att utanförskapet nu inte bara syns i våra storstäder utan även i mindre samhällen. Detta är inte längre ett storstadsfenomen. I dag omfattar det 710 000 personer, varav 170 000 är barn.

Herr talman! Att vända utvecklingen kräver stora insatser från samhället men också en ökad tydlighet kring vad samhället kräver av människor som bor här – en tydlighet kring att alla har samma skyldigheter och rättigheter och möjligheter att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv men också en tydlighet i att det förutsätter att de som bor i landet anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället.

Vi är fast beslutna att göra det som krävs för att förändra situationen. Utanförskapets karta är ingen mirakelmedicin – det ska sägas rakt ut. Man får se den som en viktig byggsten med ett kunskapsunderlag i grunden som ska ge oss möjlighet att bryta detta med mer riktade och precisa insatser. Det är bara genom ökad kunskap och träffsäkra insatser som vi kan öka möjligheterna till en ljusare framtid.

Samtidigt ska jag vara ärlig med att jag tror att det är omöjligt att klara av denna stora utmaning på migrationsområdet utan att vi fördjupar Europasamarbetet. De flesta av oss vet att det historiskt har varit väldigt svårt att åstadkomma detta på europeisk nivå. Allt som oftast har diskussionerna och samtalen blivit både för långa och för många utan att landa i något konkret som håller över tid.

Men plötsligt hände det. Efter år av intensivt arbete beslutade EU-parlamentet i våras om den nya migrations- och asylpakten. Man får faktiskt kalla det en framgång för Europa. Det är, som sagt, viktigt att vi på vår kontinent hjälps åt i dessa frågor.

Hela syftet med pakten är att det ska vara ett sammanhängande system för asyl- och migrationshanteringen i EU. Det handlar om våra asylprövningsförfaranden och mottagandevillkor, om gemensamma rättigheter för dem som bedöms ha skyddsskäl, om ansvarsfördelning mellan EU:s medlemsstater, om mottagande av kvotflyktingar och mer därtill. Reformen innehåller även särskilda regler för kriser, massflyktsituationer, pandemier och situationer då främmande makter utnyttjar skyddssökande för att sätta press på EU, vilket vi har sett både i Finland och i Polen i närtid.

I den nya ordningen ska de som söker asyl sorteras in i olika typer av prövningsprocedurer. Det ska bland annat vara ett snabbt gränsförfarande för dem som

bedöms ha låg sannolikhet att få skydd och ett annat förfarande för dem med större skyddschanser, där särskild hänsyn tas om man redan har nära släktingar till exempel i ett EU-land. Med denna pakt blir det mer ordning och reda i asylmottagningen. Fokus ska nu vara att genomföra reformen på bästa möjliga sätt. Den ska vara på plats sommaren 2026.

Herr talman! Att vi nu är överens mellan EU-länderna i frågan är bra, men det viktigaste återstår: att genomföra det vi kommit överens om, så att det går från ord till handling och så att detta får verklig effekt.

Nu är en färdplan framtagen, som jag nämnde. Fram till införandet av pakten behöver vi uppdatera vårt sätt att jobba i dessa frågor. Det handlar om hur vi registrerar personer som reser in i EU eller som påträffas på territoriet utan rätt att vistas där.

Avslutningsvis vill jag nämna att migrationen är större än att den bara gäller Sverige och Europa. Detta är verkligen en fråga som symboliserar att vi lever i en globaliserad värld och i en globaliserad tid. Vi ser den utveckling som pågår i delar av världen. Stora grupper av människor söker sig hitåt. I Mellanöstern pågår det flera olika konflikter och krig. Storleken på deras negativa konsekvenser är väldigt svår att förutse. Det innebär att vi måste bygga relationer – och fördjupa dem än mer – med länderna utanför Europa.

Detta behöver mynna ut i att man ser till att människor får en drägligare tillvaro i sitt närområde. Men det handlar också om att investera och skapa framtidstro i dessa länder. På längre sikt är det dessa frågor som är avgörande för att vi ska få en stabilitet i vår omvärld.

Med det sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag på utgiftsområde 8.
(Applåder)

Anf. 176 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Patrik Karlson för anfördet. Jag har en kort fråga om angiverilagen.

Trots att det skedde massiva protester under två års tid lyckas Liberalerna utropa sig till vinnare i den här frågan. Det måste ju vara något slags rekord i att osynliggöra facken, civilsamhället, yrkeskåren och alla andra som i två års tid organiserat sig och protesterat mot angiverilagen. Partiet sitter alltså i regeringen men har också gett Sverigedemokraterna statsmakt och utför deras politik.

Eftersom Liberalerna utropar sig till vinnare – tycker Liberalerna att exempelvis gravida kvinnor ska hamna i situationer där de inte vågar söka vård? Så ser det fortfarande ut med det här förslaget. Exempelvis ska barn registreras och Skatteverket vara angivare. Om ett barn registreras ska man kalla på polisen. Min fråga är ganska enkel: Tycker Liberalerna att gravida kvinnor i de situationerna inte ska våga söka vård?

Anf. 177 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Det är korrekt att vår partiledare uttryckte att han såg det här som en liberal vinst, och det gör vi övriga i partiet också. Vi var ända från början pådrivande för att vård, skola, socialtjänst och även

bibliotek skulle undantas från informationsplikten. Samtliga dessa villkor blev uppfyllda, vilket vi såklart är glada över. Olika fackföreningar och andra organisationer och människor har engagerat sig i denna fråga, och vi delar glädjen med dem. Att vi har utropat oss till ”vinnare” gör ju inte att andra inte kan göra det – det står inte bara oss fritt att göra.

Mitt svar på ledamotens fråga är att man självklart ska kunna uppsöka vård. Det måste man ju kunna göra i det här landet, och det har man all rätt att göra. Det är som sagt sex myndigheter som omfattas av detta. Men vården går fortfarande att söka.

Anf. 178 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Ursäkta, men det här blev helt obegripligt. Den gravida kvinnan kommer inte att våga söka vård, för Skatteverket kommer att vara angivare. Jag vet inte om ledamoten har förstått frågan. Skadan är redan skedd, och det här hänger ihop. Sjukvården är undantagen, men exempelvis ska barn registreras – hos angivare. Hur kan ni utropa er till vinnare när skadan redan är skedd? Står ni alltså bakom förslaget som det ser ut i dag? Det riskerar att leda till att den gravida kvinnan inte kommer att våga söka vård.

Det här hänger ju ihop. Sjukvården hänger ihop med Skatteverket. Även Kronofogden ska vara en del av detta. De möter exempelvis barn i ekonomiskt utsatta situationer som riskerar att hamna i ett sådant här läge. Allting hänger ihop. Då är mina frågor: Hur kan Liberalerna utropa sig till vinnare? Står Liberalerna bakom det här, som riskerar att leda till att den gravida kvinnan inte vågar söka vård?

Anf. 179 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! När utredningen kom föreslog man en skyldighet för vissa myndigheter, sex till antalet, att till polisen lämna uppgifter om personer som vistats i Sverige utan tillstånd. Vi var före detta tydliga med att skola, sjukvård, socialtjänst och bibliotek skulle undantas, och det var precis där det landade. Nu är den här utredningen utskickad på remiss till myndigheter, kommuner, regioner och andra organisationer. Sedan kommer regeringens arbete med att förbereda en proposition att ta vid. Vi har som sagt redan gjort en överenskommelse om att skola, vård, socialtjänst och bibliotek ska undantas. Ja, vi ser det som en vinst.

Anf. 180 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Först och främst vill jag välkomna ledamoten till socialförsäkringsutskottet och den migrationspolitiska debatten.

Halva mandatperioden har gått, så det kanske är dags för en liten halvtidsutvärdering av migrationspolitiken och integrationspolitiken, som ledamoten ville komma in på. Antalet kvotflyktingar har gått från 5 000 till 900. Vi har fått en smalare humanitär grund, vilket gör att svårt sjuka barn inte längre kan stanna i Sverige. Vi har begränsat anhöriginvandringen, vilket gör det svårare för barn att återförenas med sina föräldrar. Vi har nu senast sett ett återvändandebidrag

som utredaren själv menar riskerar att försämra integrationen.

Det här är migrationspolitik, men det är också Sverigedemokraternas integrationspolitik. Regeringen har bara levererat åtstramningar, åtstramningar och åtstramningar. Ingenting görs för att investera i människors förmåga att komma in i och bli en del av det gemensamma Sverige.

Min fråga är mycket enkel: Vart tog den liberala vakhunden vägen?

Anf. 181 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Jag tackar Jonny Cato för välkommandet. Det har varit intressant att delta i den här debatten. Den har varit lite mer dynamisk, om jag säger så, än debatterna jag deltog i när jag satt i skatteutskottet. Men det är bra – det är precis så det ska vara i kammaren.

Det var många frågor som togs upp – vi får se om jag hann uppfatta alla. Vi kan börja med kvotflyktingarna. Det är bara att erkänna att vi inte vill ha det antalet. Det är en kompromiss inom ramen för Tidösamarbetet. Så är det. Man måste ge och ta. Vi hade velat se en högre nivå, men där hamnade vi inte. Det är någonting man får acceptera. Man kan inte sätta sig ned och grina varje gång man inte får som man vill. Då skulle vi aldrig kunna styra det här landet. Vi skulle aldrig få någonting gjort.

När det kommer till anhöriginvandring förnekar vi mig veterligen ingen rätten att återförenas. Men vi säger att man jämfört med tidigare i större utsträckning ska kunna försörja sig själv. Man ska ha en bostad där man verkligen kan bo som stor familj, och det ska finnas rimliga villkor att komma in och bli en del av samhällsprojektet Sverige. Det är det vi säger.

Jag kanske missade någon fråga, men vi anser att det utanförskap som existerar inte får drivas på ytterligare. När jag lyssnade på ledamotens huvudanförande uppfattade jag en stor samsyn med precis det jag sa. Jag förstår därför inte riktigt den kritik som nu framförs – då motsäger du dig själv, Jonny Cato. Är det så att ni trots vad du sa ändå vill driva på det utanförskap som finns i det här landet? Över 700 000 människor lever i detta utanförskap, som går i arv i generationer och som de inte tar sig ur. Det handlar inte bara om människor som kommer hit utan även om människor som föds här. Det handlar om barn och barnbarn. Är det kanske så att ett ökat utanförskap är er grej, fast ni säger något annat?

Anf. 182 JONNY CATO (C) replik:

Herr talman! Den här regeringen investerar hundratals miljoner kronor i ett verkningsslöst återvändandebidrag. Centerpartiet investerar i människor. Vi investerar i att fler ska lära sig svenska språket, i att fler ska bli en del av det gemensamma samhället och i att fler ska få det så viktiga första jobbet. Där lyser regeringen helt med sin frånvaro. Den enda integrationspolitik som finns är en stramare migrationspolitik, och

det är det som är min poäng. Man måste investera i och satsa på människor.

Jag har sedan den här regeringen tillträdde ställt frågor om antalet kvotflyktingar till tre olika liberala politiker. Jag har fått tre olika svar. En ledamot var mycket nöjd med antalet 900. En annan ledamot var lite tveksam. Dagens svar är det absolut bästa. Jag hoppas att det är det som är Liberalernas politik. Det gläder mig i så fall att vi har en samsyn om att Sverige ska ta emot fler av de allra mest utsatta människorna på vår planet. Men faktum är att man på punkt efter punkt har fått vika sig för Sverigedemokraternas migrations- och integrationspolitik. Kvotflyktingar är en sak, men det har ju blivit svårare för familjer att återförenas. Vi har också den humanitära grunden, som har gjort det svårare för svårt sjuka barn att få stanna i Sverige. Det kan knappast vara några liberala segrar.

Anf. 183 PATRIK KARLSON (L) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag ska ta det som något positivt eller inte att jag står här och får beröm av oppositionen. Men äsch – så här sent på kvällen och när statsrådet snart kommer tar jag emot det!

Det ledamoten står och säger är dock helt felaktigt. Det görs massor av satsningar på integrationsområdet. Det läggs stora mängder medel på skolan, framför allt med inriktning på att fler ska lära sig det svenska språket. Vi sänker skatterna för att fler ska komma i arbete, och det görs ett stort arbete på bostadssidan för att det ska byggas fler lägenheter och småhus, vilket efterfrågas där det i dag är bostadsbrist. Vi har också ökat när det gäller yrkes- och vuxenutbildningar.

Paletten är alltså bred och stor, och det är även målsättningen – framför allt när det gäller de kvinnor som i dag står långt ifrån arbetsmarknaden och hur de ska bli en del av den.

När det kommer till den frivilliga återvandringen är det inget nytt fenomen i Sverige; det började diskuteras redan på 40-talet och började praktiseras, med en summa pengar, i slutet av 80-talet. Att nivån på pengarna sedan har legat kvar där kan man ju diskutera, men det man ser här är fortfarande att det är frivillig återvandring det handlar om – och kanske framför allt informationskampanjer. Men jag ser det inte som någon seger för oss, som du försökte ge uttryck för, Jonny Cato. Återigen: Det är snarare en kompromiss i samarbetet.

Att vi inte gör något på integrationsområdet är direkt felaktigt. Det görs massvis. Det är bara att läsa våra budgetar, inte bara årets utan även dem från tidigare år.

Anf. 184 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! I sitt anförande talade Patrik Karlson om en lång rad samhällsutmaningar kopplade till bland annat segregation och trångboddhet.

Jag tänker att det är intressant att vi kommer in på bostadspolitiken när vi har en debatt om utgiftsområde 8 Migration. Särskilt intressant är det eftersom regeringen bedriver en bostadspolitik som man skulle

kunna tro att den helst pratar så lite som möjligt om. Det vi ser är nämligen en total krasch för bostadsbyggandet. Samtidigt som priserna har skenat har regeringen totalt ignorerat det faktum att vi här har en hel sektor som har blivit extremt hårt drabbad.

Det kom en lång beskrivning av samhällsproblem, men jag noterar att inte en enda lösning på samhällsproblemen presenterades. Var är de satsningar på ökat bostadsbyggande som kan göra att trångboddheten minskar? Kommer ni att återinrätta den myndighet som hade till uppgift att systematiskt arbeta mot segregation på ett sätt som baseras på kunskap och långsiktiga metoder, Patrik Karlson? Eller är det återvändningsbidraget som är svaret på alla de här samhällsproblemen? Det tror i alla fall inte regeringens egen utredare.

Anf. 185 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Jag blir lite konfundersam – man undrar ju om ledamoten helt har missat vad som har hänt de senaste åren, det vill säga helt ignorerar att samhället har varit hårt drabbat av extremt hög inflation och höga räntor. Det är klart att det slår hårt mot en byggbransch som har extremt höga priser.

Priserna är ett resultat av den bostadspolitik som Miljöpartiet bedriver. Det är ju ert hårt reglerade bostadsmarknad som är anledningen till det här, Annika Hirvonen. Vi har nu tagit steg mot att lätta upp detta. Om de är små eller stora är diskutabelt, men vi har tagit steg. Det handlar om att få snabbare planprocesser, lätta på detaljplanarbetet och lätta på byggreglerna. Det är det vi måste börja komma åt, för problemet är att det är för lite marknad på bostadsmarknaden. Den är extremt hårt reglerad.

I den politik som fördes av den förra regeringen – er politik, Annika Hirvonen – var svaret enbart nationella subventioner. Det är klart att det blir en liten ökning av bostadsbyggandet av det, men den är väldigt liten. Framför allt byggs sådant som inte efterfrågas. Det som hände var att ni skickade pengar rakt ned i byggherrarnas fickor. Till vilken nytta? Det är klart att byggherrarna blev glada, men vad hände med medborgarna?

Anf. 186 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Ja, ”konfundersam” var ordet. Var det inflationen eller var det MP som ökade bopriserna? Först var det inflationen, och sedan var det Miljöpartiet. Förra regeringen gjorde fel – sådant som ingen ville ha – och det byggdes fel bostäder. Men det byggdes bostäder! Det byggdes i en takt som ändå imponerade.

Jag tänker så här: Man kan ha en intressant diskussion om vem som gjorde vad för länge sedan, men nu är det Liberalerna som har makten. Liberalerna säger att de ser ett samhällsproblem, men Liberalerna presenterar inga lösningar. Det de gör är i stället att helt och hållet ägna sig åt ett slags blame game där alla problem skylls på flyktingar. Det är därför de pratar om de här problemen när vi ska prata om det utgiftsområde

i budgeten som berör migration. Jag kan inte dra någon annan slutsats.

Man skulle kunna göra som vi och införa subventioner för att bygga hyresrätter som vanligt folk har råd att efterfråga. Man skulle kunna hitta på ett helt nytt system. Men regeringen gör ingenting. Det enda man gör är att peka finger mot samhällets mest utsatta – människor som har flytt hit från krig och förtryck – och säga att lösningen är att skicka en påse pengar som återvändningsbidrag till folk. Det är faktiskt skamligt. Det om något sliter isär samhället.

Anf. 187 PATRIK KARLSON (L) replik:

Fru talman! Låt oss konstatera att du har rätt, Annika Hirvonen – det är ert fel. Det är också inflationens och de höga räntornas fel. Det är det som har lett till den bostadskris vi har i dag.

Det är klart att det byggs mycket mindre när byggkostnaderna skenar, men redan nu – sedan Riksbanken har sänkt räntorna – visar prognoserna att byggtakten är på väg upp igen. Det måste dock byggas där det behövs och utifrån de behov som finns, inte utifrån att några klåfingriga politiker sitter och säger att de vill ha det si eller så. Det är inte så vi löser bostadskrisen.

Låt mig bara konstatera att jag aldrig skyllde på några flyktingar när jag stod uppe i talarstolen. Jag vet inte var du fick det ifrån, Annika Hirvonen. Det var ju snarare så att jag skyllde på mig själv. Jag sa att det är vårt ansvar hur vi har misslyckats med det här. Som liberal politiker vill jag såklart att Sverige på lång sikt ska fortsätta vara ett land som är öppet för invandring. Jag är helt övertygad om att det gynnar oss. Men här och nu har vi stora problem med det utanförskap som har uppstått av att vi har haft en politik som inte har varit hållbar över tid. Det är vad jag har sagt.

Anf. 188 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Migrationsdebatten i Sverige är fruktansvärt sorglig att följa. Det är en debatt som fokuserar på människor som ett problem, som delar upp i vi och dom och som får förödande konsekvenser för enskilda människor.

När jag besökte en släkting som låg på sjukhus hamnade jag i samtal med sjuksköterskan Omid. Omid och jag började prata om hans situation. Hans fru och nyfödda barn skulle komma till honom i Sverige, men de fick nej eftersom han hade för liten lägenhet. Kvar i hemlandet fanns en förlossningsdeprimerad fru som ensam försökte ta hand om parets barn.

Han var förtvivlad. På tv matades han dag efter dag med budskap från Tidöpartierna om att alla samhällets problem var hans fel. När jag skulle gå ut genom dörren hängde han upp den påse med dropp som höll min släkting vid liv och sa: Man känner sig inget värd i Sverige i dag.

Detta är konsekvensen för enskilda människor som Omid och många andra, som ser hur regeringen dag efter dag trycker ned deras existensberättigande i vårt land och begränsar människors – framför allt invandrarers – rättigheter.

De mest drastiska konsekvenserna drabbar nog dem som inte alls får rätten till trygghet och liv. I mitt första replikskifte talade jag om rättssäkerhet. Här brister Sverige.

I ett antal fall har Sverige blivit fällt av FN för brott mot förbudet mot tortyr och förnedrande behandling eftersom Sverige fortsätter att utvisa kristna konverter till Afghanistan. Ett fall gällde en ung man med ett kors och Jesus tatuerade på halsen. Honom ville såväl Migrationsverket som domstolarna skicka till Afghanistan. De sa att han kunde ha halsduk på sig resten av sitt liv – då skulle det inte vara någon fara.

Även RFSL, som har skrivit en rapport om hbtq-flyktingars situation i Sverige, visar på systematiska brister i rättssäkerheten för hbtq-flyktingar. Dessa flyktingar söker skydd undan länder där homosexualitet är straffbart – i vissa fall med döden. Ändå får de inte skydd i Sverige. Motiveringen är ofta till exempel att de inte har skämts tillräckligt mycket för sin sexuella läggning eller på ett tillräckligt djupt sätt kunnat redogöra för känslor och tankar. Att man faktiskt har levt i en homosexuell relation i flera decennier väger lätt.

När människor utvisas efter rättsosäkra bedömningar, som i denna typ av fall, förstår jag att man väljer att stanna kvar även om det betyder att man får leva under de svåraste omständigheter, som papperslös. Det är en tillvaro jag inte skulle rekommendera någon, men jag förstår dem som väljer detta framför att flytta till talibanernas förtryck.

Vad är då regeringens svar? Jo, regeringens svar är att göra skuggsamhället för dessa människor ännu mörkare.

Till alla er som engagerade er mot angiverilagen vill jag återigen rikta ett stort tack. Vi i Miljöpartiet vet att det var ni och ert engagemang som gjorde att de allra mest utsatta människorna inte behöver vara rädda för att söka vård eller gå till skolan eftersom sjukvårdspersonalen eller lärarna skulle kunna ange dem.

Fru talman! Jag skulle vilja ägna en del av mitt anförande åt att prata om en annan berättelse om människor. Denna berättelse handlar inte om samhällskollaps utan om samhällsengagemang och det som hände 2015, när många människor gick ut och delade ut kläder och andra förnödenheter längs med tågstationer och busshållplatser. Människor öppnade inte bara sina hjärtan utan också sina hem för dem som behövde tak över huvudet när många på kort tid kom till vårt land.

Jag vill berätta om Ölands folkhögskola, som precis har sett till att en hel klass med kvinnor som inte klarade sfi – eller för vilka sfi inte passade – nu har fått lära sig svenska. De sa till mig: Vi började med integrationen. Vi började med att alla skulle våga prata. Först pratade de på arabiska. Nu vågar de prata på svenska.

Genom ett flexibelt och kreativt arbetssätt utformar folkbildningen varje dag en utbildning för dem som vårt vanliga system inte har funkat för.

Jag vill tala om alla de engagerade människor som stod kvar när samhället svek – om er som öppnade era

hem för de ensamkommande barn som över en natt blev rättsosäkert åldersuppskrivna och om er som är efter år engagerat er, stöttat i skolgång och stöttat i att hitta jobb. Jag vill tacka er.

Jag vill tacka Bashir och alla andra unga personer som kom till Sverige som barn och som nu bidrar till att göra vårt land bättre. Jag fick träffa Bashir när han fortfarande väntade på sitt permanenta uppehållstillstånd. Nyligen skrev Upsala Nya Tidning om honom. Nu har han fått sitt tillstånd. Nu kan han äntligen öppna bankkonto så att lönen från arbetet på äldreboendet kan komma direkt till honom. Han är en av de mest uppskattade på sin arbetsplats. Han är en av många som nu tar hand om de äldre som bygde vårt land.

Jag vill också tacka kvinnan som gick förbi mig under valkampanjen och sa: Tack för att ni såg mig, som går upp klockan sex på morgonen för att städa universitetet. De andra pratar bara om invandrare som kriminella, men jag tackar er för att ni såg oss som jobbar.

Tack till alla de busschaufförer, sjuksköterskor, läkare och medarbetare i äldreomsorgen och barnomsorgen som kommit från andra länder och bygger Sverige bättre och starkare.

Jag vill tacka alla er som rest till Sverige för att bidra till Sveriges gröna klimatomställning och som tagit jobb på batterifabrikerna och i alla de verksamheter som behövs för att bygga ett samhälle runt dessa fabriker.

Tack till alla er som ser till att restaurangerna kan hålla öppet flera dagar i veckan – till de arbetskraftsinvandrare som kommit hit för att vi faktiskt behöver fler som vill och kan jobba i vårt land.

Sverige är på många sätt en fantastisk plats. Det finns utmaningar, och en av de största utmaningarna är en regering som ser människor som problem och som delar upp människor i ett vi och dom i stället för att ena, ge möjligheter för alla att komma in i samhället och varje dag stå upp för mänskliga rättigheter.

Miljöpartiet har lagt fram en budget som har större ramar än regeringen, för vi satsar mer än regeringen på att öka rättssäkerheten i asylprocessen och höja dagsättning för asylsökande och ukrainska flyktingar. Vi kan inte yrka bifall till vårt förslag eftersom ramarna redan är bestämda. Vi avstår därför från beslutet. Men vi står fast vid vår övertygelse och kommer att fortsätta att kämpa för en rättssäker och human flyktingpolitik och ett samhälle där alla känner sig värdefulla.

Anf. 189 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Det finns mycket att fråga Annika Hirvonen om efter hennes anförande. Exempelvis att hon verkar bejaka skuggsamhället eftersom hon säger att hon förstår att människor som har fått ett avslagsbeslut och ett utvisningsbeslut ändå inte lämnar landet. Det är värt att notera.

Men låt mig gå till en budgetfråga. En av den moderatledda regeringens viktigare förändringar inom migrationspolitiken handlar om att på olika sätt stärka arbetet med återkallelser av uppehållstillstånd, till

exempel sådana som tilldelats personer på felaktiga grunder. Migrationsverket har en nyckelroll i arbetet med att förhindra, upptäcka och åtgärda missbruk av systemet med reglerad invandring, och därför tycker vi att ytterligare steg bör tas för att förstärka Migrationsverkets arbete med att återkalla uppehålls- och arbetstillstånd och statusförklaringar när det finns grund för det. Vi föreslår därför att anslaget ökas med 100 miljoner kronor från och med nästa år.

Fru talman! Miljöpartiet motsätter sig kanske inte helt förvånande regeringens förslag för att stärka arbetet med återkallelse av uppehållstillstånd, och vän av ordning frågar sig då: Är Miljöpartiet emot att återkalla uppehållstillstånd för personer som har fuskat sig till ett tillstånd, till exempel genom att ha lämnat felaktiga uppgifter? Anser Miljöpartiet att det ska löna sig att fuska och missbruka systemet utan att det får konsekvenser?

Anf. 190 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Om Viktor Wärnick var homosexuell från Uganda och sökte asyl i Sverige och fick avslag, kanske med motiveringen att han inte kände tillräcklig avsky för sig själv eller kunde beskriva sin tankeprocess när han insåg att han var homosexuell tillräckligt väl, skulle han då välja att resa till Uganda och riskera förföljelse och i värsta fall dödsstraff, eller skulle han välja att stanna kvar i skuggsamhället? Om Viktor Wärnick var kristen konvertit med rötter i Afghanistan, skulle han då resa tillbaka till Afghanistan med halsduken över tatueringen på halsen och riskera att bli mördad, eller skulle han välja ett liv i skuggsamhället?

Även om jag vet hur svårt det är för papperslösa att leva i Sverige kan jag ändå förstå de val dessa människor gör.

Det är för att vi ser att alla nej inte är rätt som vi säger att rättssäkerheten måste prioriteras. Asylrätten är grunden, och kärnan i den är att människor som riskerar att förföljas, torteras eller dödas inte ska utvisas. Det är centralt att detta inte blir fel, och därför väljer vi att prioritera resurserna i en begränsad budget till det som är viktigast på migrationsområdet.

Anf. 191 VIKTOR WÄRNICK (M) replik:

Fru talman! Låt mig vara mycket tydlig med att den som har skyddsskäl och uppfyller lagens krav givetvis ska beviljas skyddsstatus och uppehållstillstånd. För detta har vi en ordnad process i Sverige som i stort fungerar väl. Utöver detta finns säkerhetsventiler i form av överklagandemöjlighet i två olika instanser.

Jag förundras ändå över Miljöpartiets syn. Det handlar hos Miljöpartiet precis som hos Vänsterpartiet om att montera ned den reglerade invandringen. Man ifrågasätter rättssystemets funktionalitet och domstolarnas oberoende. Man sätter sig till doms över dessa oberoende instanser i samhället som har att uttolka lagen och se till att varje enskilt ärende prövas enligt dess beskaffenhet och på ett korrekt sätt. Detta är också värt att notera – utöver allt det andra Annika Hirvonen nämnde i sitt anförande.

Fru talman! Inte med ett ord svarar Annika Hirvonen på min fråga vad gäller återkallelser. I de fall det finns grund att anta att någon har fått ett uppehållstillstånd, arbetstillstånd eller statusförklaring på felaktiga grunder, vad tycker Miljöpartiet? Är man emot att återkalla uppehållstillstånd för personer som fuskat sig till dem? Är Miljöpartiet för att det ska löna sig att fuska och missbruka systemet utan att det får konsekvenser?

Anf. 192 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Nej, det är vi inte för. Jag pratar om att FN har fällt Sverige för att i ett flertal fall ha utvisat personer som borde ha fått skydd. De har fått prövning i Migrationsverket och domstol och ändå blivit utvisade fast de borde ha fått skydd. Fallet med den afghanska konvertiten är ett riktigt fall, där FN har sagt att Sverige har gjort fel. Och det finns fler fall. Om man tycker att det är viktigt att de som har skyddsskäl får skydd bör man bli oroad när FN:s MR-kommitté säger att Sverige bryter mot tortyrförbudet.

Jag är orolig, för jag tycker att regeringen borde uppmärksamma detta och prioritera rättssäkerheten genom att ge uppdrag till Migrationsverket att säkerställa att man aldrig utvisar någon till förföljelse eller förtryck. Särskilt fokus behöver sättas på konvertiter, ateister, hbtq-personer och andra sårbara grupper. De stereotypa bedömningar RFSL har hittat i Migrationsverkets utredningar, där man exempelvis slår ned på att människor inte tycker tillräckligt illa om sig själva, inte skäms och inte känner avsky för att de har en homosexuell läggning, måste bara bort.

Anf. 193 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Ledamöter! Tiden för migrationspolitiska experiment är över. De fyra samarbetspartierna fick i valet 2022 väljarnas mandat för förändring – inte minst i migrationspolitiken.

Vi tog över i ett läge där Sverige under flera år hade haft ett asylmottagande på en nivå som var betydligt högre än landet klarade av. Det hade fått allvarliga följder på en lång rad olika samhällsområden.

Vi tog över en återvändandepolitik som inte fungerade. Skuggsamhället växte i omfattning år efter år och utmanade tilltron till hela den reglerade migrationspolitiken. I skuggsamhället levde tiotusentals människor i utsatthet, och myndigheterna visste inte ens vilka som befann sig i landet. Det innebar väldigt allvarliga följder för både den enskilde och Sverige som land. Vi tog också över en situation med en enorm integrationsskuld med 400 000 människor utan arbete, en otrygghet som höll på att bita sig fast i samhället och alldeles för många människor som upplevde att de inte kom till sin rätt.

Vi tog över en situation där migrationspolitiken varit allt annat än konsekvent. Det hade talats om skärpta regler, till exempel för den som inte fått asyl och därför ska återvända hem, men politiken gjorde sedan helomvändningar och tog fram amnestiliknande gymnasielagar. De var så dåligt genomförda att ansvariga myndigheter protesterade och Lagrådet menade att gränsen

för vad som är acceptabelt faktiskt hade nåtts. Politiska experiment gör sig mycket dåligt i migrationspolitiken.

Det var den situation vi tog över. Det var därför vi fick ett tydligt mandat av svenska folket att ta tag i problemen, sluta sopa dem under mattan och i stället göra Sverige till ett bättre land.

När vi nu går in i mandatperiodens andra halvlek är paradigmskiftet i full gång. Det här är ett omtag som saknar motstycke i svensk historia. Det är vår tredje budget, och precis som tidigare är det en offensiv budget för förändring, för ordning och reda i migrationspolitiken och för bättre förutsättningar i kampen mot skuggsamhället. Vi tar tag i den stora integrationsskuld som byggts upp av den förda politiken från tidigare mandatperioder.

De flesta av de reformer vi nu genomför borde ha genomförts för många år sedan. Men handlingsförlamning är inte ett arbetssätt som vi har tagit efter. Det händer ibland, inte minst i den här kammaren, att vi får kritik för att vi gör för mycket och går för fort fram. Det är däremot inte vad jag möter när jag träffar väljare. En av de vanligaste reaktionerna är tvärtom förvåning över att det vi gör inte redan är svensk lag.

Det är inte på något sätt en orimlig förväntning att Sverige ska ha en migration som vi kan hantera och en migrationspolitik där ett nej är ett nej, ett ja ett ja och fusk inte belönas. Men så har det faktiskt inte alltid varit. Därför gör vi denna historiska omläggning av migrationspolitiken.

Fru talman! Vi fortsätter på den inslagna vägen och gör någonting som inte präglat den tidigare migrationspolitiken. Vi kommer nämligen överens. Vi enas om en stram migrationspolitik. Vi genomför reformer som får effekt. Faktum är att asylinvandringen är på väg mot den lägsta nivån sedan 1997. Det är såklart en historisk förändring.

Regeringen har ett högt reformtempo. Med årets budgetproposition tar vi ytterligare steg i omläggningen av migrationspolitiken. Några särskilt viktiga fokusområden för kommande år är ett effektivare mottagande och återvändande, att bekämpa fusk och missbruk och även att utöka de inre utlänningskontrollerna för att säkerställa att personer som inte har laglig rätt att vara i Sverige följer svensk lagstiftning och återvänder hem.

Fru talman! Regeringens omläggning av migrationspolitiken ställer stora krav på både Migrationsverket och migrationsdomstolarna. Migrationsverket behöver till exempel ha goda förutsättningar att genomföra hela reformagendan, bland annat genom att ställa om mottagningssystemet för ett ordnat mottagande och att möjliggöra en effektivare asylprocess och ett effektivare återvändande.

En effektivare asylprocess främjar att de som beviljas uppehållstillstånd snabbare kan börja integreras i vårt land och finna sig till rätta här. Att tiden från ansökan till beslut och vistelsen i mottagningssystemet är så kort som möjligt är naturligtvis helt centralt för såväl den enskilde som det allmänna.

Att fler bor i Migrationsverkets boenden innebär en närhet till Migrationsverket, en löpande dialog och bättre förutsättningar för Migrationsverket att anpassa sitt stöd och sin information till sårbara grupper såsom barn eller personer med funktionsnedsättning. För att uppnå det behöver även migrationsdomstolarna ges stabila ekonomiska förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Regeringen föreslår därför att både Migrationsverket och migrationsdomstolarna tillförs medel i budgetpropositionen för 2025.

För att förbättra förutsättningarna att verkställa avlägsnandebeslut behöver myndigheter veta var de personer som har att lämna Sverige befinner sig. Därför behöver myndigheterna kunna ta personer i förvar i större utsträckning. Regeringens mål är att uppnå 1 000 förvarsplatser så snart som möjligt. Vi föreslår i budgetpropositionen att medel tillförs för detta.

Fru talman! Regeringen vill förstärka Migrationsverkets arbete med att bekämpa fusk och missbruk i asylsystemet. Det handlar bland annat om att myndigheten ska utöka sin kapacitet att hantera biometriska uppgifter, utöka kontrollerna av arbetsgivare i ärenden om arbetstillstånd och förstärka arbetet med återkallelser av uppehållstillstånd och statusförklaringar. Regeringen föreslår därför att medel tillförs även för detta.

En satsning genomförs för att Polismyndighetens arbete med inre utlänningskontroller ska utökas och effektiviseras ytterligare. Inre utlänningskontroller är ett viktigt verktyg för att kunna ha kontroll över vilka människor som vistas i landet men också för att upptäcka personer som inte har laglig rätt att vara i Sverige. Det är angeläget ur både säkerhetssynpunkt och för att upprätthålla den reglerade invandringen med dess princip att det krävs rätt att vara i Sverige för att vara här.

Fru talman! Regeringen föreslår också åtgärder för att stimulera frivillig återvandring för personer som inte har integrerats i det svenska samhället eller av olika skäl vill flytta till sitt hemland. Det handlar bland annat om att kraftigt höja stödet för återvandring under 2026 för att skapa bättre förutsättningar för mottagaren att återetablera sig i hemlandet. Regeringen föreslår också att en nationell samordnare inrättas och att informationsinsatser genomförs för att öka kännedomen om möjligheten till frivillig återvandring.

Sammantaget föreslår regeringen i budgetpropositionen att 513 miljoner kronor tillförs under 2025 på det här utgiftsområdet. Trots tillskottet föreslås den sammantagna nivån på utgiftsområdet minska under 2025 jämfört med befintliga medel för 2024. Det beror främst på lägre kostnader för mottagandet av asylsökande och personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Ett skäl till det är att prognosen för antalet asylsökande har justerats ned jämfört med tidigare budgetpropositioner. Den förda politiken får effekt.

Fru talman! Sveriges förmåga att ta emot fler asylinvandrare de kommande åren är mycket begränsad. Vi ser effekterna av den tidigare politiken på allt fler områden. Det finns ett växande skuggsamhälle,

utanförskap, gängkriminalitet, segregation och en integration som inte har fungerat.

Konsekvenserna av en återgång till oreglerad invandring kan inte ha undgått någon. Det är därför väldigt oroande att det är precis det som erbjuds som alternativ till regeringens politik. Exakt vad som erbjuds kan vi naturligtvis inte veta eftersom splittringen i oppositionen är så stor, men en sak verkar man i alla fall vara överens om: att öka asylinvandringen till Sverige.

Det här är förvisso en budgetdebatt, men kostnaden för en återgång mäts inte bara i pengar. Den mäts även i utanförskap, arbetslöshet, ett växande skuggsamhälle och försämrad integration. Vi vet redan nu att prisslappen för detta skulle bli väldigt hög. Vi vet också vilka som får betala priset för en sådan politik. Det är barn som inte får se sina föräldrar gå till jobbet, kvinnor som är fast i en hopplös situation och unga män som lockas in i en värld av gängkriminalitet och missbruk.

Fru talman! Sverige har inte råd att återgå till den tidigare politiken. Därför är jag stolt över att regeringen återigen föreslår en offensiv budget för utgiftsområde 8 och fortsätter flytta fram positionerna. Det tas ytterligare steg i den historiska omläggningen av svensk migrationspolitik.
(Applåder)

I detta anförande instämde Caroline Högström och Viktor Wärnick (båda M).

Anf. 194 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Det finns ett oroande mönster hos den här regeringen. Det är alltid inskränkningar och försämringar för dem som söker skydd och trygghet i Sverige, men det är också försämringar i övrigt vad gäller välfärd, skola, sjukvård, bostadsbyggande och så vidare. Stora skattesänkningar för de allra rikaste betalas med stora nedskärningar i sjukvården och övrig välfärd, och man lämnar arbetslösheten helt utan åtgärder.

För att förbättra integrationen vill regeringen att färre ska söka skydd i Sverige. Man inför därför en rad åtgärder som vi med absolut säkerhet vet leder till sämre integration. Det är en mycket svår och hopplös konflikt. Det är mycket svårt att föreställa sig på vilket sätt de åtstramningar som ministern talar om skulle förbättra integrationen för någon i Sverige, samtidigt som regeringen lämnar hushållen och välfärden efter och låter arbetslösheten skena i väg.

Dessutom visar kunskap och erfarenheter att alltifrån att pressa ut människor i papperslöshet och ge tillfälliga uppehållstillstånd till att ställa försörjningskrav, splittra familjer och ge 350 000 kronor i återvandringsbidrag – alltså det som regeringen vill se mer av – leder till försämringar av en långsiktig integration.

Mot bakgrund av hela samhällsutvecklingen och den budget som regeringen lägger fram vill jag därför fråga ministern på vilket sätt integrationen blir bättre av stora skattesänkningar för de allra rikaste. På vilket sätt blir integrationen bättre av att man låter arbetslösheten stå utan åtgärder? På vilket sätt blir integrationen

bättre av att man rullar ut nedskärningar över hela landet?

Anf. 195 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Tack, Tony Haddou, för frågorna! Det är ändå befriande att höra Vänsterpartiet vara så tydliga med vad man vill. Det är på något sätt som ett eko från 2015. Bara vi återgår till den politik som gällde då verkar det inte finnas några problem.

Den politiken försatte Sverige i en väldigt svår situation. Så är det. Det kanske inte Vänsterpartiet ser, men svenska folket ser det ju – utanförskap, segregation och en stor otrygghet.

Nu lägger vi om migrationspolitiken, bort från den ohållbara migrationspolitik som Vänsterpartiet drev på för tillsammans med Miljöpartiet och Centerpartiet och som Socialdemokraterna tyvärr lade sig för. Jag blir naturligtvis väldigt bekymrad när jag hör upprepade krav på en återgång. Vi hör hur det har låtit i den här debatten – det är amnestier och permanenta uppehållstillstånd, vi ska inte längre ha något försörjningskrav för anhöriginvandring, och vi ska bevara det gamla EBO-systemet. Det är på punkt efter punkt.

Det är ganska talande att det verkar vara just Vänsterpartiet och Miljöpartiet som för oppositionens talan på det här området. Det är naturligtvis en viktig upplysning.

Nu är det halvtid i mandatperioden. Vad skulle det bli med en rödgrön migrationspolitik? Är det nya rättsosäkra gymnasielagar? Är det att lämna den reglerade invandringen? I ett replikskifte nyss verkade det finnas en väldigt stor misstro mot det rätts säkra asylsystem som Sverige faktiskt har. Det låter som om det är vi i den här kammaren som ska göra asylprövningar och att det inte längre, som i dag, ska vara myndigheter och domstolar.

Vad handlar det om utöver att återgå till migrationspolitiken 2015? Vad är egentligen den rödgröna linjen i de här frågorna? Det hade varit förträffligt, fru talman, om Tony Haddou kunde ge ett svar på dessa frågor.

Anf. 196 TONY HADDOU (V) replik:

Fru talman! Ministern ger en väldigt trevlig ingång i den här debatten när han drar upp någon tio år gammal kullerbytta i sina icke-svar. Jag ställde tre frågor och fick tre icke-svar. Det är bedrövtligt när ministern ändå är här.

Frågorna handlade om att förstå vad integration är, nämligen att människor som kommer till Sverige från andra länder närmar sig majoritetsbefolkningen i fråga om exempelvis inkomster, arbete och bostadssituation. Vi ser att den här regeringen genomgående har en mycket stark politik för att öka det vi kallar segregation och minska det vi kallar integration.

Det är tydligt att vi har en regering som med sina förslag gör segregationen värre och integrationen mindre möjlig. Med den politik som förs kommer de människor som kommer till Sverige inte att närma sig

majoritetsbefolkningen i fråga om arbete, ekonomiska villkor eller bostadssituation. Det är kärnan i regeringens politik: en rå högerpolitik som splittrar samhället och ökar de ekonomiska klyftorna.

Era förslag försämrar integrationen avsevärt, så därför ställer jag mina frågor igen. På vilket sätt blir integrationen bättre av stora skattesänkningar för de allra rikaste? På vilket sätt blir integrationen bättre av att man låter arbetslösheten stå helt utan åtgärder? På vilket sätt blir integrationen bättre av att man rullar ut nedskärningar som drabbar alla över hela landet?

Anf. 197 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)
replik:

Fru talman! Det låter på Vänsterpartiet som att om vi bara höjer bidragen och håller fast vid den gamla politiken skulle vi inte ha några integrationsproblem. Här har dock Tony Haddou ett problem att hantera. Det är nämligen så att vi hade åtta år med en rödgrön regering, och Vänsterpartiet var med i det arbetet. Det var ju mycket Vänsterpartiets politik som satte prägel på den politiken, inte minst på migrationsområdet.

Varför ser det då ut som det gör? Årligt talat: Om detta hade varit svaret, varför har vi då de integrationsproblem, den otrygghet och det utanförskap som vi ser i Sverige? Det kan vara någonting för Vänsterpartiet att fundera på.

Vi har en annan ingång i detta. Vi tycker nämligen att det är viktigt att det lönar sig att arbeta. Vi ska inte gömma och glömma bort människor i bidragsförsörjning och utanförskap. Vi tycker att det är viktigt att människor som kommer till vårt fina land känner att det lönar sig att ta det där extra arbetspasset. Man ska inte passiviserar, fastna, gömmas och glömmas bort i bidragssystem. Det var ju länge så det fungerade i Sverige under rödgröna regeringar.

Allt detta lägger vi nu om, och det är klart att det kommer att göra stor skillnad.

Jag har en fråga till Vänsterpartiet. Vad är svaret när det gäller den rödgröna migrationspolitiken? Är det en lång återgång tillbaka till 2015 som Vänsterpartiet står och talar om här i talarstolen? Är det vad vi kan förvänta oss om de rödgröna skulle vinna valet 2026 – att Sverige ska återgå till permanenta uppehållstillstånd, att vi inte längre ska ha försörjningskrav vid anhöriginvandring, att EBO-systemet ska vara kvar? Blir det en lång rad återställare?

Det kan vara viktigt att tänka på när det finns andra partier på den rödgröna sidan som säger att man ska skärpa migrationspolitiken. Så blev det inte förra gången. Jag noterar att Vänsterpartiet liksom flera andra partier på den rödgröna sidan verkar vilja tillbaka till situationen 2015. Det vore inte ansvarsfullt mot Sverige, fru talman.

(Applåder)

Anf. 198 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Rättssäkerhet har varit ett tema i flera anföranden. Jag har lyft det med riksdagsledamoten från Moderaterna innan Johan Forssell anlände, och

jag tänkte ställa några väldigt konkreta frågor till migrationsministern.

Nyligen presenterade Statskontoret sin rapport *Många öar små*, som visar att enhetligheten i Migrationsverkets bedömningar brister. Statskontoret föreslår att regeringen ska ge Migrationsverket i uppdrag att återrapportera vad myndigheten gör för att se till att ärendehandläggningen är enhetlig och rättssäker.

Vi i socialförsäkringsutskottet har träffat generaldirektören för Migrationsverket som har välkomnat den här rapporten. Jag vill fråga migrationsministern om han avser att ge ett sådant här uppdrag i regleringsbrevet som Statskontoret föreslår och som generaldirektören framstod som väldigt positiv till.

Jag vill också fråga migrationsministern hur han ser på att Sverige vid ett flertal tillfällen har fällts av FN för brott mot tortyrförbudet för att personer har utvisats trots att de riskerade förföljelse. Bland annat har det handlat om kristna konvertiter som har utvisats till talibanernas Afghanistan.

Anser migrationsministern att det finns ett rättssäkerhetsproblem när Sverige fälls av FN för brott mot tortyrförbudet när det kommer till asylärenden?

Anf. 199 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M)
replik:

Fru talman! Sverige ska ha en rättssäker migrationspolitik. Sverige har en rättssäker migrationspolitik. Det är mycket viktigt att slå fast. Det låter ibland i kammaren, inte minst när Miljöpartiet tar till orda, som att migrationspolitiken inte skulle vara rättssäker. Det var också en viktig del i den rapport som Annika Hirvonen refererar till, det vill säga att Sverige har en rättssäker migrationspolitik.

Så har det inte alltid varit. En gång i tiden var det inte myndigheter och oberoende domstolar som fattade asylbesluten, utan det var politiker i kammaren. Jag blir bekymrad när jag hör den typen av tongångar komma från Miljöpartiet nu, det vill säga att ge sig in i enskilda fall, att antyda att hela systemet inte skulle fungera. Vi har anledning att vara stolta över det system vi har. Det är rättssäkert. Myndigheter och oberoende domstolar fattar de viktiga men ack så svåra besluten.

Vi har naturligtvis noterat den rapport som kom från Statskontoret. Alla system kan alltid bli bättre. Just uppföljning och att hela tiden utveckla systemen är också en viktig del i Tidöavtalet.

Vi kommer naturligtvis att följa upp att de saker som har framkommit i rapporten tas vidare. Det gör vi löpande i vår myndighetsdialog, och vi har redan gjort det på flera punkter. Men det är viktigt att slå fast att den generella kvaliteten är god i Sverige även på det området.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt och fråga Annika Hirvonen något som jag inte fick svar på i det förra replikskiftet när vi nu talar om den viktiga frågan om migrationspolitiken. Vad är det rödgröna alternativet till migrationspolitiken? Är det Vänsterpartiets och Miljöpartiets linje som gäller här – och naturligtvis

Centerpartiets? Att det i stora delar är en återgång till det som gällde 2015, där Sverige återigen ska ha regler som särskiljer sig från egentligen alla andra länder. Eller är det det som Socialdemokraterna säger? Vems linje på den rödgröna sidan är det egentligen som gäller? Kanske Annika Hirvonen vill svara.

Anf. 200 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Fru talman! Det den här debatten mest har handlat om är om regeringsfrågan efter 2026. Jag lovar att även om det här är en debatt om utgiftsområde 8 Migration i statens budget kommer jag att begära ordet och svara på den frågan om Johan Forssell svarar på mina två frågor som jag ställde i min första replik.

Kommer statsrådet att ge Migrationsverket ett uppdrag i regleringsbrevet att återrapportera vad myndigheten gör för att se till att ärendehandläggningen är enhetlig och rättssäker i enlighet med rekommendationerna från Statskontorets rapport *Många öar små*? Där visar man att enhetligheten brister och att styrningen från centralt håll är för svag när det gäller till exempel rättsliga ställningstaganden.

Den andra frågan handlar om att Sverige vid ett flertal tillfällen, jag känner till fyra tillfällen, på kort tid har blivit fälld av FN för att personer, trots att de har gått igenom bedömning hos både Migrationsverket och migrationsdomstolarna i enlighet med alla de rättssäkerhetsgarantier som finns i systemet, ändå har fått beslut som strider mot tortyrförbudet. Är det enligt statsrådet ett problem? Kommer statsrådet att vidta åtgärder för att säkerställa att Sverige aldrig utvisar människor till tortyr, förföljelse och död?

Anf. 201 Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag ska upprepa mina svar för Annika Hirvonen.

När det gäller slutsatser i Statskontorets rapport har vi redan tagit flera av dem vidare. När det gäller regleringsbrevet förstår jag att Annika Hirvonen är nyfiken, men vi kommer att göra som vi har gjort alla tidigare år, och även rödgröna regeringar, nämligen presentera regleringsbrevet samlat innan jul. Vänta några dagar till så kommer svar på det.

Vad gäller den tredje frågan kan jag säga följande. Det är naturligtvis alltid dåligt om man fattar felaktiga beslut som inte är rättssäkra. Det är också anledningen till att vi redan har tagit vidare flera av de saker som Statskontoret pekade på.

Det var tre frågor och tre raka svar.

Svaret på frågan om den rödgröna migrationspolitiken var kanske inte fullt lika tydligt och klart. Det var nämligen ett inte-svar, och det ligger väl i linje med det vi har hört i debatten. Det blir lite märkligt från en opposition som kritiserar det mesta att man inte ens kan samla ihop sig om något enda litet i debatten. Det är helt tomt.

Kvotflyktingar – oense. Försörjningsgrad vid anhörginvandring – oense. Permanenta uppehållstillstånd – oense. Dagarsättning – oense. Amnesti för

personer som inte har rätt att vara i Sverige – oense. EBO-lagstiftningen – oense. Återvändande – oense.

Jag kan ha missat flera områden! Men det är punkt efter punkt. Så vad är egentligen det rödgröna alternativet? Det är lätt att stå här och klaga på andra, men det enda som verkar vara den gemensamma nämmaren hos de rödgröna partierna – Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – är att Sverige ska återgå till att ha ett högre asylmottagande än tidigare. Det kanske ska tillbaka till situationen 2015, som skapade så stora problem för Sverige och för många människor i vårt land.

Jag tror inte, fru talman, att det är vad svenska folket vill ha. Vi får hoppas att vi får svar framöver eftersom vi inte fick det i den här debatten.

(Applåder)

Anf. 202 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Jag vill egentligen inte förlänga debatten, men har man lovat något ska man ju hålla det. Jag lovade att om Johan Forssell svarade på mina frågor skulle jag svara på hans. Eftersom jag inte hade någon replik kvar fick det bli ett anförande, men jag ska hålla det kort eftersom timmen är sen.

När den rödgröna sidan vinner valet 2026 kommer vi att förhandla och komma fram till en gemensam politik på alla områden, inklusive migrationspolitiken. I den förhandlingen kommer Miljöpartiet, precis som vi har gjort tidigare, att slåss för asylrätten, för stärkt rättssäkerhet, för rätt för svårt sjuka barn att få stanna om de inte kan få vård i sitt hemland, för rätt till familjeåterförening, för en stärkt integration, för ett systematiskt arbete mot segregation och för att säkerställa att alla människor känner sig välkomna i Sverige. Ingen ska utsättas för till exempel diskriminering eller rasprofilering.

Man ska känna sig stolt när man går till jobbet, oavsett om man är född i Sverige eller någon annanstans.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 11 december.)

§ 12 Anmälan av föreskrifter om tillfälligt skydd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU8
Anmälan av föreskrifter om tillfälligt skydd (skr.

2024/25:13)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 11 december.)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 december

2024/25:254 Valet i Georgien och Sveriges agerande inom EU

av *Johan Büser* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:255 Grundläggande fysisk förmåga

av *Erik Ezelius* (S)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:256 Reformutrymmet

av *Samuel Gonzalez Westling* (V)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:257 Företag som agerar i israeliska bosättningar

av *Jacob Risberg* (MP)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 december

2024/25:537 Problem med gränsöverskridande transaktioner

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Niklas Wykman (M)

2024/25:538 Försvars- och säkerhetssamarbete med Taiwan

av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:539 Utvecklingsforskning inom biståndet

av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:540 Viltanpassning av kraftledningsgator

av *Mikael Larsson* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:541 Kostnader till följd av förändringar av tandvård för unga vuxna som omfattas av LSS

av *Karin Sundin* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:542 Evidens för effekt av investeringsstöd

av *Markus Kallifatides* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:543 Antisemitism på koranskolor i Sverige

av *Björn Söder* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 4 december

2024/25:476 Tillgänglighetskrav på Svensk Bilprovningens nya ägare

av *Kalle Olsson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:477 Beskattning av yngre pensionärer

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:478 Talibanernas jakt på kvinnor

av *Kerstin Lundgren* (C)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:483 Varbergskoggarna

av *Erik Hellsborn* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:480 Interpellationssvar

av *Linus Sköld* (S)
till statsminister Ulf Kristersson (M)

2024/25:485 Tillstånd för utsläpp av metylenklorid

av *Andrea Andersson Tay* (V)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:484 Finansiering av Sveriges världsarv

av *Louise Thunström* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:486 Handel med varor från illegala bosättningar

av *Jacob Risberg* (MP)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:490 Rättshjälp i LSS-ärenden

av *Nadja Awad* (V)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:495 Regeringens framtida kulturpolitik

av *Louise Thunström* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:496 Vietnams utlämning av belarusier

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:491 Somalilands framtid

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:497 Uppgifter om Kinas inblandning i den ryska aggressionen

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:492 Regeringens arbete för reform av multilaterala organisationer och lösningar på globala utmaningar

av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:493 Regeringens arbete för en reform av FN-systemet

av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:500 Regeringens arbete mot diskriminering och ekonomisk ojämlikhet

av *Olle Thorell* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:494 Aktiviteter för personer med funktionshinder utifrån nya regler om dygnsvila

av *Peter Hedberg* (S)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:501 Uppgifter om sabotage av undervattenskablar

av *Markus Wiechel* (SD)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:498 Situationen i Östturkestan

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:489 En både rättvis och hållbar handelspolitik
av *Olle Thorell* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)
2024/25:499 Stöd till demokratisk reformering i Bangladesh
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:488 Svenskt agerande för fred i Moçambique
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:487 Sri Lankas väg mot fred och demokrati
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:502 Det globala jämställdhetsarbetet efter avskaffandet av den feministiska utrikespolitiken
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:503 Åtgärder för att bekämpa våld mot kvinnor globalt
av *Olle Thorell* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:506 Pyroteknik på idrottsevenemang
av *Christian Lindefjärd* (SD)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)
2024/25:504 Taiwan och det globala hälsoarbetet
av *Andreas Lennkvist Manriquez* (V)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:505 ICC-anmälan mot Belarus
av *Erik Hellsborn* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:511 Vårt fotografiska arv
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)
2024/25:508 Ökad skuldsättning hos personer med funktionsnedsättning
av *Nadja Awad* (V)
till statsrådet Anna Tenje (M)
2024/25:510 Stöd för mikroproduktion av förnybar el
av *Denis Begic* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)
2024/25:509 Kartläggning av insatsen daglig verksamhet och dess koppling till arbetsmarknaden
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)
2024/25:507 Översyn av spridningstillstånden
av *Rickard Nordin* (C)
till försvarsminister Pål Jonson (M)
2024/25:519 Oseriösa och kriminella aktörer inom LSS-boenden
av *Nadja Awad* (V)
till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)
2024/25:512 Den svenska dokumentärfilmens ekonomiska situation

av *Lawen Redar* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)
2024/25:514 Kinas användning av FN:s generalför- samlings resolution 2758
av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)
2024/25:515 En tydligare definition av begreppet egenvård
av *Ulrika Westerlund* (MP)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)
2024/25:520 Den kyrkoantikvariska ersättningen
av *Runar Filper* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)
2024/25:516 Hantering av tomma lustgastuber
av *Åsa Eriksson* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)
2024/25:513 Arbetslösheten i Skåne
av *Adrian Magnusson* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)
2024/25:517 Utförsäljning av statlig verksamhet
av *Peder Björk* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)
2024/25:518 Konsekvenser av utförsäljningen av Bilprovningen
av *Peder Björk* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)
2024/25:521 Hotet mot strömmingen
av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)
2024/25:523 Uppgörelse mellan regeringen och SD med anledning av SOU 2024:63
av *Rasmus Ling* (MP)
till statsrådet Johan Forssell (M)
2024/25:522 Fördröjning av beslut om medborgarskap
av *Annika Hirvonen* (MP)
till statsrådet Johan Forssell (M)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 19.57.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourne-
ringen kl. 13.55,
av förste vice talmannen därefter till och med § 9
anf. 104 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 11 anf. 139 (del-
vis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 11
anf. 183 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7 Rättsväsendet	2
Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU1	2
Anf. 1 RICHARD JOMSHOF (SD)	2
Anf. 2 TERESA CARVALHO (S) replik	4
Anf. 3 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	4
Anf. 4 TERESA CARVALHO (S) replik	4
Anf. 5 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	4
Anf. 6 TERESA CARVALHO (S)	5
Anf. 7 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	7
Anf. 8 TERESA CARVALHO (S) replik	7
Anf. 9 RICHARD JOMSHOF (SD) replik	8
Anf. 10 TERESA CARVALHO (S) replik	8
Anf. 11 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	8
Anf. 12 TERESA CARVALHO (S) replik.....	8
Anf. 13 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	9
Anf. 14 TERESA CARVALHO (S) replik	9
Anf. 15 MIKAEL DAMSGAARD (M)	9
Anf. 16 RASMUS LING (MP) replik.....	11
Anf. 17 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	11
Anf. 18 RASMUS LING (MP) replik.....	11
Anf. 19 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	12
Anf. 20 TERESA CARVALHO (S) replik.....	12
Anf. 21 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	12
Anf. 22 TERESA CARVALHO (S) replik.....	12
Anf. 23 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	13
Anf. 24 ULRIKA LILJEBERG (C) replik.....	13
Anf. 25 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	13
Anf. 26 ULRIKA LILJEBERG (C) replik.....	13
Anf. 27 MIKAEL DAMSGAARD (M) replik.....	13
Anf. 28 GUDRUN NORDBORG (V)	14
Anf. 29 TORSTEN ELOFSSON (KD).....	15
Anf. 30 ULRIKA LILJEBERG (C)	16
(forts. § 9)	17
Ajournering	17
Återupptaget sammanträde	17
§ 8 Frågestund	17
Anf. 31 FÖRSTE VICE TALMANNEN	17
<i>Unga arbetslösa</i>	17
Anf. 32 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	17
Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L).....	18
Anf. 34 ADRIAN MAGNUSSON (S).....	18
Anf. 35 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L).....	18
<i>Utredning om de apatiska flyktingbarnen</i>	18
Anf. 36 CLARA ARANDA (SD)	18
Anf. 37 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	18
Anf. 38 CLARA ARANDA (SD)	18
Anf. 39 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	19
<i>Landsbygdsministerns förtroende för Livsmedelsverket</i>	19
Anf. 40 KAJSA FREDHOLM (V)	19

Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
Anf. 42 KAJSA FREDHOLM (V)	19
Anf. 43 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
<i>En uppdaterad livsmedelsstrategi</i>	19
Anf. 44 STINA LARSSON (C)	19
Anf. 45 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	19
Anf. 46 STINA LARSSON (C)	19
Anf. 47 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
<i>Effekterna av de nya fiskekvoterna</i>	20
Anf. 48 EMMA NOHRÉN (MP)	20
Anf. 49 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
Anf. 50 EMMA NOHRÉN (MP)	20
Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	20
<i>Finansieringen av ny kärnkraft</i>	20
Anf. 52 BORIANA ÅBERG (M)	20
Anf. 53 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	20
Anf. 54 BORIANA ÅBERG (M)	21
Anf. 55 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	21
<i>Köerna till barn- och ungdomspsykiatri</i>	21
Anf. 56 DAN HOVSKÄR (KD)	21
Anf. 57 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	21
Anf. 58 DAN HOVSKÄR (KD)	21
Anf. 59 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	21
<i>Ett statligt startlån för bostadsköp</i>	21
Anf. 60 PATRIK KARLSON (L)	21
Anf. 61 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	22
Anf. 62 PATRIK KARLSON (L)	22
Anf. 63 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	22
<i>Smuggling av hundar</i>	22
Anf. 64 MALIN LARSSON (S)	22
Anf. 65 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	22
<i>Odlingsgränsen och exploatering av statlig mark</i>	22
Anf. 66 ERIC PALMQVIST (SD)	22
Anf. 67 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	22
<i>Arbetslösheten och skattesänkningarna</i>	23
Anf. 68 CICZIE WEIDBY (V)	23
Anf. 69 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	23
<i>Fiskenäringen och beredskapen</i>	23
Anf. 70 ANDERS KARLSSON (C)	23
Anf. 71 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	23
<i>Konfliktnivån i vargfrågan</i>	23
Anf. 72 REBECCA LE MOINE (MP)	23
Anf. 73 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	23
<i>Digital infrastruktur för vården</i>	23
Anf. 74 JOHAN HULTBERG (M)	23
Anf. 75 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	24
<i>Statligt stöd till civilsamhället</i>	24
Anf. 76 MATHIAS BENGTSSON (KD)	24
Anf. 77 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	24
<i>Det småskaliga kustfisket</i>	24
Anf. 78 BJÖRN PETERSSON (S)	24
Anf. 79 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	24
<i>Kvaliteten på yrkesutbildningarna</i>	25
Anf. 80 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	25
Anf. 81 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	25
<i>AP-fonderna och israeliska bosättningar</i>	25
Anf. 82 JACOB RISBERG (MP)	25

Anf. 83 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	25
<i>Arbetslöshet och utanförskap</i>	25
Anf. 84 SAILA QUICKLUND (M).....	25
Anf. 85 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L).....	25
<i>Förutsättningarna för lanthandeln</i>	25
Anf. 86 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	25
Anf. 87 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	26
<i>Finansieringsmodellen för ny kärnkraft</i>	26
Anf. 88 INGELA NYLUND WATZ (S).....	26
Anf. 89 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	26
<i>En ny renmarksutredning</i>	26
Anf. 90 MARTIN KINNUNEN (SD).....	26
Anf. 91 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	26
<i>Vargen och art- och habitatdirektivet</i>	26
Anf. 92 LARS JOHNSON (M).....	26
Anf. 93 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	27
<i>Ungas vejpånvändning</i>	27
Anf. 94 KARIN SUNDIN (S).....	27
Anf. 95 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	27
<i>Hedersförtryck och arbetsmarknadsinsatser för kvinnor</i>	27
Anf. 96 SARA GILLE (SD).....	27
Anf. 97 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L).....	27
<i>Finansieringsmodell för ny kärnkraft</i>	28
Anf. 98 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	28
Anf. 99 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	28
<i>Kostnadsfri vaccination mot pneumokocker</i>	28
Anf. 100 EWA PIHL KRABBE (S).....	28
Anf. 101 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	28
<i>Översyn av AP-fondernas placeringsregler</i>	28
Anf. 102 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	28
Anf. 103 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	28
§ 9 (forts. från § 7) Rättsväsendet (forts. JuU1).....	29
Anf. 104 MARTIN MELIN (L).....	29
Anf. 105 RASMUS LING (MP).....	30
Anf. 106 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik.....	31
Anf. 107 RASMUS LING (MP) replik.....	31
Anf. 108 TORSTEN ELOFSSON (KD) replik.....	31
Anf. 109 RASMUS LING (MP) replik.....	32
Anf. 110 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	32
Anf. 111 TERESA CARVALHO (S) replik.....	33
Anf. 112 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	33
Anf. 113 TERESA CARVALHO (S) replik.....	34
Anf. 114 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	34
Anf. 115 ULRIKA LILJEBERG (C) replik.....	35
Anf. 116 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	35
Anf. 117 ULRIKA LILJEBERG (C) replik.....	35
Anf. 118 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	35
Anf. 119 RASMUS LING (MP) replik.....	36
Anf. 120 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	36
Anf. 121 RASMUS LING (MP) replik.....	36
Anf. 122 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M) replik.....	37
(Beslut skulle fattas den 11 december.).....	37
§ 10 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	37
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU2.....	37
Anf. 123 DANIEL PERSSON (SD).....	37
Anf. 124 MAGNUS RESARE (M).....	38
(Beslut skulle fattas den 11 december.).....	39
§ 11 Migration.....	39

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU4.....	39
Anf. 125 VIKTOR WÄRNICK (M).....	39
Anf. 126 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	40
Anf. 127 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	41
Anf. 128 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	41
Anf. 129 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	41
Anf. 130 OLA MÖLLER (S).....	41
Anf. 131 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	42
Anf. 132 OLA MÖLLER (S) replik.....	42
Anf. 133 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	42
Anf. 134 OLA MÖLLER (S) replik.....	43
Anf. 135 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	43
Anf. 136 OLA MÖLLER (S) replik.....	43
Anf. 137 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	44
Anf. 138 OLA MÖLLER (S) replik.....	44
Anf. 139 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	44
Anf. 140 OLA MÖLLER (S) replik.....	44
Anf. 141 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	45
Anf. 142 OLA MÖLLER (S) replik.....	45
Anf. 143 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	45
Anf. 144 OLA MÖLLER (S) replik.....	45
Anf. 145 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	46
Anf. 146 OLA MÖLLER (S) replik.....	46
Anf. 147 LUDVIG ASPLING (SD).....	46
Anf. 148 JONNY CATO (C) replik.....	47
Anf. 149 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	48
Anf. 150 JONNY CATO (C) replik.....	48
Anf. 151 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	48
Anf. 152 TONY HADDOU (V) replik.....	49
Anf. 153 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	49
Anf. 154 TONY HADDOU (V) replik.....	49
Anf. 155 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	49
Anf. 156 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	50
Anf. 157 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	50
Anf. 158 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	50
Anf. 159 LUDVIG ASPLING (SD) replik.....	50
Anf. 160 TONY HADDOU (V).....	50
Anf. 161 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	52
Anf. 162 TONY HADDOU (V) replik.....	52
Anf. 163 VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	53
Anf. 164 TONY HADDOU (V) replik.....	53
Anf. 165 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD).....	53
Anf. 166 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	54
Anf. 167 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	55
Anf. 168 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	55
Anf. 169 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	55
Anf. 170 JONNY CATO (C) replik.....	55
Anf. 171 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	56
Anf. 172 JONNY CATO (C) replik.....	56
Anf. 173 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD) replik.....	56
Anf. 174 JONNY CATO (C).....	56
Anf. 175 PATRIK KARLSON (L).....	58
Anf. 176 TONY HADDOU (V) replik.....	59
Anf. 177 PATRIK KARLSON (L) replik.....	59
Anf. 178 TONY HADDOU (V) replik.....	59
Anf. 179 PATRIK KARLSON (L) replik.....	59
Anf. 180 JONNY CATO (C) replik.....	59
Anf. 181 PATRIK KARLSON (L) replik.....	60
Anf. 182 JONNY CATO (C) replik.....	60
Anf. 183 PATRIK KARLSON (L) replik.....	60

Anf. 184	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	60
Anf. 185	PATRIK KARLSON (L) replik.....	61
Anf. 186	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	61
Anf. 187	PATRIK KARLSON (L) replik.....	61
Anf. 188	ANNIKA HIRVONEN (MP)	61
Anf. 189	VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	62
Anf. 190	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	63
Anf. 191	VIKTOR WÄRNICK (M) replik.....	63
Anf. 192	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	63
Anf. 193	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M).....	63
Anf. 194	TONY HADDOU (V) replik	65
Anf. 195	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik.....	65
Anf. 196	TONY HADDOU (V) replik	65
Anf. 197	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik.....	66
Anf. 198	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	66
Anf. 199	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik.....	66
Anf. 200	ANNIKA HIRVONEN (MP) replik	67
Anf. 201	Statsrådet JOHAN FORSSELL (M) replik.....	67
Anf. 202	ANNIKA HIRVONEN (MP)	67
	(Beslut skulle fattas den 11 december.)	67
§ 12	Anmälan av föreskrifter om tillfälligt skydd	67
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU8.....	67
	(Beslut skulle fattas den 11 december.)	67
§ 13	Anmälan om interpellationer	67
§ 14	Anmälan om frågor för skriftliga svar	68
§ 15	Anmälan om skriftliga svar på frågor	68
§ 16	Kammaren åtskildes kl. 19.57.	69